Male.

HELSINGI MALETURNIIRI VÕITIS SALO.

Helsingis lõppes maleturniir, mille eesärgiks oli leida Soome rahvusmeeskonnale mängijaid ja anda neile viimast treeningut Stokholmi maleolümpia jaoks.

Turniiri võitjaks tuli Salo 6 punktiga. Esimale järgnesid Ojanen ja Kaila, kumbki 5½ punktiga, siis Solin ja Gauffin à 5 punktiga jne.

Soome rahvusmeeskond koostati järgmisena: 1) Gauffin, 2) Böök, 3) Solin, 4) Salo ja 5) Ojanen.

Et tuntud soome esimaletaja Eero Böök pandi mängima teisele lauale, sellel oli kaval tagamõte: esimesel laual oleb mängida liiga tugevate vastastega ja kas seal mängib Böök või mõni teine, üüa saab ikka ühteviisi. Teisel laual aga Böök võib saavutada üsna kõrge võidupunktide protsendi, sest vastased sellel laual on juba tublisti nõrgemad esimesel laual mängivatest suurmeistritest.

Säärast taktikat on soomlased kasutanud ka varemalt Tallinn-Helsingi linnavõistlustel, pannes oma tugevamad malemajad rohkem tagumistele laudadele.

Kilde Pärnu maleturniirilt.

Kui Villard oli kaotanud oma parti Raua vastu, ja jäänud viimaseks, peenutati Saksamaal valitsevat õilist tommet. Saksamaal saab viimane mees ohutusauhinnaks E. A. Snoskoborovsky raamatu „So darfst du nicht Schach spielen" (Nii ei tohi sa mängida malet).

*

Tuli jatkamisele katkestatud partii Ståhlberg-Keres. Ståhlberg oli kirjutanud salakäigu. Kuna kumbki ei olnud kohal määratud ajaks, siis pandi käiku Ståhlbergi kell. 6 min. pärast saabus Ståhlberg, sooritas laual salakäigu, pani käima Kerese kella, kuid ühtlasi lükkas seda 6 min. võrra edasi. Seda teguviisi Ståhlberg põhjendas sellega, et ka Keres olevat hilinenud.

Naljakas! Mis malekellad need on, kus mõlemad pooled korraga käivad!

*

Küsides Tartakoverilt, mida ta arvab Flohri mängustiilist, vastas suurmeister: „Flohr mängib stiilita mängustiilis, kui sedagi lugeda stiiliks, et tal mingit stiili ei ole." Flohri tuleviku kohta arvas Tartakover, et Flohr peaks põhjalikult muutma oma mänguviisi.

VILJANDI TULEVIK-MÕISAKÜLA ÜLO 9:0.

Esivõistluste sarjas kohtusid Mõisaküläs Viljandi Tulevik ja Mõisaküla Ülo jalgpallurid. Mäng oli B klassi finaalmänge. Tulevik näitas seekord tugevat ülekaalukat esinemist ja andis Ülole korraliku „sauna". Matš lõppes 9:0, poolaeg 4:0 Tuleviku kasuks. Teine mäng Ülol Tulevikuga tuleb Viljandis ja kui Tulevik siis samuti võidab, pääseb ta A klassi ja omandab Kesk-Eesti ringkonna B klassi meistri tiitli.

L. KUKK 320 KG SPORDIPÄEVAL PALAL. Michelson 100 m 11,6 ja Kuuli 16.56.

K.-liidu Pala kompanii poolt korraldatud spordipäeval Tartu Kalevi ja Pala komp. klubivõistlusel tõstmises, milles Tartu Kalev võitis 4:0, Eesti keskkaalu tõstemeister L. Kukk tegi kaasa väljaspool võistlust ja saavutas kogusummaks 320 kg, ületades sellega ka raskekaallaste saavutused tunduvalt. Kuke üksiktõsted olid 95+97,5+127,5 kg.

Kergejõustikualadest on nimetada, et A. Michelson (Tartu Kalev) jooksis 100 m ajaga 11,6 sek., tõukas kuuli (5,44 kg) 16.56 m ja võitis ka kettaheite 36,33 m.

Võrkpallis Pala võitis Mustveed 2:1 ja Tartu Kalevit samuti 2:1.

Poksis kergekaalus Vilbrei (Pala) võitis Mašari (Kalev) kohtunike häältega 3:0, maadluses Tartu Kalevi maadlejad võitsid oma maasportlastest vastaseid kiirete seljavõitudega.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Eesti Loomaarstlik Ringvaade 4. vihk. Sisu: Th. Kõivastik: Eksperimentaalseid uurimisi boorhappe toimest piima hapnemisele ja mastiidi tekitajaile. — A. Herodes: Hobuserautuse seisukord kuni 1. 1. 1937. — Referaate. — Ülikooli teateid. — Koja teateid.

Vastutav toimetaja O. Soots.

Telefonid:
Peatoimetaja telefon nr. 449-82
Toimetuse üldine „ 449-88
Kaugeköned „ 449-87
Päevauudiste osakond „ 449-89
Majandusteated „ 449-91
Kohalikud sõnumid „ 449-95
Sporditeated „ 466-51
Reklaami osak. „ 449-36
Trükikoda „ 449-87
Telefonid erakorteritesse:
Peatoimetajal nr. 303-75
Päevauud. osak. juh. „ 458-29
Ärijuhil „ 441-61

WABA MAA

PEATOIMETAJA ED. LAAMAN.

Üksiknumber 5 senti.
Tellimise hind:
1 kuu postiga 1 kr. 30 s.
2 kuud „ 2 „ 60 „
3 „ „ 3 „ 50 „
Väliismaale 4 kr. kuus.
4 „ „ 4 „ 70 „
5 „ „ 5 „ 90 „
6 „ „ 7 „ — „
12 „ „ 14 „ — „
Aadressi muutmine 25 senti.
Tellimisi võtavad vastu Eestis kõik postkontorid ja lehetellimiste vastuvõtjad.

Kuulutuste vastuvõtmine kl. 8—5 Pikk t. 54, telef. 449-87. Ärijuhatus (tel. 449-83) ja arveosakond (tel. 449-84) Pikk t. nr. 54-56, teisel korral. Ärijuhi kõnetunnid kella 10—12 e. l. Tellimised — telefon 449-86, ekspeditsioon — telefon 431-14. Toimetus: Pikk tän. 58, kõnetunnid kella 10—12.

Hinnata kaasanded tellijaile: Nädalleht „Esmaspäev" ja kuue kuu ning pikema aja tellijaile jutuajakiri „Perekonnaleht". Kolme kuu tellijad saavad tellida „Perekonnalehe" ja „RS"-i (raadio saatekavad) poole hinnaga, s. o. 25 s. kuus. Tarvitamata käsikirju alal ei hoita. Aadr. kirjadele ja rahasaadetistele: „Vaba Maa", Tallinn.

Kuulutuste hinnad: Kuulutuste küljegedel 5 senti mm. ühel veerul, lehe eesotsas 10 s., tekstis: kuulutuskirjadega 12 s. ja tekstikirjaga 15 s. mm. Teenistusotsimised — poole hinnaga. Kuulutused ära anda kella 11-ni ilmumise päeval.

Nr. 169 (5680) Kesknädalal, 28. juulil 1937. a. 19. aastakäik.

Ühk ja päike on kehale heategu.

Kuid enne hõõruge nahale Leokreemi. See värskendab nahka ja aitab kiiresti ning hästi pruunistuda, kuna sisaldab D.-vitamiini.

Põhja-Hiinas sõjatants.

Võitlused käimas mitmel rindel.

Läbirääkimised lõplikult nurjunud.

Peking, 28. juulil.

(ETA). (Reuter). Tungi jõe piirkonnas on käimas võitlused. Jaapani lennukid on seal tulistamas Hiina wägesid. Hiina 29. armee peakorter on kolimas Nanyuanist Pekingi. Siia saabub wahetpidamata weoautosid ja wankreid sõjawarustusega.

Praeguste võitluste iseloom laseb oletada, et jaapanlased on otsustanud Hiina 29. armee Pekingi piirkonnast wälja ajada. Inglise, Itaalia, Prantsuse ja Ameerika wäeosad on ajunud saatkondadekwartaali wärawatele.

Tientsin, 28. juulil.

(ETA) (Reuter). Jaapani pommilennukid pommitasid täna hommikul hiinlaste lasarmuid Hsiyuanis ja Nanyuanis, põhjustades hiinlastele wäga raskeid kaotusi.

Jaapani peakorter Tientsinis teatab, et jaapanlased ründasid täna hommikul kell 5.30 uuesti Hsiyuani.

Shanghai, 28. juulil.

(ETA) (Reuter). Jaapanlased teatawad, et nad on wallutanud hiinlaste lasarmud Nanyuanis, kahekja kilomeetrit Pekingist lõuna pool.

Nanking, 28. juulil.

(ETA) (Reuter). Hiinlased teatawad, et nad on täna hommikul wasturünnakul wallutanud Langfangi ja Fengtai waksalid.

Jaapanlased awasid waenutegewuse.

(ETA.) Nanking, 28. juulil. (Reuter.) Hiina wägede peakorterist saabunud ametliku teadaande järele on Jaapani wäeosad alustanud eile õhtul rünnakut Pekingile. Raske võitlus, millest wõtab osa ka suurtükiwägi, on käimas. Enamus Pekingi wälisjaatkondade walweüksusi on alarmiwalmis. Saatkondade kwartaali wärawate barrikadeerimiseks on walmis pandud liiwakotid.

(Eta) Tokio, 28. juulil. (Havas). Domei agentuur teatab Tientsinist, et Jaapani wäed on lennukite toetusel umbes 20 kilomeetri kaugusel Pekingist häwitanud ühe Hiina wäeosa. Hiinlased olewat kaotanud 500 surnut ja haawatut, kuna jaapanlased on kaotanud ainult kümme surnut ja haawatut.

Hiina wägedelt taheti relwi ära wõtta.

(ETA) Peking, 28. juulil. (DNB). Hiina allikast teatatakse, et üks 38. diwiisi pataljon Tungtshaos on awaldanud wastupanu, kui jaapanlased tahtsid neilt ära wõtta relwi. Ida-Hopei walitsuse wägede keskel walitseb suur ärewus ja nende poolt on alustatud kindlustustööde teostamisega. Näib, et Jaapani-Hiina läbirääkimised on lõplikult nurjunud ja 29. armee walmistub äärmisele wastupanule relwadega. Alates kella 17-st on kuulda tugewat suurtükimürinat, mis tõendab, et jaapanlased on alustanud aktsiooni hiinlaste wäljalöömiseks Wangpingist ja selle ümbrusest.

Siinsete Hiina wõimude poolt teatatakse ametlikult, et Jaapani nõudmised on täna pärast lõunat lõplikult tagasi lükatud. Ühtlasi on Jaapani Põhja-Hiina garnisoni peakorterilt Tientsinis nõutud Jaapani wägede wiiwitamatut eemaldamist Langfangist. Lahingtegewuset on seni osa wõtnud 37., 38. ja 132. diwiisi üksused.

Lahingud rohkete ohwritega.

Tokio, 28. juulil.

(ETA) (Havas). Domei agentuuri teatel on kaks Jaapani lennukit täna hommikul kella wiie ja kuue wahel pommitanud Pekingist lõuna ja ida pool asuwaid piirkondi. Edasi sama agentuur teatab, et jaapanlased on wallutanud eile õhtul Hsinkungi Nanyuani lähedal. Hiinlased olewad maha jätnud 500 surnut ja haawatut. Ka jaapanlaste kaotused olewat suured.

London, 28. juulil.

(ETA). Reuter teatab Pekingist, et linnast põhja, lõuna ja lääne pool on kuulda suurtükimürinat.

Weel kord „wiimne hoiatus" Jaapanilt.

Tientsin, 28. juulil.

(ETA) (Havas). Jaapani kindralstaap teatab, et Jaapani peakorteri esindaja on Pekingis kestööl kindral Sung Tshe-yuanile esitanud „wiimse hoiatuse". Jaapani esindaja on seletanud, et Jaapani armee suhtub eilsele konflikttile Pekingi wärawate juures kui äärmisele prowokatsiooniaktile, pidades seda ühtlasi haawawaks Jaapani keiserlikule armeele. Jaapani kindralstaap kawatseb alustada „otsustawat aktsiooni", kui Hiina 37. diwiisi wäeosad ei alusta kohe ewakueerimist Pekingist, ütles Jaapani esindaja.

Jaapan ei taha wallutada Hiina maa-alasid.

Tokio, 27. juulil.

(ETA)). „Domei" agentuur teatab, et wastates küsimustele, Jaapani peaminister würst Konoye on saadikutekojas seletanud, et Põhja-Hiina oleks wõidud juba ammu okupeerida Jaapani poolt, kui Jaapanil oleks olnud territoriaalseid kawatsusi, nagu seda wäidetakse. Jaapan on olnud küllalt kannatlik hiinlaste prowokatsioonide suhtes. See, mida Jaapan Hiinalt soowib, ei ole mitte territooriumid, waid koostöö idakultuuri arendamiseks.

Ennustatakse pikaajalist sõda.

Shanghai, 27. juulil.

(ETA) (Havas). Kommenteerides Põhja-Hiina konflikti ja Jaapani parlamendi waidlusi, arwatakse siinseis poliitilisis ringkonnis, et rahu säilitamise wõimaluseid on üha wähenemas. Hiina awalik arwamine on ette walmistatud konflikti ideele. Ta toetab täiesti Nankingi walitsuse kindlat seisukohta. Samad-s ringkondades jälgitakse suure tähelepanuga triiste riikide suhtumist konfliktile. Paljud waatlejad arwawad, et siin oleks tegemist pikaajalise sõjaga, millesse warem wõi hiljem segab end ka Nõukogude Liit.

Hiina peab wõitlema.

(ETA.) Nanking, 28. juulil. (Reuter.) Rahuläbirääkimiste katkemise ja Jaapani ultimaatumi tagasilükkamise tagajärjel kindral Sung Tshe-yuani poolt peetakse Hiina-Jaapani laiemaulatuslikku konflikti nüüd wältimatuks.

Kindral Sung Tshe-yuan on lasknud Pekingis kõikjal wälja kleepida proklamatsiooni, milles teatab, et temal oli wõimatu wastu wõtta Jaapani nõudmisi. Ühtlasi ta palub Hiina elanikonda säilitada rahu praegusel raskel hetkel.

Täna pärast lõunat puhkes Pekingi lähedal Manyuani juures lahing, kuhu hiinlased saadawad abiwägesid Pekingist. Kuuldawasti on kesklwalitsus oma tänahommikusel nõupidamisel otsustanud kuni lõpuni toetada kindral Sung Tshe-yuani tema wastupanus jaapanlastele.

Sõjawõimude poolt koondatakse ronge, weoautosid ja laewu wägede ja warustuse toimetamiseks põhja poole.

Hopeis wiibiwatele kesklwalitsuse wägedele on juba antud käsk alistuda kindral Sung Tshe-yuani korraldustele.

Kuigi kõik teawad, et Hiina ei ole ettewalmistatud sõjaks Jaapaniga, siiski Hiina awalik arwamine tunnistab, et Hiinal ei ole teist walikut. Seletatakse, et kui Hiina ei wõitle, siis ta kaotab Põhja-Hiina, kusejuures tal ei jää mingit tagatist Jaapani agressiooni piiri suhtes. Oma rahwusliku au pärast Hiina peab wastu panema niikaua kui wõimalik.

Terawiljamonopoli ümberkorraldamine selgumas.

Tootjatele ja tarbijatele jääb nõuandew seisukoht.

Eile toimus ministeeriumidewahelise komisjoni koosolek, millest wõtsid osa majandus-, põllutöö- ja kohtuministeeriumi esindajad ning wäljastpoolt riigikontrolli, maaomawalitsuste ja linnadeliidu ning põllutöökoja esindajad. Komisjoni poolt wõeti üldiselt muutmatul kujul wastu riigi terawiljamonopoli põhialuste muutmise kawa seesugusena, nagu ta oli esitatud majandusministeeriumi poolt. Muudatusi tehti ainult nõukogu koosseisus, mis suurendati ettenähtud 7 liikmelt 9-liikmeliseks. Waatamata sellele, et põllutöökoja poolt oli esitatud ettepanek muuta uus terawilja kokkuostu keskus „Riigi Terawiljasalw" täielikuks tootjate ja tarwitajate omawaheliseks organisatsiooniks, jäi komisjoni otsuse põhjal ka uuel kujul „Riigi Terawiljasalw" majandusministeeriumi koosolekut wõimupiiridesse, kuna tootjate ja tarwitajate esindajatele, keda tuleb nõukogusse jamapalju, jääb waid nõuandew osa. Selle kawaga nõustus lõpuks ka põllutöökoja esindaja.

Wõrreldes praeguse riigi terawiljamonopoliga ei ole uuendatud asutus aga enam niiwõrd rippuw walitsusorganite otsustest kui seni. Ka langeb ära eelkontroll riigikontrolli poolt. Sellega saawutatakse wõimalus äriliste operatsioonide kiiremaks teostamiseks, kuna seni wältas aga wähemalt nädal aega, enne kui saabus teatav otsus. Nii pika aja wältel muutusid aga tihti terawiljahinnad põhjalikult.

Lõplikul kujul selgub riigi terawiljamonopoli ümberkorraldamise kord pärast lähemal ajal peetawat wabariigi walitsuse koosolekut.

10. Eesti näitus-messi puhul korraldatakse pealinna äride

vaateakende võistlus

7.— 11. aug. k. a.

Võistlevaid ärisid palutakse üles anda hiljemalt 4. aug. k. a. näitus-messi büroosse, Tallinn, V. Viru 12.

„Aegna" wiis laskurid Soome.

Eesti ja Leedu meeskondade ühine reis.

1. „Aegna" lahkub kai äärest. 2. Eesti laskurmeeskond sadamas ärasõidu eel.

Täna hommikul kell ½10 wiis aurik „Aegna" 32 eesti laskurit ühes juhtkonnaga Helsingisse, kus kahe päewa pärast algawad maailmameistriwõistlused.

Eestil tuleb nüüd esineda selliste wanade laskurmaade wastu, kui seda on Shweits ja isegi Soome, kes meie 3 korra asemel on 30 korda maailmameistriwõistlustest osa wõtnud.

Koos eesti laskuritega sõitsid Soome ka leedu laskurid. Neid oli kokku koos esindajatega 20, seega pea poole wäiksem meeskond kui meil.

Leedu laskureid oli täna hommikul jaamas wastu wõtmas kaitseliidu peastaabi ülema k. t. kolonel A. Balder ja k.-l. peastaabi laskeosakonna juhataja major Wirit. Leedu laskurid sõidutati jaamast rongiga otse sadamasse, kuhu nad jõudsid weidi enne kella 9.

Meie laskurid ja Soome küllasõitew kaitseliidu orkester olid õige warakult kohal. Kell 9 jõudis sadamasse ka meie meeskonna peajuht laskurliidu esimees kindral O. Sternbeck koos perekonnaga.

Laskureid oli tulnud ära saatma rohkearwuline rahwahulk, kelle seas paistis silma Tallinna malewa pealik major J. Lepp ja teised kaitseliidu pealikud ning sõjawäelased. Südamlike õnnesoomide saatel asuti teele üle lahe.

„Kalewi" malewkonna orkester Soome.

Ühel ajal eesti laskurmeeskonnaga sõitis kolmapäewal, 28. juulil 1937 Helsingi ka „Kalewi" malewkonna orkester, kus ta esineb prof. J. Waks'a juhatusel kahe kontserdiga, esitades eesti heliloomingu parimaid teoseid. Tagasi jõuab orkester eelolewa pühapäewa õhtul.

Rutake Tartu näitusele ülesandmisega

Matieseni ÕUNA JOOK

LUSCHER & MATIESEN

Surm tuli arwe õiendamisel.

Kolmapäewa hommikul tuli riigi proowikotta kodanik Jakob Heimann ja awaldas soowi seal mingijuguſt arwet õiendada. Üks mees lahwatus, warises kokku ja suri. Kohalekutsutud arsti arwates järgnes surm südamerabandusest. Jakob Heimann oli 53 aastat wana, elas Pärnu maanteel nr. 58 majas ja oli elukutselt metallitööline.

Sõjapilwed Kauges-Idas.

Sõjajõudude wahekord Jaapani-Wene sõja korral.

Kauges-Idas on jälle rahutu. Arwestatakse sõjawõimalusi Jaapani ja Wenemaa wahel, kuna Jaapani-Hiina waheliste arujaamatuste likwideerimine tõjiseid rastusi tekitab. Jaapani-Hiina wahelise sõja korral näib aga Wenemaa kaasakiskumine sõjategewusse olewat looduslikult paratamatu. Huwitaw on seepärast lähemalt waadelda strateegilist olukorda Kauges-Idas ning tutwuneda tülitsewate poolte sõjajõududega.

Sõjategewuse tulipunktiks Wene-Jaapani sõja korral oleks Wladiwostok, mis walitseb teda poolringis ümbritsewat Jaapani merd, Jaapani elusoont. Wladiwostokist wõib Wenemaa õhulaewastik kõik Jaapani tööstuslikud keskused tule alla wõtta, ilma et Jaapanil oleks wõimalik külalt tõhusaid wastusurweabinõusid käsutada. Wladiwostokist kuni Jaapani tööstuse tsentrumiteni on ligikaudu 1.000 km., edasi-tagasi sellega 2.000 km., ning manööwerdamise ringidega arwestades tuleb teepikkust hinnata ümmarguselt 2400 km-le. Moodsad wene pommipildujad wõiwad aga 2.500 km. pikkuse õhulennu juures wõtta kaasa 2.000 kg lõhkeaineid ning 3500 km pikkuse sõidu juures 1.200 kg.

Muidugi on mõeldaw Jaapani wastuataak Wladiwostokile, kuid nende tulemusi ei saa wõrreldagi. Wenemaa sõjamajanduslikud tagawarad pole koondatud Wladiwostokki ning sõjalisselt tähtsamad rajoonid Wladiwostokist on ainult osaliselt ligipäästawad. Wladiwostok on moodsaim kindlustus, kus maa- ja merekindlustused koondatud. Asjatundjate arwates ei saa teda enam wõrreldagi Port-Arturiga, ennemini wast Verduniga.

Wene õhujõudude baas ei asugi Wladiwostokis ega tema läheduses, waid seljataga, umbes 700 km. kaugemal Habarowski piirkonnas. Wladiwostokis ajub ainult peatusjaam, kus sõjalennukid saawad peale wõtta pommilaadungeid ning täiendada oma kütteainetewarustust. Laod ise on waenlasele peagu ligipääsmatud, ka wõib kallaletungi korral ladujid alati täiendada.

Wiimase aasta jooksul on Wenemaa ehitanud Siberi idarannal 150 km. kaugusel ajuwa Sahhalini saare wastu kolm uut modernset ning erakorraliselt tugewat lennujaama, mis on piiratud kahekordse õhukaitseliinide rõngaga. Need jaamad ähwardawad õige lähedalt Jaapani ainukest õlirajooni.

Kaugel seljataga asuwad ning on plaanikindlalt suurele maaalale laiali paisatud Wene tööstuskeskused, Kauge-Ida armee asupaigad ning toiduainete tagawarade laod. Need grupeeruwad Burejastroi ümber ning on ühenduses uue Baikali-Amuuri raudteega; wiimane jooksep umbes 200—300 km kaugusel endisest Amuuri raudteest, mida Mandzhuuriast saab ähwardada. See uus Wene tööstusrajoon, mis on rikas igasuguste maapõuewarade poolest ning millel on oma rikkalik toitlustusbaas umbes miljonilise elanikkonna jaoks, ajub umbes 800 km rannast ning 1.700 km Jaapani keskustest eemal ning on seepärast Jaapani õhulaewastikule waewalt kättesaadaw. Pealegi tuleks Jaapani õhulaewadel atakeerida üksikuid punkte, mis suurel maaalal on laiali pillatud. See ongi Wenemaal praegu üheks suuremaks paremuseks sõja korral, et tema sõjatööstuskeskused on detsentraliseeritud ja seljataha tõmmatud, kuna Jaapanis sõjatööstus on koondatud üksikutesse punktidesse.

Sõja korral ei oleks Jaapanil wähematki rasktust Wene Kauge-Ida randa blokeerida, sest Jaapani merelaewastikule ei ole Wenemaal midagi wastu panna. Tagawaradest wõib Jaapan kohale toimetada 1,5—1,7 milj. meest. Wenemaa wõib Kaugest-Idast wõrdlemisi lühikese aja jooksul mobiliseerida ümmarguselt 2 milj. meest ning 14—21 päewa jooksul Euroopa-Wenemaalt kohale toimetada weel 5—6 milj. meest. Tanke on Jaapanil ümmarguselt 350, Wenemaal on alalisselt Kauge-Ida armee käsutuses 900 tanki. Kuid Sise-Wenemaalt kohaletoimetatud tagawarad wõiwad tõsta tankide arwu 2—3-kordseks.

Esmajärgulisi lennukeid on mõlemal wastasel Kauges-Idas: Jaapanil ümmarguselt 400 pommipildujat, ühenduseta. Ta ei waja isegi enam suurewedu Euroopa-Wenemaalt ja see ongi üks tähtsamaid jooni, mis praegust olukorda 1904. aasta omast eraldab.

Wenemaa sõjaline jõud Kauges-Idas seisab niisiis selles, et suurem osa tema sõjajõude wõiwad jääda kaitseseisukorda. Jaapan aga peab kallale tungima. Wenemaa wõib sellega leppida, et ta ainult oma piire kaitseb, kuna samal ajal tema õhujõud aegamööda Jaapani sõjatööstust häwitawad.

Kui Jaapan tahab sõda wõita, peab ta püüdma sellele lühikese lõpu teha. Sest aeg töötab Wenemaa kasuks, Jaapani wastu. Sõjamajanduslikud reservid, samuti ka inimjõudude tagawarad on ju Wenemaal märksa suuremad kui Jaapanil, ka ei ole nad pealetungidele nii kättesaadawad. Lõpuks tähendaks Jaapanile sõjakaotus kokkuwarisemist, kuna Wenemaa rahulikult wõib Kaugest-Idast isegi tagasi tõmbuda, ilma et see tema olemist weel otsustaks.

Ei peeta ujutawaks, et Jaapan Mandzhuuriast piiraks tugewate jõududega Wene Kauge-Ida rannale ning Amuurimaade piirkonnale kallale tungida. Sest nii kaua kui Wladiwostok ja tema tagamaa jääb Wene õhujõudude baasiks, on enamik Jaapani õhulaewu sunnitud jääma Tokio ning tööstuspiirkondade kaitseks kodumaale. Kallaletungi ranna- wõi Amuurimaadele ilma tarwiliku toetusta pommi- ja luurelennukite poolt peetakse aga liiga hädaohtlikuks mänguks.

Aktiiwseid sõjajõude seisab üksteise wastas Zürichi ajalehe „Die Weltwoche" arwestusel: Jaapanil on Wene frondil umbes 180.000 meest. Wenemaal on aga Kauges-Idas 320.000 meest, nende seas 4—5 diwiisi esmajärgulist ratsawäge, millele Jaapanil midagi wäärilist ei ole wastu panna. Tagawaradest wõib Jaapan kohale toimetada 1,5—1,7 milj. meest. Wenemaa wõib Kaugest-Idast wõrdlemisi lühikese aja jooksul mobiliseerida ümmarguselt 2 milj. meest ning 14—21 päewa jooksul Euroopa-Wenemaalt kohale toimetada weel 5—6 milj. meest. Tanke on Jaapanil ümmarguselt 350, Wenemaal on alalisselt Kauge-Ida armee käsutuses 900 tanki. Kuid Sise-Wenemaalt kohaletoimetatud tagawarad wõiwad tõsta tankide arwu 2—3-kordseks.

Esmajärgulisi lennukeid on mõlemal wastasel Kauges-Idas: Jaapanil ümmarguselt 400 pommipildujat, üldse aga 1.300 õhujõidukit. Wenemaal on samuti üldarwus 1.300 õhujõidukit, nendest 600 pommipildujat. Üksikute õhujõidukite wäärtust mõõtmates laewastikkudes hinnatakse 1:2 wene lennukite kasuks. Pealegi puuduwad Jaapanil õhujõjats reservid. Wenemaa aga wõib mõne päewa jooksul Sise-Wenemaalt kohaletoodud õhujõudude abil oma õhulaewastiku suurendada 2—3-kordseks, ilma et tal seepärast weel tarwitseks oma lääpeiiri täielikult katmata jätta.

Nii on wähe põhjust arwata, et Jaapan igatseks wõi otsiks kokkupõrget Wenemaaga. Pealegi tuleb arwestada asjaoluga, et Jaapani ekspansiooni-joon on suunatud edelasse. Mitte Siberis ning mitte ka Wene ranna- wõi Amuurimaal ei näe Jaapan oma tulewikku, waid Hiinas. Muidugi on küsitaw, kas Wenemaa on nõus Jaapani poolt kawatsetud edasitungi rahulikult pealt waatama ja kas ta seda ka suudab. Wenemaa aktiiwsust wähendab muidugi teadmine, et sõjakäiku igakord ei otsusta relwade ja meeste rohkus ega ka strateegiline olukord, waid ka sõjawäes walitsew waim.

Arwatakse, et Jaapani edasitungi korral Hiinas tema põhjapoolne armee, mis tegutseb Pekingi piirkonnas, jääb rohkem passiiwseks, kuna pealöök sihitakse Formoosa saartelt Lõuna-Hiina wastu. Formoosa saartelt Lõuna-Hiina linnadesse on ümmarguselt 300 km. Kantoni on 700 km. ja Nankingi 800 km. Formoosale on juba koondatud 400 moodsat jaapani lennukit. On tõenäolik, et Jaapan Hiina walitsuse wastupanu püüab murda õhukallaletungidega Hiina linnadele, ning sel teel wiia sõja kiiremale lõpule. **A.**

Ühest asjast palju kasu.

Eriti valmistatud hästi venivat ja sealjuures sitket kummirõngast saate kasutada lugematuiks otstarbeiks, nagu:

paki kinnitamiseks jalgrattale püksisäärte kinnihoidmiseks särgikäiste ülalhoidmiseks spordisukkade kinnitamiseks, igasuguste pakkide kõltmiseks jne. jne.

Müügil mitmes suuruses.

K.-Ü.

„Rahvaülikool"

Tallinn, Harju 48, Parnu m. 10.

HIINA VALMISTAB END KAITSMA. Põhja-Hiina väed kaitsekraave kaewamas, et end kaitsta jaapanlaste pealetungi wastu. Wiimaste teadete järgi ongi võitlused uuesti käimas.

RAADIO.

Kolmapäewal, 28. juulil.

Tallinn. 7.00 äratusmäng. 7.05 wõimlemine. 7.20 päewaundiseid. 7.25 hommikkontsert. 8.10 hommikpalwus. 8.30 Tallinna turu ülewaade. 18.50 helipl. 19.00 jazziritme klaweril. 19.30 O. Haawel: Miimika ja füsiognoomia. 20.00 kontsert „Kultaje" kohwikust. 20.45 põllumajanduslikke teateid. 21.00 päewaund. 21.30 aeg, ilmateade. 21.35 muusikaline waheaeg (helipl.). 21.50 agr. T. Kind: Terawiljahinna küsimus. 22.20 Johann Straussi rõõmsaid helisid (helipl.). 22.55 päewaundiseid.

Neljapäewal, 29. juulil.

Tallinn. 7.00 äratusmäng. 7.05 wõimlemine. 7.20 päewaund. 7.25 hommikkontsert. 8.10 hommikpalwus. 8.30 Tallinna ja Tartu turu ülewaade. 18.50 helipl. 19.00 E. Kesküla: Hispaania tähtsamaid tegelasi ja nende suhtumine kodusõjale. 19.00 kontsert „Corso" kohwikust. 20.00 sisepoliitiline ringwaade. 20.15 kontserdi järg „Corsost". 21.00 päewaund. 21.30 aeg, ilmateade. 21.35 muusikaline waheaeg (helipl.). 21.45 pool tundi perenaistele. Aliide Kenn: Miks perenaistel wähe aega ja palju töös? 22.15 wana ja moodsat operetimuusikat (helipl.). 22.50 päewaund.

Droitwich. 16.15 sümfooniakontsert. 22.30 Ireland: Sonaat. 23.20 orkester.

Riia. 20.05 sümfooniakontsert.

Leipzig. 21.00 Puccini ooper „Madame Butterfly".

Koln. 21.10 suur ajawiitekontsert.

Hamburg. 21.10 „Tuhat meetrit helifilmi".

Breslau. 21.30 pidunoratoorium.

Rooma. 22.00 Boito ooper „Mefistofeles".

Lahti. 22.25 ajawiitemuusika.

Budapest. 22.40 ajawiitemuusika.

Warssawi. 23.00 E. Umiska (wiiul).

Bürokraatia ja eesel.

Bürookraatia oleks Bulgaarias peagu tapnud ühe Hitrowo „riigieesli". Loom kuulub Bulgaaria riigiraudteede ehitusosakonnale. Ta läi rahulikult Hitrowo jaamaülema aias Rozgradi ligidal Kirde-Bulgaarias, kui üks peawalitsuse õrge ametnik leidis, et eeslit on tungiwalt waja uue raudteeliini ehitamise juure Edela-Bulgaariasse, 375 miili kaugusele.

Kuna osakonna juba ületatud eelarwe ei lubanud eeslit saata raudtee ga, siis tegi ametnik ettepaneku, et eesel saadetagu jalgsi tulema piki raudteeroopaid.

Üksikasjalised juhised saadeti kõigile ametnikele sellel teel, mida mööda pidi rändama eesel. Juhistes korraldati, et iga mees alalisest raudteewalwest (umbes igal miilil üks walwepunkt) pidi wiima eesli oma piirkonnast wälja ja andma selle üle järgmisele mehele kwiitungi wastu.

See protseduur lestis 225 miili ulatuses, mille jooksul eesel läis läbi mitte wähem kui 120 mehe käest. 150 miili kaugusel eesmärgist waene eesel langes ülepingutusest kokku.

Eesel läks raudteewalitsusele maksma tööliste tööpäewade kaotuse arwel üle 40.000 leva (ca 1820 krooni). Wõtab ka aega, enne kui eesel toibub, mis rawituludena rõõmu weel mõni tuhat levat. Kuid eesli oleks wõinud osta ja sel teel wajati, 1500 leva eest (umbes 73 kr.).

VABA MAA

on kõigest informeeritud.

NAATANAEL.

Kuurordi päriselanik.

1. Pagulaselu.

Suwitaja on päewatangelane. Temale pühendatakse isegi enam tähelepanu kui poolakatele. On siiski üks liik inimesi, kes jäävad üldises suwitamisehoos hoopiski silmapaarj wahele. Need on suwituslinnade päriselanikud, igapäewased ja wäikesed kodanikud, kes töötawad ja elawad linnades, mis muutuwad „suwisteks pealinnadeks". Ning nende elu on suwel mitmeti raskem ja keerulisem kui talwel. Pidin seda kogema omal nahal. Juhtus see Kuressaares, kuid täpselt niisamasugune on olukord ka Pärnus, Haapsalus, Narwa-Jõesuus ja mujalgi, kuhu kas wõi ainult kaks suwitajat nädalaks wõi paariks oma pealaagri üles lööwad.

Mu tutwus päriselanikuga algas õige dramaatiliselt ja minu elule hädaohtlikultki. Olin juba elanud rohkem kui kuu kuurordis ja wahetasin korterit. Suwituskohtade korterid on juba sellised, et üle kuu ei pea wastu. Sain uues ulualuses oldud wast kolm-neli päewa, kui mind mu rahus segas näost tulipunane mees, kes koputamata ja etteteatamata lendas uksest sisse ja möirgas:

„Ma teile näitan! Saatan!! Kas mina olen hulgus, kas mina olen wähem wäärt kui teie? Ah!"

Hull, mõtlesin. Kuidegi pomisesin:

„Ei — ei! Loomulikult ei ole... kus sellega..."

„Ja mis te minust siis hulgutate? Olen samuti inimene kui teie. Ja siin elanud juba mitu aastat..."

Ta närwid ütlesid üles. Langes diimanile ja puhkes nutma. Waene mees, aastaid mitte weel üle 25 ja juba närwid nii otsas! Püüdsin noormeest rahustada, kuigi ei teadnud, mis andis põhjust nii tormilisele hüüdkäigule. Tükitese aja järele mees koguski end ja hakkas wabandama:

„Andestage mu tormakust... ja wiisakusetust... Aga mu närwid ütlesid üles, ma ei suutnud enam."

Ja weidi aja pärast jutustas ta:

„Sõid hinge seest. Korteriga. Teenin siin juba kauemat aega. Igal aastal üks ja sama jant. Tänawugi. Möödunud suigisel kolisin korterisse, maksin 10 krooni kuus ja pidin saama elada aasta läbi. Tänawu enne esimest juunit perenaine ütleb äkki: jah, kahju küll, aga ma pean teile korteri üles ütlema. Aga miks? pärin. Jah — nüüd algab suwitushooaeg ja ma saan enam üüri. Eht kui maksate 25 krooni kuus, siis wõite jääda. Teenin wähe ja ma ei wõi nii palju kuus korterile kulutada. Kolisin wälja. Otsisin nädala, ei leidnud midagi. Leppisin lõpuks igawese punkriga agulis, millest wõeti ainult 15 krooni. Ning nüüd, nädal tagasi, sain korteri siia, samasse tuppa. Perenaine ei lootnud enam suwitajaile ja andis 10 trooniga kuus. Pikaajaline üürnik, seepärast. Ning siis tulite teie ja mulle öeldi uuesti üles..."

„Aga koridoriaknal oli walge plakat wäljas, sellepärast..."

„Oli jah. Perenaine seletas minule, et ta annaks, kui kedagi leidub, oma magamisetoa weel wälja. Aga plakat oli igaks juhuks, et ehk ometi tuleb weel keegi suwitaja. Ning tulitegi teie. Perenaine esitas ultimaatumi: maksa 25 krooni wõi koli wälja. Kolisin wälja. Mõtlesin, et hooaeg haktab weerema lõpule, wast nüüd itka teian. Otsisin neli päewa, aga ei midagi. Magasin need päewad jõprade pool, wahest pörandal keras kui peni. Tänu kolasin jälle, tagajärgedeta. Ning siit möödudes kargas hing sappi täis, et kas nemad, suwitajad, on paremad inimesed, et wõiwad meid tänawale saata, ja tormasin üles. Mõtlesin, et tulen teile kallale, petsan, las panewad pealegi wangi. Saan wähemalt korteri. Aga närwid ütlesid üles..."

Ning ta oli alles noor mees.

2. Hoolekanne.

Oli mul wäike mestlus suwituslinna wäikemajaomanikuga. Mees kirus:

„Kuradima lagastised! Nagu rohutirtsude parw Egiptuses: tulewad, katawad päitsegi kinni ja kui lähewad, on laga taga. Ptüü!"

„Kõik ainult teie kasuks. Rahwas liigub ja raha liigub kaasa."

„Kellele sest? Mõnele kaupmehele, ennem weel kõrtsmikkudele. Neil ennegi rahakott ja kõht ühepaksused, ei neile oleks tarwis kundejid juure meelitada."

„Saab majaperemeesti. Tulewad üürnikud."

„Kui kõrilõikaja ei ole, ei saa midagi. Pansionipidajad, neil südametunnistus lubab hingehinda wõtta, nemad wõib-olla teeniwad. Aga harilik korteriperemees — mitte midagi. Waadake, — siin üleaedne. Tuba kolmat nädalat tühi, ei tule keegi, rahakott näpus. Pelgawad kitsaks, madalaks, wanaks, tuulisets ja mine tea weel milleks. Peaks tegema remonti. See ei tasu. Mees wõõpas küll maja esimese külje rohelisels, et wähemalt sõsaad oleks nägus, aga ei see meelita kedagi liimile. Wana ütles oma talweüürilisele üles, lootis tõmmata kuldkala mõrda. Nüüd korter seisab tühi, mädaneb ja kopitab ja wana lõikab puhast kahju. Nii et kaks kuud üürilised sees, üks kuu ainult färbestele suweballi pidamisels — ei sest ole tulu sugugi."

„Noh wähemalt sinu wõidab. Läheb nägusamaks, kaunimaks..."

„Tulge septembrikuus. Te oleksite kaks tundi ja kaoksite kui tuulemiir. Kõik need ilusad pargid ja pargikesed on täis mahasadanud lehti ja risu — keegi ei korista ega pühi. Lumi nad tihti hautab ja alles järgmisel mail pannakse kuued ja rehad tööle. Kõik toredad majad — kuursaalid, kohwikud, klubid ja mis nad teil on — taotakse ümber ringi laudadega kinni, justkui sõda oleks ukse ees. Kõik see hiilgus ja au, mis siin näete, on ainult teie jaoks ja teie ajals. Kui olete siit kadunud, on ka ilu ja kord läinud. Sedasi..."

Wedas tükikese aega piipu justkui oodates wastuwaidlemist, aga kui waikisin, jatkas warsti:

ümberringi laudadega kinni, justkui sõda on nii logu, et ei julge järgmisel talwel enam lapsi sisse wiia. Koolimaja jaoks on raha waja. Lähed linnawalitsusest küsima, öeldakse: ei saa. Pole wõimalik. Supelranda on waja uut silda, uusi liikesid ja mängumuru. Kui need tööd walmis, siis.... On mõni üksik tudi wanake jäänud juba nii wäetits, et ei jaksa end toita, läheb linnawalitsusse abi manguma. Määratakse — 2 krooni. „Heldeke, sest ei jatku ju hinge sees hoidmiseks," wajub pisar wanakese silma. „Pole midagi teha, rohkem ei saa määrata. Linnal kulud suured — tarwis ehitada uus rannakohwik..." Ja nii edasi. Päriselanikkude mured jääwad lahendamata, sest teie, suwitajad, olete meie isandad. Ja kõik raha, mis siia toote, läheb teie jaoks, ning meie paneme weel omad sendid juure. Et sügisel oleks pargis lehesodis hea pahmata ja laudadega kinnikopitud aknaluuke waadata..."

Päriselanikkudest on rahul ärimehed ja noored. Esimeste pangaarwe wõi maja aina kaswab, teistel on lõbu lossiwallidel ning rannakohwikus. Tüdrukud otsiwad oma unistusteprintsi — pealinna rahameeste seast, poisid luurawad pealinna pruutide järgi — pererahwaga kaasasõitnud tecnijate hulgast.

Saksa suurim reisilennuk saabub Tallinna.

Homme kell 4 päewal oodatakse maandumat ülemiste lennuwäljale saksa suurimat reisilennukit „Hindenburgi", mis lendab reisijatega Berliinist Helsingisse. Esialgu pole aga „Hindenburgi" maandumine ülemistel täiesti kindel, kuna juhul, kui Tallinnas ei leidu mahatuljaid, lendab lennuk Helsingisse wahemaandumiseta. Sellise juhul maandub aga „Hindenburg" siin kindlasti reedel kell 12 päewal. „Hindenburg" on 34 istekoha ja 4 mootoriga warustatud reisilennuk. Sellise suure lennuki maandumine Eestis on esmakordne. Kuna „Hindenburgi" reisiliirus on 210 km tunnis, siis ei tekita tema maandumine ülemistel mingi juguseid rasktusi.

Reisijate rohkuse tõttu sooritab „Hindenburg" oma järjekordsed lennud üle Tallinna Helsingisse weel 2., 3., 7. ja 9. augustil.

Kadriorust leitakse fosforiiti.

Praegu teostab riigiparkide walitsus Kadriorus suure weemagistraali ehitustöid, mis tulewikus peab warustama ülemiste järwest weega kogu Kadriorgu. Kuna magistraaltorustiku mahaasetamisel toimuwad kaewamised kuni 2 meetri sügawuseni, on wiimastel päewadel kaewamistel tulnud päewawalgele fosforiiti. Riigiparkide walitsus teostab oma märkimisi fosforiidi leidmise kohta ja annab need materjalina edasimäeametile.

Eraametnikud tahawad raudteel hinnaalandust.

Eraametnikkude koda on pööranud teedeministeeriumi poole hinnaalanduse saamiseks 50 protsl. wõrra eraametnikkude puhkusele sõitude puhul. Praegu jaowad töötustöölised ühekordselt puhkusele sõidu puhul 50 protsl. hinnaalandust raudteel.

Eraametnikkude koja palwe tuleb arutada tariisinõukogus.

Palwe põhjenduses öeldakse, et eraametnikkude ja äriteenijate palgataja pole juunud pidada sammu elukallidusega, mida ka majandusminister ise on öelnud, eraametnikkudel puuduwad nuud majanduslikud soodustused, mis riigi- ja omawalitsuste teenijatel.

Kuna wälismaalgi selliste sõidusoodustuste andmine on kombeks, siis leodetakse sellise wastutulekuga meelitada hulka wõõrsemapalgalisi ametnikke puhkuseaegsete sõitudele, kes muidu kulusid karies järele koju. Sõiduhinna alanduse küünwus on arutanud äriteenijaskonnas ja ametnikkonnas suurt huwi.

Kontrabass „kandideeris" rannakuninganaks.

Narwa-Jõesuu rannakohwikus waliti eelmaspäewa õõsel saalitäie publiku osawõtul Narwa-Jõesuu „rannakuninganna". Turukohwikusse oli sedawõrd suur, et juba eelmise päewa lõunaks olid kõik lauad ette tellitud. Kuigi kuurordi daamidepere oli eelnedatud üsna arwukalt, soostusid ilmiselt pretendeerima kõigest neli daami ja seda pikkade palwete tulemusena. Keegi nähtamatu hammas oli poetanud kandidaadile määratud numbri salaja orkestri kontrabassi külge. Kui seda lõpuks märgati, olid juba walimised läbi. 128 häälega waliti kuninganna 20-aastane prl. Aino Adamson Walgast. Ohtrasti oli saanud ka hääli kontrabass, mis „kandideeris" nr. 14 all.

Eile õhtul toimus kuurhoones hiljuti wõitud „juwekuninganna" ja tema lähemate sõprade pidulik kroonimine.

Murdwaras tabati preestrilt warastatud riietes.

Pärnu, 28. juulil.

Eile õhtul kella 6 ajal tabati Pärnu Suurest jõllal kardetaw ja tema tagaotsitud murdwaras Richard Tõnts, 22 a. wana, pärit Harjumaalt Juuru wallast. Tabamise momendil oli tal kaasas murdriistu ja relwer, mis ta jõllalt jõkke wiskas. Seal jõudnud tätte. Tõnts põgenes Wirumaalt Peetsaare wangilaagrist ühes teiste wangidega 2. mail 1936. a. Samal aastal tabati ka wennaga, paigutati Haapsalu arestimajast põgenes uuesti. Tabati teiskordsel Wiljandimaal, kuid põgenes ka Wiljandi wanglast. Redusoleku ajal on Tõnts toime pannud loodepoolses Eestis kõigis maakondades kokku kuni 100 murdwargust. Kõik wiimased murdwargused Pärnumaal lannud Tõntsi arwele, muuseas ka wiimase kolm wargust Pärnu-Jaagupis Uduwere. Tabamisel olid Tõntjul seljas riided, mis warastatud Uduwere preestri Samarski juurest.

Suurtükiwäe lõpplaskmised Jägalas.

Homse päewa jooksul korraldab suurtükiwäe inspektuur suurtükiwäe lõpplaskmised Jägala laagris, kuhu on paluttud ka ajakirjanikud. Suurtükiwäe lõpplaskmisel wõtab külalisena arwatawasti ka Läti suurtükiwäe inspektor kindral Dannenbergs, kes ka Jägala laagrisse juba paari päewa eest

Hiina väed kaitsekraave kaevastu. Viimaste teadete järgi ongi imas.

ürokraatia ja eesel.

ökraatia oleks Bulgaarias peagu tap- he Hitrowo „riigieesli". Loom kuu- ulgaaria riigiraudteede ehitusosakon- Ta jõi rahulikult Hitrowo jaama- aias Rozgradi ligidal Kirde-Bulgaa- ui üks peawalitsuse kõrge ametnik lei- eeslit on tungiwalt waja nuc raud- i ehitamise juure Edela-Bulgaarias- miili kauguisele.

a ojakonna juba ülestatud eelarwe ei ud eeslit jaata raudteega, siis tegi if ettepaneku, et eesel jaadetagu jalgsi a pili raudteeroopaid.

kasjalised juhised jaadeti kõigile amet- sellel teel, mida mööda pidi rändama Juhistes korraldati, et iga mees ala- raudteewalwest (umbes igal miilil palwepunkt) pidi wiima eesli oma unost wälja ja andma selle üle järg- mehele twiitungi wastu.

protiedmur lestis 225 miili ulatuses, jooksul eesel läis läbi mitte wähem 20 mehe kaest. 150 miili kauguisel ees- sest waene eesel langes ülepingutusest

el läks raudteewalitsusele maksma töö- toopäewade kaotuse arwel üle 40.000 (ca 1820 krooni). Wõtab ka aega, en- i eesel toibub, mis rawikuludena weel mõni tuhat lewat. Kuna eesli ülemand osta seal, kus teda wajati, lõna eest (umbes 73 kr.).

ABA MAA
on kõigest informeeritud.

nud lehti ja risu — keegi ei korista ega Lumi nad tihti hautab ja alles järg- mail pannakse luuad ja rehad tööle. toredad majad — kuurjaalid, kohwi- klubid ja mis nad teil on — taotakse er ringi laudadega kinni, justkui sõda ukse ees. Kõik see hiilgus ja au, mis näete, on ainult teie jaoks ja teie s. Kui olete siit lahkunud, on ka ilu ja läinud. Sedasi..."

edas tükitese aega piipu justkui oodates tuwaidlemist, aga kui waitisin, jatkas sti:

erringi laudadega kinni, justkui sõda nii logu, et ei julge järgmisel talwel n lapsi sisse wiia. Koolimaja jaoks on waja. Läheb linnawalitsusest küsima, atse: ei saa. Pole wõimalik. Supel- da on waja uut silda, uusi liikesid ja gumuru. Kui need tööd walmis, siis.... mõni ütsik tudi wanake jäänud juba nii tiks, et ei jaksa end toita, läheb linna- itsusse abi manguma. Määratakse — rooni. „Heldeke, sest ei jatku ju hinge hoidmiseks," wajub pisar wanakese sil- „Pole midagi teha, rohtem ei saa rata. Linnal kulud suured — tarwis nda uus rannakohwik..." Ja nii edasi. isclanikkude mured jääwad lahendama- sest teie, suwitajad, olete meie isandad. kõik raha, mis siia toote, läheb teie s, ning meie paneme weel omad sendid re. Et sügisel oleks pargis lehesodis hea mata ja laudadega kinnikopitud akna- le waadata..."

Pärisclanikkudest on rahul ärimehed ja rcd. Esimeste pangaarwe wõi maja ai- kaswab, teistel on lõbu lossimaklidel g rannakohwikus. Tüdrukud otsiwad unistusteprinssi — pealinna raha- este seast, poisid luurawad pealinna utide järgi — pererahwaga kaasasõitnud itjate hulgast.

Hääleõigus 22-aastaselt.

Põhiseadus rahwuskogus lõpphääletusel.

„Wabariigi president" ja „riigikogu" wõitsid.

Rahwuskogu mõlemate kodade ühine koosolek astus kokku kolmapäewa hommikul kell 10.15, et otsustada erinewused, mis püsiwad mõlema koja poolt wastuwõetud põhiseaduseelnõu wahel.

Enne koosolekut wõis

kuluaarides ja koosolekusaalis märgata erilist elewust.

Publikurõdu lõi omamoodi rekordi 30 pealtkuulajaga. Walitsuse loozhis paistsid silma riigiwanema ja wabariigi walitsuse peaesindaja J. Aleesment, riigisekretär Terras, kindral Reek j. t. Teise koja pinkidel

üle hulga aja wõis näha wälisminister Fr. Akelit,

keda terwislikud põhjused seniajani takistasid rahwuskogu tööst intensiiwsemalt osa wõtmast.

Koosoleku awas teise koja esimees M. Pung. Aruandja kohal esimese koja üldaruandja prof. J. Uluots ja kaasaruandja kohal teise koja üldaruandja A. Anderkopp. Sekretäride kohal rahwuskogu peasekretär Mägi ja esimese koja sekretär Kits.

Juhataja teatab, et päewakorras on peale erinewuste lahendamise mõlema koja eelnõude wahel weel teine punkt — rahwuskogu redaktsioonikomisjoni ettepanekud üldkoosolekule. ühtlasi juhataja teeb teatawaks, et

päewakorras olewad küsimused tulewad lahendamisele otsustamise korras, s. o. ühel lugemisel.

Esimestena said sõna esimese ja teise koja üldaruandjad, kes töid ette neid motiiwe, mis esimeses ja teises kojas möödduandwad olid olnud hääleõiguslikkude kodanikkude wanuse alammäära otsustamisel.

Esimesena nimelt tuleb arutusele eelnõu § 36, milles esimene koda on otsustanud hääleõiguslikkude kodanikkude wanadustsensuseks määrata 22 aastat ja kodakondsuses olemise tsensuseks 8 aastat. Teise koja poolt wastuwõetud põhiseaduseelnõus wastawad arwud on 23 ja 2 aastat.

Sõna wõtab A. Piip, kes palub selgust selle kohta, kas koosolekul tulewad arutusele ainult mõlemad ettepanekud wõi on wõimalik teha weel mingeid kompromissettepanekuid. Wiimase wõimaluse korral kõneleja paneb ette § 36 asemele wõtta § 27 praegu kehtiwast põhiseadusest, mille järgi hääleõiguslikkude kodanikkude wanuse alammäär on 20 aastat.

Rahwuskogu üldjuhatus ajus seisukohale, et arutusele wõiwad tulla ainult mõlema koja komisjonide poolt esitatud ettepanekud. Uusi ettepanekuid teha ei ole wõimalik.

A. Roos kaitses ägedalt 22 aastat, samuti ka F. Karlson.

23 aasta kasuks wõttis pikemalt sõna K. Eenpalu, kes leidis, et riigi walitsemise juure minnes tingimata teataw küpsus ja wastutus on nõutaw. Kui teataw küpsus on nõutaw ellu astumisel, siis seda enam tuleb sellele rõhku panna awalikkude asjade otsustamise juure asudes. Hea oleks isegi see, kui noored inimesed ei abielluks enne 23 eluaastat.

A. Laur wõtab wiimasest wäitest kinni ja leiab, et see ei ole kooskõlas rahwa tahtega ega riikliku meelsusega. Abiellumist on kogu aeg propageeritud ka walitsuse ringkondadest, nüüd aga tullakse ja köneldakse sellele wastu. Edasi kõneleja toonitab, et ka

praegused rahwuskogu liikmed on walitud juurelt osalt 20 ja 21-aastaste kodanike poolt.

Nüüd aga rahwuskogu ise läheb neilt nende hääleõigust ära wõtma. See on sama hea kui wolinik, kellele on antud õigused maja müüa, müüb maja maha ja pistab raha oma taskusse.

Järgmisena wõtab sõna A. Weiler, kes polemiseerib eelkõnelejatega, lükates mitmed ettetoodud wäited tagasi. Ta leiab, et hääleõiguslikkude kodanikkude wanuse alammäära otsustamisel tuleb silmas pidada üieti üht motiiw, mida seni sõnawõttudes weel pole nimetatud:

Meie oludes inimesed hakkawad juba warakult tööle ja saawad noorelt iseseiswaks.

See on kõige tähtsam motiiw, miks kõneleja pooldab madalamat alammäära — 22 aastat.

A. Mõttus arwab, et kõnesolewa küsimuse otsustamisel on olulisels kats motiiwi:

Kui wõtame alammääraks 23 aastat, siis kaotawad hääleõiguse ka paljud need kodanikud, kes juba kord hääletamas käinud. Kui jääda 22 juure, siis seda ei juhtu. Need motiiwid on olulised, miks tuleb pooldada 22 aastat. Kõik muu on juuksekarwa lõhkiajamine ja tühjne waidlemine.

W. Neggo kõneleb 23 aasta kasuks, O. Koplus kaitseb 22 aastat.

Hääletamisel esimese koja ettepanek läheb läbi 63 häälega 52 wastu.

Seega on hääleõiguslike kodanike wanduse alammääraks wastu wõetud 22 aastat. Seejuures hääleõiguslikud kodanikud peawad olema olnud wahetpidamata wähemalt 3 aastat Eesti kodakondsuses.

Järgmisena tuli arutusele § 38, milles erinewused esimese ja teise koja wahel seisid riigipea nimetuses. Hääletamisel esimese koja ettepanek „riigiwanem" sai poolt 47 häält. Teise koja ettepanek

wabariigi president — 68 häält.

Seega riigipea nimetuseks wõeti wabariigi president.

Parlamendi üldnimetuses (§ 60) ei saadud esimesel hääletuskäigul selgust. Teisel hääletamiskäigul teise koja redaktsioonis esinew

„riigikogu" sai 58 häält poolt ja 52 wastu.

Esimese koja ettepanek „rahwaesindus" sai poolt 52 ja wastu 54 häält. Parlamendi üldnimetuseks wõeti wastu seega „riigikogu."

Toimetuse töö lõpul koosolek jatkus.

Saksa suurim reisilennuk saabub Tallinna.

Homme kell 4 päewal oodatakse maanduwat ülemiste lennuwäljale saksa suurimat reisilennukit „Hindenburgi", mis lendab reisijatega Berliinist Helsingisse. Esialgu pole aga „Hindenburgi" maandumine ülemistel täiesti kindel, kuna juhul, kui Tallinnas ei leidu mahatulijaid, lendab lennuk Helsingisse wahemaandumiseta. Selliselt juhul maandub aga „Hindenburg" siin kindlasti reedel kell 12 päewal. „Hindenburg" on 34 istekoha ja 4 mootoriga warustatud reisilennuk. Sellise suure lennuki maandumine Eestis on esmakordne. Kuna „Hindenburgi" reisikiirus on 210 km tunnis, siis ei tekita tema maandumine ülemistel mingisuguseid raskusi.

Reisijate rohkuse tõttu sooritab „Hindenburg" oma järjekordsed lennud üle Tallinna Helsingisse weel 2., 3., 7. ja 9. augustil.

Kadriorust leitakse fosforiiti.

Praegu teostab riigiparkide walitsus Kadriorus suure weemagistraali ehitustöid, mis tulewikus peab warustama ülemiste järwest weega kogu Kadriorgu. Kuna magistraaltorustiku mahaasetamisel toimuwad kaewamised kuni 2 meetri sügawusel, on wiimastel päewadel kaewamistel tulnud päewawalgele fosforiiti. Riigiparkide walitsus teostab oma märkimisi fosforidi leiukohta ja annab need materjalina edasi mäeametile.

Eraametnikud tahawad raudteel hinnaalandust.

Eraametnikkude koda on pööranud teedeministeeriumi poole hinnaalanduse sanmiseks 50 protsent. wõrra eraametnikkude puhkusele sõitude puhul. Praegu saawad tööstustöölised ühekordselt puhkusele sõidu puhul 50 protsent. hinnaalandust raudteel.

Eraametnikkude koja palwe tuleb arutusele tariisinõukogus.

Palwe põhjenduses öeldakse, et eraametnikkude ja äriteenijate palgataseme pole juutnud pidada sammu elukallidusega, mida ka majandusminister ise on öelnud, ja eraametnikkudel puuduwad nuud majanduslikud soodustused, mis riigi- ja omawalitsuste teenijatel.

Kuna wälismaalgi selliste sõidusoodustuste andmine on kombeks, siis loodetakse selliste wastutulekuga meelitada hulka wäiksemapalgalisi ametnikke puhkuseaegsetele sõitudele, kes muidu kulusid kartes jääkid koju. Sõiduhinna alanduse käimus on äratanud äriteenijaskonnas ja ametnikkonnas suurt huwi.

Kontrabass „kandideeris" rannakuninganaks.

Narwa-Jõesuu rannakohwikus waliti eesmaspäewa öösel saalitäie publiku osawõtul Narwa-Jõesuu „rannakuninganna". Tung kohwikusse oli sedawõrd suur, et juba eelmise päewa lõunaks olid kõik lauad ette tellitud. Kuigi kuurordi daamidepere oli esindatud üsna arwukalt, soostusid iluttitlile pretendeerima kõigest neli daami ja sedagi pikkade palwete tulemusena. Keegi naljahammas oli poetanud kandidaadile määratud numbri salaja orkestri kontrabassi külge. Kui seda lõpuks märgati, olid juba walimised läbi. 128 häälega waliti kuninganaks 20-aastane prl. Aino Adamson Walgast. Ohtrasti oli saanud ka hääli kontrabass, mis „kandideeris" nr. 14 all.

Eile õhtu toimus kuurhoones hiljuti walitud „suwekuninganna" ja tema kahe näitsiku pidulik kroonimine.

Murdwaras tabati preestrilt warastatud riietes.

Pärnu, 28. juulil.

Eile õhtul kella 6 ajal tabati Pärnu Suurej sillal kardetaw ja kaua tagaotsitud murdwaras Richard Tõnts, 22 a. wana, pärit Harjumaalt Juuru wallast. Tabamise momendil oli tal kaasas murdriistu ja rewolwer, mis ta sillalt jõkke wiskas. Sealt saadi nad kätte. Tõnts põgenes Wirumaalt Peresaare wangilaagrist ühes teiste wangidega 2. mail 1936. a. Samal aastal tabati koos wennaga, paigutati Haapsalu arestimajja, kust põgenes uuesti. Tabati teiskordselt Wiljandimaal, kuid põgenes ka Wiljandi wanglast. Redusoleku ajal on Tõnts toime pannud loodepoolses Eestis kõigis maakondades kokku kuni 100 murdwargust. Kõik wiimased murdwargused Pärnumaal langewad Tõntsi arwele, muuseas ka wiimased kolm wargust Pärnu-Jaagupis Uduweres. Tabamisel olid Tõntsul seljas riided, mis warastatud Uduwere preestri Samardini juurest.

Suurtükiwäe lõpplaskmised Jägalas.

Homse päewa jooksul korraldab suurtükiwäe inspektuur suurtükiwäe lõpplaskmisi Jägala laagris, kuhu on paluwtud ka ajakirjanikud. Suurtükiwäe lõpplaskmistel wiibib külalisena arwatawasti ka Läti suurtükiwäe inspektor kindral Dannenbergs, kes sõitis Jägala laagrisse juba peaaegu päewa eelt.

Tallinna tubakatöölised palgawõitluses.

„Laferme'i" töölised nõuawad 30 % palgakõrgendust.

Eile peetud tubakatehas „Laferme'i" tööliste üldkogu koosolekul otsustati esitada wabrikuwalitsusele nõue, et praegusi palganorme tõstetaks 30 protsent. Naistöölistele nõuti päewapalga alammäärats 2 krooni ja meestöölistele 3 krooni. Töölisnõukogule anti wolitus töötüli algatamiseks töötülide lahendamise seaduses ettenähtud korras. Koosolekul oli töölisiond ülsmeelne. „Laferme'is" töötab praegu umbes 250 töösist.

Praegu teeniwad „Laferme'i" naistöölised 1.52 krooni päewas ja tükitööga saawutawad nad 2-krooniliise päwapalga. Meestööliste tajud on alates 2 kroonist päewas. Koosolekul leiti, et selliste palkade juures äraclamine muutub wõimatuks, kuna elukallidus on tõusnud tuuduwalt.

Koosolekul anti aru töölisnõukogu tegewusest ja tööliskoja sekretär J. Rebane refereeris töölisnõukogude ülesannetest ja töötülide lahendamise seadusest, tutwustades koosolijaid üleriikliku tööliswanemate konwerentsi resolutsioonidega, eriti palgalise puhkeaja ja tööaja lühendamise asjus. Peale muu selgitas kõneleja töölisnõukogu ülesandeid konwerentsi resolutsioonide populariseerimisel. Tööliswanemate konwerentsi resolutsioonidega otjustati ühineda ja tunnustada need wastuwõetawaks.

Dressiina põrkas kokku weoautoga.

Juht kukkus ja sai wigastusi.

Teisipäewal kell 11.45 Awinurme ja Muru jaamade wahel walweta raudtee ülesõidukohal põrkasid kokku dressiina ja weoauto U-118. Kokkupõrkel sai dressiina juht Aleksander Koier, 34 aastat wana, elukoht Narwas, Ü. Küla tän. nr. 9, autolt löökse ja paisati sõiduriistalt maha, saades selle juures muljutusi pähe, kubemesse ja wasakule jalale. Auto ega dressiina wigastusi ei saanud.

Autot juhtis Wiljandis, Luha tän. nr. 6 elutsew Iwar Leihberg. Kokkupõrke põhjustas ettewaatamatus. Arsti arwates ei ole Aleksander Koieri wigastused elukardetawad.

Lennuinspektor lendas Berliini.

Eile lendas „Deruluftí" reisilennukil Berliini teedeministeeriumi lenduinspektor insp. O. Org, kes jääb sedapuhku wälismaale kümmeseud päewaks. Kuuldawasti on lenduinspektori reisi sihiks tutwuneda lennuwäljade walgustusseadetega, kuna waataw seade on ehitamisel ja tellimisel ka ülemiste lennuwäljale.

Tütre weretöö Walgas.

Tappis kirwega ema ja põgenes.

Eile hommikul leiti Walgas, Wõru tän. nr. 47 maja juurwiljaaiast tapetuna 61-aastane sama maja elanik Marie Udras, kes oli lesk. Mõrw oli toime pandud arwatawasti kirwega ja laibal on pea eraldatud kehast. Kahtlus langes otsekohe Marie Udraste 39-aastasele tütrele Melanie Udrasele, kes warahommikul oli kodust lahkunud ja seni kadunuks jäänud. Oletatakse, et mõrwar on pagenud üle piiri Lätti.

Tessed majaelanikud olid öösel kella 1 ajal kuulnud Udraste korterist tüli ja kisa. Kuna aga tütar oli wäga närwiline ja ta läbisaamine emaga üldse halb, siis ei teatud sellele panna eriliselt rõhku. Warahommikul on Melanie Udras lahkunud linnast jalgsi Walga-Wõru maantee kaudu. Politsei korraldas hommikul ümbruses otsekohe haarangu, kuid see ei annud tulemusi. Oletatakse, et mõrwaril õnnestus pageda üle Läti piiri ja ta warjab ennast Läti metsades.

Austria ärritab Hitlerlasi.

Wiin, 27. juulil.

(ETA) (Havas). Austria isamaaline front on reaktsiooniks hitlerlaste meeleawaldusele wastu teinud korralduse, et need 5000 austria lauljat, kes sõidamad Breslausse, peawad Saksamaal wiibimise ajal kandma isamaalise frondi märki. Wastasel korral nad heidetakse isamaalisest frondist wäljaKa tuleb neil siis kanda teisi raskeid tagajärgi. Samuti austria autosõitjatele, kes sõidawad Saksamaale, on tehtud korraldus, et nad panekjid oma autodele Austria lipukese, nagu seda teewad saksa autosõitjad Austriasse.

Ingliste postiwedaja õnnetoojaks.

2000 kr. Juuru postkontori kaudu. — Tallinna edu klassiloteriil jatkus.

Onnerataste töö klassiloterii teisel päewal algas kell 8 hommikul. Täna kestpäewaks selgus üks 2000-kroonine, neli 1000-kroonist ja kolm 500-kroonist wõitu.

Eile pärast toimetuse töö lõppu selgusid suuremate wõitudena üks 2000-kroonine, mis langes kollasele piletile nr. 9.936, ja üks tuhandekroonine, mille wõitis roheline pilet nr. 38.272.

Ülalnimetatud 2000 kr. wõitnud pilet on müüdud klassiloterii keskmüügikohast tundmatule isikule. Wõib siiski arwata, et õnnelik wõitja on tallinlane. Piletiraamat on terwelt müüdud ja ostja on jätnud oma nime registreerimata.

Eilne wiimane 1000-kroonine on läinud Tallinnas tegutsewale tisslerile. Piletiraamatu müüjaks on olnud riigi wiinatehase arweametnik ja tuntud jalgpallimees H. Saarne-Seegner. Huwitaw on asjaolu, et tisler, kes mängis kahe piletiraamatuga, wõitis eile mõlemaga. üks neist tõi talle 1000 krooni ja teine wähema wõidu, nimelt 30 krooni. Mõlema piletiraamatu numbriga on tislermeister mänginud klassiloteriide algusest saadik. Wõitja on abielumees ja kolme täiskaswanud lapse isa.

Tänane 2000-kr., mis langes pun. piletile nr. 7.576, on müüdud Juuru postkontoris. See piletiraamat on müüdud pooleks. ühe poole omanikuks on Ingliste walla abisekretär Jakob Kurg ja kauaaegne postiwedaja Eduard Kaal. Neil tuleb omawahel 1000 krooni poleks jagada. Teine poolpiletiraamat on toonud 1000 krooni Ingliste wallas tegutsewale wäikekauplejale ja kohapidajale, kellelegi naisterahwale. Tähelepandaw on, et postiwedaja Kaal on tuntud õnneliku käega mehena. Tema oligi see, kes postkontorist piletiraamatu soowijaile tõi. Warem on ta talupidajaile abiks olnud piletite toomisel ja kahel korral on need piletid wõitnud üsna kenakesed summad — 1000 krooni ja 500 krooni. Nüüd sai postiwedaja ka ise kaju sellest, et teda õnn jälgib.

Kaks tänast 1.000-kroonist on jäänud tõenäolikult Tallinna. Pilet nr. 35.798 punane on müüdud klassiloterii keskmüügikohast ja kollane pilet nr. 1.463 — Tallinna peatelegraafikontori kassast. Ostjad ei ole ennast registreerinud.

1000-kroonine, mille wõitis pilet nr. 21.018, on läinud Pärnu, kuna piletiraamat on olnud müügil Pärnu Eesti Laenu-Hoiuühisuses. 500 krooni wõitnud piletid on olnud müügil majandusministeeriumi laenudebüroo juh. Rein Muremaa ja kindlustustegelase Ed. Werzinski käes ning Tartus Kauba pangas.

Tellige kohe „Vaba Maa" 1. aug.

„Vaba Maa" maksab kolmeks kuuks kr. 3.50. Kõik tellijad saavad tasuta nädallehe „Esmaspäeva" ja kolme kuu tellijad „Perekonnalehe" ning „RS'i" 25 sendiga kuus. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

Tänaseid wõite:

2000 kr. — 7.576 punane
1000 „ — 1.463 kollane
1000 „ — 21.018 punane
1000 „ — 35.798 punane
1000 „ — 37.446 kollane
500 „ — 22.908 punane
500 „ — 28.069 kollane
500 „ — 48.882 sinine

Eilseid suurwõite:

2000 kr. — 9.936 kollane
1000 „ — 38.272 roheline

100-kroonised võidud.

412 p	6.134 k	17.600 p	18.269 r
24.085 s	24.336 k	27.421 p	28.447 k
31.847 k	32.069 s	37.332 r	43.052 k
44.376 s.			

30-kroonised võidud.

383 p	950 s	4.341 k	5.104 p
6.894 r	6.922 r	8.244 k	8.414 s
8.421 s	8.932 r	9.405 k	13.452 k
15.530 s	15.993 s	17.019 p	18.312 k
18.326 k	18.483 p	18.753 k	19.713 r
20.063 r	20.107 p	21.348 p	21.480 p
23.545 s	26.946 s	27.422 k	27.700 r
28.014 p	28.641 r	29.099 k	30.566 p
31.398 s	33.154 k	34.231 k	34.622 k
34.810 r	35.694 k	36.143 r	36.992 k
37.751 r	40.597 s	40.823 p	42.736 k
43.916 p	47.457 s	48.545 k	49.234 k
49.236 k.			

Kokkulepe Eesti-Läti koolikonwentsioonis.

Eile ja täna peeti Tallinnas Eesti ja Läti haridusministeeriumide esindajate wahelisi nõupidamisi wähemusrahwuste koolide asjus mõlemas riigis ning kaaluti mitmeid koolikonwentsiooniga seoses olewaid küsimusi. Kõigis küsimustes leiti ühine keel ja sõlmeeriti rida otsuseid.

Dir. Kiiseli poolt tõesteti üles mõlema riigi koolinõorsoo lähendamiseks ühiste suwilaagrite korraldamise küsimus, kus koolinoored wõitsid ütsteist õppida tundma. Küsimus leidis heaks kiitmis.

Leiwawilja sundmüük Saksamaal.

Dekreet põllupidajaile Saksas.

(Eta) Berliin, 28. juulil. Toitlus- ja põllutsõministri dekreediga riigi leiwawilja tarwituse kindlustamiseks on kõik sisemaa leiwawilja tootjad kohustatud kogu oma rukki- ja nisulõikuse, wälja arwatud oma tarwitamiseks minew hulk, andma üle riigile. ühtlasi on sama dekreediga keelatud leiwawilja tarwitamine loomatoiduks.

Raks tulikahju Pärnumaal.

Pärnu, 28. juulil.

Eile kell 3 p. l. süttis ahjust langenud sädemest Audrus Põhara külas Jaan Leviku talu elumaja, mis põles ühes kõrwalhoonetega maani maha. Tulle jäi 20.000 kg heinu. Omanik hindab üldkahju 8200 krooni.

Pikselöögist süttis Tõstamaa wallas Aasa talu, mis põles maha ühes sama katuse all olewate kõrwalhoonetega. Sisse põles hulk põlluheinu. Kahju omaniku hindamisel 3000 kr.

Puhkus rannaliivat.

Loid ja saksik Loksa.

Haakrist kõige elawamas suwitusrajoonis. — Kalad ei jõua wäljawõtjaid ära oodata.

Oieti peaks hääldama „Lokfja", nagu kohalik rahwas hääldab.

Põhjaranniklased armastawad tugewaid wälteid.

Nõndasiis: „Lokfja", „wihhmased illmad", „mufstad pillwed", wõi aegjõnades: „suwitata", „kirjutata", „kõneleta". Kui siinne jõmpfikas oma sõpra tahab eriti wäärikalt tituleerida, siis ta ütleb: „Sa oled lolllagas!", kusjuures see wägew — lll — kõlab ehtsalt soomelikult kangelt ja keele juurikast. Isegi Tallinna ja ranniku wahel ühendust pidaw aurik „Juku" on ristitud „Jukfuks". Kus aga sõna normaalne ehitus enam ei wõimalda tugewamat wäldet, seal lisatakse lihtsalt tugewam häälik juure, nõnda: „wareksed istuwad katutsel", „madruksed tulid matuksele". Loksalane ei jäta rahule isegi nii tagasihoidlikke nimesid nagu Sõra ja Hara, — kui mitte muudes käänetes, siis wähemalt sisseütlewas ta ütleb: „Lähme nüüd Sõrrga ja Harrga!"

Millest selline punkteeritud majurkarütm on tingitud, kas tihedamast kokkupuutest joome keelega wõi on säilinud see weel joome-eesti ürgajastust, see on muidugi keeleteadlaste alasse puutuw küsimus. Lihtsurelik aga tunneb, et

meie keele praegune transskriptsioon on „aiwa" puudulik

ja wajaks nagu rõhumärke (nagu sõnas „aiwa"-gi, kus loksalane diftongi — ai — hääldab nõnda tugewasti, nagu oleks ta haiget saanud!).

Loksal aga küll ununewad kõik sellised keeleprobleemid warsti, sest

eesti keelt kuuleb siin üldse armetult wähe.

Esimene ehmunud arwamus Loksale jõudes on, et saksa kolooniasse wõi pigemini aadlike wanadekodusse oled sattunud. Kui sa pansionis lõunalauas oma eestilisies lihtsameelsuses üldise saksakeelse wadina sekka mõne sõna maakeelt poetad, siis tõstawad kõik tanted ja onkud üllatunult pead, et waadata,

kes see walge wares siin julges waakuda.

Kust ja miks kõik need sakslased, saksikud ja kah-saksad siia kokku tulewad, see oleks huwitaw probleem antropoloogidele. Muide, ühest kohalikust kah-saksa perekonnast räägiti, et ta alles hiljuti olnud üpris õnnetu, sest millise arhiiwi poole ka ei pöördutud aarialiku päritolu otsides, ikka tulnud wastuseks sugupuid, mis aiwa õitsenud ja haljendanud ehtsatest eesti Jaanidest-Jaakudest ja Maridest-Malledest. Siis aga õnnestunud kellelgi kusagilt wälja koukida, et üks wana-wana-wanaisasid tõesti ja tõsiselt parunihärra sohilaps on olnud. Perekonna au olnud kohe päästetud ja rõõm ning juubeldus suur!

Saksikute hegemoonia Loksal

on suuremaid põhjusi, miks siinne suwituselu jalgu alla ei wõta. Eestlane, kes waikselt ja segamatult tahab puhata ja oma närwe säilitada, otsib endale korteri pigemini kusagile kaugemale tallu, et mitte saksikutele jalgu jääda. Seesjuures aga enamus neist saksikuist näib waesestununa ning ei suuda Loksal enam raha liikuma panna. Kahju, et loksalased nende saksikute puhul lepiwad waid silmaweest nõretawate juustustega endisist aegadest, kus weel peeti nii ja nii mitu teenijat ja hobust, kus weel teeniti nii ja nii mitu sada rubla jne., ega nõua päris reaalset „näpuwalgust", nagu seda eestlaste taskust kas wõi poolwägisi tahetakse wälja wõtta. Kui niisugune muistne parunes jookseb suwilate wahel,

lihapann seelikusabaga peos,

ja otsib pliidialust, kus tuli kõeb, siis waatawad loksalased nii õnnetu ilmega aknaist ja ahastawad, et kui kole see ometi on, kuidas ta waeneke nüüd kõik ise peab tegema!

Siiski olewat wiimasel ajal loksalased isegi hakanud saksastumise hädaohust aru saama. Hiljuti isefeismaks saanud Loksa koguduse noor ja rahwusmeelne pastor pidanud wõidupühal nii siirameelse ja julge jutluse, et saksikud ta peaaegu boikoti alla pannud ning ka korterist pikkamisi wälja kangutanud. Järgmise sammuna tuleks loksalastele soowitada, et nad kõige elawamas suwitusrajoonis seinal ilutsewa suure haakristi maha kraabiksid. Keegi wembumees wõi ka haakristlane on selle kunagi sinna õliwärwiga maalinud ning loksalased käiwad sellest hardameelselt mööda, — waat et wiimati weel kättki selle juunas püsti ei aja!

Kuid loksalased on loiud. Kui näiteks Wõsu üle nurisetakse, et sealgi weel palju nõuab korraldamist ja sättimist, siis

Loksat mahajäetuse poolest ei saa Wõsuga wõrreldagi.

Suwilad on lagunemas-mädanemas. Mõnes neist ei haju ka kõige kuumemal ajal kopitamise ja mädanemise niiskus. Mererannas ja metsaalusel seisab kõik nõnda, nagu armas Jumal kunagi on loonud ja inimene heitnud. Konserwitoosid, paberilipakad, loomaluutered ja mitme aasta käbid wedelewad kõikjal. Suwitusrajooni ja alewiku wahel jookseb kõrgete kallaste wahel Loksa jõgi, kuid purded wõi jalapuud on siin sellises olukorras, et kaalukam inimene ei riski jalga peale tõsta, waid pigemini juba õõnnib oma kilomeetri-teise wabriku juurest üle suure silla ringi. Ning järskudest jõekallastest üles-alla pääs läbi põlwini ulatuwa liiwa on omaette toiming, mis nõuab pikaajalist eeltreeningut. Ei leidu kedagi, kes wõtaks labida kätte ja lööks siia paar trepiastet ning kindlustaks need lattidega. Kui Wõsjul on rannale ehitatud kiiresid, wõimlemispuid, pinke, liiwakaste, siis Loksal need loomulikult puuduwad.

Looduslikult ei anna Loksa Wõsule põrmugi järele.

Supelrand asub samuti sügawal lahe sopis ning on tuulte eest weelgi tihedama metsaga kaitstud. Wesi on üldiselt soe, liiwaranda leidub küllaldaselt ning kallas on file, kiwideta ja pikkamiji sügawamals minew. Kogu suwitusrajoon asub mitme kilomeetri ulatuses toreda männimetsa all ning suwilate rajoonis leidub palju pärni, millele õitsemisajal kogu ümbrus lõhnab wägagi meeldiwalt. Ka toitained ei tekita muret, sest kauplusi, pagareid ja lihakarne leidub õige mitu, koguni warsti ja limonaaditehaseid leidub siin. Ning Tallinnaga peab o.-ü. „Mootori" moodne buss kaks korda päewas ühendust.

Millest aga kõigis rannaäärseis suwituskohtades puudust tundub, see on kala. Kui omal ajal Loksalt mõni kilomeeter eemal Haras käis kalapüük päris suurejooneliselt ja kalu weeti siit Wenemaalegi wälja, siis nüüd weel

harwa mõni mees wiib rüja pool nal- ja pärast merre.

Üteldakse, et kala ei olewat enam. Keegi tuntud Tallinna muusikamees aga olewat endale paadi ja püügiriistad soetanud ja tuulu järele wiiwat siit igal suwel sadu kroone kalapüügist ära. Kui ühe kohaliku „wäikekaluri" tähelepanu sellele juhiti, siis wastas mees:

„No-neh, see mees ju läheb juba lõunast räimewõrkudega merele ning paneb õõseks eluskalaga põhjaõnged wälja, — miks ta siis kala ei saa!"

„Miks aga siis kohalikud elanikud nõnda ei tee?"

„Noh, kellel siis aega on nõnda jannata", oli lihtsameelne wastus.

Muidugi — suwitajale mõni liiter marju müüa, mõni muna wõi piimatilgake ära sokutada kalli raha eest, see on ju ometi kümme korda kergem kui päewal ja öö merel rassida!

Tarwidus kala järele ehk ei olekski nii suur, kui kala ise end otse wäljakutsuwalt ei pakuks.

Loksa jõgi on wõrdlemisi kalarikas.

Sildadel ja purretel peatub üksnugu suwitajaid, wahtides alla woolawasse wette, kus terwed parwed paari-kolmenaelaseid mätte, juuri ahwenaid ja toredaid puritaid ringi hulgub. Kuid kalapüük on siin keelatud, sest jõgi on Tallinna Jahimeeste Seltsile wälja renditud. Mõnigi õngehaige on jillalt alla wahtides kannatuse kaotanud ja kiwi tahmanud, et neid wäljakutsuwaid ja nagu irwitawaid ujujaid seal all eemale peletada. Kui Loksa tahaks tulewikus rohkem suwitajaid ligi meelitada, siis ta peaks küll oma jõe teatawal ajal wõi teatawas ulatuses kalapüügiks wabaks andma. Jahimeeste Selts wõiks omale jõe kusagilt sisemaa poolt rentida.

Loksa loiduse wiga seisab selles, et

puudub õige peremees.

Suwitusrajoon kuulub walla alla, kuid wallawalitsus polewat suwitusasjandusest põrmugi huwitatud. Küll aga tuleb igal täiskaswanul ja ka alaealisel oma poolteist krooni kuus wallale suwitusmaksu maksta. Suwitaja ei nurisegs ju selle maksu üle põrmugi, kui ta näeks, et selle eest talle kas wõi kõige wähemal määral midagi püütakse pakkuda. Kuigi praeguses olukorras, kus igasugune hoolitsew käsi täiesti puudub, tundub see maks ülekohtusena.

Ka peaks O.-ü. „Mootor" oma busside sõiduhinnad rewideerimisele wõtma. Mõnigi Tallinna perekonnaisa saadaks oma perekonna Loksale suwitama ja käiks kord nädalaski siin mererannas puhkamas, kuid igal edasi-tagasi sõidul oma neli ja pool krooni wälja maksta, see on ikka palju.

Huba-Hudi.

VIIS AASTAT

VÕÕRASTELEEGIONIS

Lembit Krikman

Eestlase elamusi Aafrika kuuma päikese all 12.

Täägivõitlus ööpimeduses.

„Bajonettes haut!" ja ründasime ka meie. Pole wist hirmsamat kui täägiwõitlus ööjel. Ei näe midagi ja wõid eksikombel tappa oma seltsimehe. Tormasime kaljude wahele, kust kostis wõitlusekära. Äkki nägin walget kogu, kes jõõstis minu peale. Löin täägiga, kuid samas lükkas keegi mind kaljult alla. Kes seda tegi — ei tea tänini, igatahes berber ei wõinud too olla. Kukkusin ühes püssiga kaktusepõõsasse, kriimustasin näo ja käed, ja parem jalg tekitas hirmust walu. Olin selle ära wäänanud. Kuis hargnes wõitluskäik, ei teadnud enam, kuid lärm kuuldus wähenewat ja algas tihe tulistamine, kuni seegi wiimaks waibus. Berberid olid löödud põgenema. Tahtes meie kolonnist mööda hiilida, nad olid sunnitud wõtma wastu lahingu, mis neile nii kurwalt lõppes. Kuulsin signaali tule lõpetamiseks ja „koguda". Kuulsin rühmaülemaid mehi loendawat ja hüüdwat puudujaid. Oma nime kuuldes wastasin nii kõwasti kui jaksasin „ei saa", ja püüdsin wälja ronida põõsast, kuid see osutus wõimatuks haige jala pärast. Mind oli kuuldud ja otsiti. Leiti, haarati kätele ja wiidi teiste juure. Nägin siin-seal berberite laipu. Hiljem kuulsin, et meie meestest oli surma saanud ainult üks ja haawata kaks. Partisanide kaotused jäid teadmatuks. Mind asetati ühes haawatutega muulide selga ja edasiliikumine jatkus käratult, ettewaatlikult. Jõudsime Tagountstasse hommikul, kuid tublisti hilinenult ööjõe lahingu tõttu. Tagountsta, parim strateegiline punkt weel okupeerimata Kõrg-Atlase mäeahelikus, on ümbritsetud hõlgesuurte kaljudega ja kurruliste mäeseljandikega. Raskelt läbistatawad kuristikud takistasid juurepääsu eelposti püstitamiseks mäetipule. Elutu maa, ainult ühes kohas teati olewat weenire. Ei ühtegi elamut, ainult kaljud ja kaljud, kuid teisel poolel Tagountsta mäge räägiti suurest wiljakandwast ja hulga elanikega orust. See oli Asjoul — wiimne wallutamata maaala Kõrg-Atlases.

Kohale jõudes olid meheed öisest wahejuhtumisest ja rännakust nii wäsinud, et laagri kaitsewalli kaewamine edenes wäga wisalt, kuid allohwitseride ja ohwitseride alalise walwe ja ähwarduste all saadi ka sellega wiimaks hakkama. Nüüd wast wõisime telgid üles lüüa, kuid puhkusele ei saanud weel keegi mõelda, sest igasugused laagritööd olid weel ees. Ajal, kus meie laagri ehitusega töös olime, partisanid ronisid kõrgele mäeharjale walwet pidama. Tagountstast pidime ühes pärismaalastest töölistega ehitama suure autotee üle 2000 m. kõrguse mäeseljandiku Asfoulini, et wõimaldada järeletulewaile wäeosadele juurdepääsu. Tee ehitamiseks oli antud aega ainult 2 kuud, sellepärast tehti algust samal päewal.

Draamad kõrves.

Tagountstas oli meie elu ränk. Päewal töö juure kuumusega ja ööjel laagris walwekorral — see tüütas surmani ära. Wett anti päewas ainult ½ liitrit mehe peale. Alaline janu, halb toit ja wähene magamine muutsid elu wäljakannatamatoks. Pole siis ime, et põgenemiskatsed tihenesid. Keegi wana sakslane, kes leegionis teeninud ligi kümme aastat, oli ööjel walwekorral ja hommikuks oli ta kadunud ühes püssi ja laskemoonaga. Hiljem leiti ta kaugel meie laagrist, orus, läbilõigatud kõrgiga, relwata ja riieteta. Keegi teine, üsna noor poiss, põgenes meilt ja läks wabatahtlikult „ihlöö" juure. Ta siirdus üle mäe esimese berberite khasbah'i kaidi juure, kaasa wõttes ühe ohwitseri rewolwri. Kaid olewat lubanud ta ellu jätta tingimusel, kui ta tuleb nendega kui teejuht meie relwi warastama. Leegionäri enesetunne ei lubanud minna seltsimehi tapma, kuid ta nõustus siiski, et ainult tagasi pääseda. Järgmisel ööl tulid nad tõesti, kuid laagri lähedale jõudes hüüdnud põgenenud leegionär meie tunnimeestele: „Minu kaasas on „ihlöö" — laske!" ja kihutas endale kuuli rindu. Warastama tulnud berberid tapeti kõik.

Oli juba mai lõpp ja meie olime tee ehitamisega jõudnud kaunis kõrgele. Jäi weel üks kuu töö lõpetamiseks. Waenlane ei julgenud enam meid tülitada, sest partisanid olid kaljudel walwel. Et töökoht jõudis üha kõrgemale, siis wastawalt sellele kolisime ka oma laagri kõrgustikule, kuid nüüd jäi jälle weehankekoht kaugemale, ja see oli wäga halb. Wett tuli alati toomas käia eeslitega, kuid nüüd rühma suuruse meeste salga kaitsel, sest „ihlöö" oma kiire ataagiga wõis tappa leegionärid ja wõtta kaasa nii relwad kui loomad. See oli toimkond, kuhu keegi ei soowinud minna, kuid käia tuli peaaegu iga päew. Olime parajasti mägedes tööl, kui jookseb laagrisse 2 partisani, kes teatasid, et

5 km. kaugusel liigub suur berberite salk,

kel nähtawasti on kawatsus rööwida meie laagrisse sõitwa rändkaupmehe kaubaautot. Kiirmarsiga läks üks ohwitser kahe rühmajuuruse meestesalgaga tähendatud kohale, kuid oli juba hilja. Berberid olid tapnud autojuhi-araablase, lõiganud kõrid läbi kahel juudi kaupmehel ja kadunud ühes kaubaga, kuna weoauto oli täiesti sõidukorras ja puutumatu. Meil jäi waid üle surnud matta ja tagasi marssida.

Juulikuu algul walmis suur autotee Tagountsta-Asfonli, mille ehitamisega nii palju waewa nähtud. Panime telgid kokku ja ühes järelesaabunud kolonniga marssisime Asfouli. Tee Asfouli suunas wiis läbi wiljarikka oru ja mööda jõukatest asulatest, leidmata wähematki wastupanu berberitelt.

Otsustav lahing.

Siis, augustikuu alul, kohtasid Djebel-Azarzou nimelise mäe juures Kõrg-Atlase südames kõik 3 wäegruppi, mis olid alustanud pealetungi. Djebel-Azarzou mägi on hobuseraua-kujuline, järskude kaljuseintega ja raskesti läbistatawate lõhedega. Mäeharjast piiratud nõgusse olid kogunenud ligi 5000 mägiberberit ja araablast wiimseks wastupanuks wallutajaile. Need Kõrg-Atlase wiimaste wabade suguharude liikmed olid kaasa wõtnud naised, lapsed ja loomad, et seal wastu panna kas hea wõi halwa lõpuni. Mägi osutus wõimsaks loomulikuks kindluseks ja kõigi aegade „kõwemaks pähkliks" prantslastele Marokos. Hea allika tõttu mäenõgus oli berberitel ja araablastel ohtralt wett, mis weel enam soodustas nende seisukorda. Mägipojad taipasid meie raskusi. Aegajalt nad tõusid kaitsetpakkuwale mäeharjale ja sealt tabawaid kuule saates püüdsid nurja ajada iga meie lähenemiskatset. Selle positsiooni wallutamine osutus raskemaks kui arwati. Üks nädal piirati juba mäge, kuid kõik wallutamispüüded jäid tagajärjetuks. Oli olnud palju asjata ohwreid. Siis otsustas operatsiooni üldjuht kindral Hurè muuta oma taktikat. Ta tõmbas weidi tagasi kõik wäeosad ja laskis wõtta mäe ainsama sissekäigu ja terwe harja ägeda kahurtule alla. 2 päewa tulistati mäge lakkamatult kahureist ja siis alustas jalawägi uuesti lähenemist. Raudse rõngana tõmbusid wäed suure mäe ümber koomale ja ründasid igast küljest. Kahurituleſt puutumata jäänud araablased ja berberid panid wastu meeleheitlikult, kuid mäehari wallutati siiski. Kaljulõhedesse peitupugenud berberitele ja araablastele heideti mäeharjalt granaate, kuni ellujäänud alistusid. 25. augustil 1933. a. Djebel-Azarzou langemisega lõppesid Kõrg-Atlase sõjalised operatsioonid ja sellest päewast algab uus ajajärk Marokо ajaloos. Wäeosad lahkusid teede ehitustele ja algasid tagasimarssi garnisonidesse, kuna meie C. S. P. pandi Asjoulis sõjaforti ehitama.

Narva-Jõesuu linnulennult.

Millest suwituskirjeldustes ei kõnelda.

Narwa-Jõesuust suwitamast tulijad kõnelewad, kui jumalik seal olnud: plaažil olnud jumalik, kuursaalis tantsida olnud jumalik ja kogu olemine olnud lihtsalt jumalik!

Kõik see on arusaadaw. Suwitamine kuurordis on meie inimestele ikka weel mingi eriline sündmus. Teiseks on Narwa-Jõesuus suwitamine päris mugaw nendele, kelle rahakott wõimaldab teha suuremaid kulutusi ja kes omawad isiklikku auto kuurorti pääsemiseks.

Narwa-Jõesuul on peale heade külgede aga ka weel rida warjukülgi. Kõigepealt:

pääs Narwa-Jõesuhu on tõeline „via dolorosa", kannatuse tee.

Narwa linnawalitsus on wõtnud omnibuseliinid enda kätte. Ühendus pole selle läbi wõitnud, waid kaotanud. Omnibusi liigub Waiwara jaama ja kuurordi wahel nii wähe, et sõitjaid alati jääb maha. Seadus kohustab liinipidajaid kõiki sõitjaid ära wiima. Teistel omnibuseliinidel on tihti sellised juhtumeid, et liinipidaja üürib taksoauto nende reisijate edasitoimetamiseks, kes ei mahu omnibusse. Waiwara jaamas rongilt maha minnes ei wõi aga kindel olla, et ei tule paar tundi oodata bussi peale.

Narwa-Jõesuus pole omnibuseootajatele ei pinki ega peawarju,

kuhu minna wihmase ilma puhul. Linna omnibuseliinide juhatus pole hoolitsenud ka selle eest, et õpetada omnibuste perjonaalile elementaarseid wiisakusekombeid. Neil päewil wõis näha, kuidas üks omnibusejuht t õ u k a s kätega sõidukit astmelaualt maha sõitajoowija, sest buss olewat juba täis!

Waiwarast Jõesuhu sõites wõib lasta endale meeldida, et piletimüüja kiirustab reisijaid sõnadega: „Andke raha, ruttu!" Kui oled raha annud, siis pilet antakse sõna „s ä h!" saatel. Kuigi meie omnibuse- ja trammikonduktorid heade kommete poolest weel kaugeltki ei ole jõudnud järele teiste maade ametiwendadele, tundub Narwa-Jõesuu omnibuseliini personaal siiski nendest kommete poolest kõige „krobelisem".

Narwa-Jõesuul on rida omapärasusi,

mis wäljaspoolt sõitjale on huwitawad näha-kuulda. Tarwis on neid ainult ojata leida ja tähele panna. Kes liiguwad kuursaalis, rannakohwikus ja mõnes luksuspansionis, need muidugi leiawad, et Narwa-Jõesuus on ainult mondäänne publik a la Riviera. Seda muljet aitab, wähemalt wäliselt, suurendada teatud tõmmu rahmatõug, kes end Narwa-Jõesuus tunneb õige lodus olewat.

Kohaliku rahwa eluga ja kommetega saab tutwuda siis, kui astuda mõnda Narwa-Jõesuu kõrtsi, mis määratud „wäitsematele wendadele".

Kõrtsiketil seisab suuruse järgi reas üles seatuna kuus wiinaklaasi. Esimene neist on tawaline, 15-sendine. Siis tuleb „topka" kahes suuruses, 20 ja 25 senti. Puhwetipreili kurdab, et keegi

joodik löönud „parwepoisi" katki

ja nüüd olewat igawene hädq, polewat kustkilt saada „parwepoisi" klaasi. Aste kõrgemale on 30-sendine napsiklaas, mille nimeks on „tip-top". Riwi lõpetab tawoline õlleklaas, mille täis wiina maksab 50 senti. Puhwetipreili ütleb, selle nimi olewat „lermontowski" See aga on wist wiga ja moonutatud Tallinnas üldiselt tuntud „lemanskist". Oli Tallinnas sellise nimega kõwa wiinawõtja mees, kes wiina jõi itta õlleklaasitäie wiisi ja kelle nime järgi hakati nimetama sellist suurnapsi.

See on kalawenelaste ja paadimeeste maailm.

Tuleb selline habemik mees jõelt, wiskab „lemanski" kõrist alla ja pistab suhu tükikese leiba, mis pandud walmis taldrikule. Suupistet ei osteta, see läheks kalliks. Kui kõrtsikülaline juba on saanud küllalt ja hakkab laaberdama, ähwardab naiskelner temale anda „wastu wahtimist" ja tihti läheb „tegelikuks". Ei siin ole mingit tseremooniat korralekutsumisel! Ja — kummaline — wenelasest joodik, kes muidu oleks walmis kaklema kas wõi wanakurja endaga, on naiskelneri ees waga kui talleke.

Tõelist romantikat Narwa-Jõesuus

wõib leida õhtul jõe äärest. Suwitajad, kes sõeluwad edasi-tagasi plaažil, jäätwad ilma mõnestki ilusast elamusest. Wõimsa jõe äärest lokfuwad lainetel kalurite paadid. Jõesuu ja Narwa wahel ühendust pidaw aurik kihutab pimeduses tulede säras mööda jõe, eemal podisseb mootorpaat, risteldes jõel. Siin wõib istuda kiwil wõi palgiotsal ja waadelda õisi pilti, ilma et wäsiks. Harwa mööbub mõni paarike, tihedalt üksteise kõrwal. Need on inimesed, kes põgenenud rannas kestwa jazzmuusika käest jõeäärsesse ükſinduse.

See on linnulennult Narwa-Jõesuu „tagukülg", mida suwitaja tawaliselt ei märka. Pole mõtet kõnelda sellest, et Narwa-Jõesuu on keskpärasele kodanikule kallis, et lihtne tuba maksab kolm krooni (kuurhoonest ei maksa kõneldagi!) ja et kõrwalisesti söögimajas wähepakkuwat lõunat ei saa alla ühe krooni. Seda kõike Narwa-Jõesuhu sõitja kogeb isegi juba esimesel päewal.

PARIS 19
RAHVUS
NÄ
ARVURIKKAD KUNS
JANDUSE- JA SPORD
Lähemaid teateid
duseltsid, reisi- ja
pagandakomitee ja
Tallinnas.

Wälk löi Im

Loodusjõudude

Helsingi, 28. juul

(Eta) Eile löi wälk Imatra jõuja
tekitades pooletunnilise seisaku elektri
lu andmises. Elektriwoolu andmine
katkestada kogu Lõuna-Soomele, sest J
ra jõujaam warustab elektriwoo
laialdast maa-ala. Woolu katkestamine
tekitanud mitmes tööstuses suuri ai
kahjusid.

Stokholm, 27. juul

(Eta). Ööl wastu teisipäewa m
Rootsis tugew torm, mis kohati te
suuri kahjusid. Paljud maanteed seisa
wee all. Mitmes kohas on wesi sillad
wiinud. Ka raudteeliiklemine on ka
katkestatud raudteetammide purune
tagajärjel.

Pikne löi mahapõlenu
majja.

Äiksewihm, mis läks üle Saarde kihel
na, sünnitas rohkesti kahju. Pati-M
külas pikne löi poolenisti mahapõlenud
rapuu talu elumajja, purustades

Põhjamaade hariduspäe

Esmakordne juhtum,
skandinaawia k

Taanis Helsingöri Rahwuswah
Rahwaülikooli ruumes 16.—23. juulil
tud 4. Põhjamaade karidusnädala osa
jad jõudsid Eestisse tagasi. Nagu hari
nädalast osawõtjad jutustawad, tõusis
kordne haridusnädala osawõtjate arw
le. Esindatud olid kõik põhjamaad —
ni, Eesti, Islandi, Norra, Rootsi ja
me, kuid nihästi referentide kui osa
jate hulgas oli ka inglasi.

Taani juhtimate ringkondade poolt
tati haridusnädalale eriti suurt tä
panu: Taani peaministri, Kopenhaagen
Helsingöri linnapeade poolt oli korr
tud kõigile haridusnädalast osawõ
suurepäraseid wastuwõtte pidujooti
Peaminister Th. Stauning ja w
minister P. Munch esinesid ka loe
tega, esimene teemal: „Parlamentar
kujunemine Taanis", teine — „Põhjar
ja Rahwasteliit".

Haridusnädala tähtsamateks locng
jadeks olid: „Ühisjooni ja erinewusi E
pa elus 1918—1937" ja „Euroopa
wit". Kumbagi küsimust waadeldi k
referendi poolt. Peale nende oli ettekan
taani kultuurist, majandusest ja iot
elust. Eestlane dr. A. Annist kõneles
mal: „Euroopa tulewik waadelduna
Euroopa seisukohast".

Eestile oli seekordne haridusnädal
tähelepanuwäärne seetõttu, et siin otsu
järgmine haridusnädal korraldada Isl
asemel Eestis, kuigi seni on skandinaa
sed tunnustanud põhjamaise koostöö m
waks ainult skandinaawia keelt kõnele
maade suhtes. Põhjamaade hariduspä
laid korraldawais ringkonnis aga tun
suurt sümpaatiat Eestile ja ollakse n
dunud, et Skandinaawia ja Baltikumi
hel peab tekkima kultuuriline side. P
haridustöö tegelaste ringkondades ong
munud pidew wastastikune lähene
kusjuures erilist aktiiwsust on üles n
nud eesti tegelased.

Haridusnädala tegelikuks korrald
Eestis jääb Eesti Haridusliit, kes
põhjamaise kultuuriliie koostöö toim
kaudu seisab kontaktis ka teiste põhjam

PEREKONNALEHT
peletab igavus

Lembit Krikman

GIONIS

...uma päikese all 12.

ainult tagasi pääseda. Järgmisel öösl tulid nad tõesti, kuid laagri lähedale jõudes hüüdnud põgenenud leegionär meie tunnimeestele: „Minu kaasas on „ihlöö“ — laske!“ ja kihutas endale kuuli rindu. Warastama tulnud berberid tapeti kõik.

Oli juba mai lõpp ja meie olime tee ehitamisega jõudnud kaunis kõrgele. Jäi weel üks kuu töö lõpetamiseks. Waenlane ei julgenud enam meid tülitada, sest partisanid olid kaljudel walwel. Et töökoht jõudis üha kõrgemale, siis wastawalt sellele kolisime ka oma laagri kõrgustikule, kuid nüüd jäi jälle weehankekoht kaugemale, ja see oli wäga halb. Wett tuli alati toomas käia eeslitega, kuid nüüd rühma juuruse meestesalga kaitsel, sest „ihlöö“ oma kiire ataagiga wõis tappa leegionärid ja wõtta kaasa nii relwad kui loomad. See oli toimkond, kuhu keegi ei joowinud minna, kuid käia tuli peaaegu iga päew. Olime parajasti mägedes tööl, kui jootsid laagrisse 2 partisani, kes teatasid, et

5 km. kaugusel liigub suur berberite salk,

kel nähtawasti on kawatsus rööwida meie laagrisse sõitwa rändkaupmehe kaubaautot. Kiirmarsiga läks üks ohwitser kahe rühmajuuruse meestesalgaga tähendatud kohale, kuid oli juba hilja. Berberid olid tapnud autojuhi-araablase, lõiganud kõrid läbi kahel juudi kaupmehel ja kadunud ühes kaubaga, kuna weoauto oli täiesti sõidukorras ja puutumatu. Meil jäi waid üle surnud matta ja tagasi marssida.

Juulikuu algul walmis suur autotee Tagountsta-Asjonli, mille ehitamisega nii palju waewa nähtud. Panime telgid kokku ja ühes järelesaabunud kolonniga marssisime Asjouli. Tee Asjouli juunas wiis läbi wiljarikka oru ja mööda jõukatest asulatest, leidmata wähematki wastupanu berberitelt.

Otsustav lahing.

Siis, augustikuu alul, kohtasid Djebel-Azarzou nimelise mäe juures Kõrg-Atlase sõdames kõik 3 wäegruppi, mis olid alustanud pealetungi. Djebel-Azarzou mägi on hobuseraua-kujuline, järskude kaljuseintega ja raskesti läbistatawate lõhedega. Mäeharjast piiratud nõgusse olid kogunenud ligi 5000 mägiberberit ja araablast wiimseks wastupanuks wallutajaile. Need Kõrg-Atlase wiimaste wabade suguharude liikmed olid kaasa wõtnud naised, lapsed ja loomad, et seal wastu panna kas hea wõi halwa lõpuni. Mägi osutus wõimsaks loomulikuks kindluseks ja kõigi aegade „kõwemaks pähkliks“ prantslastele Marokos. Hea allika tõttu mäenõgus oli berberitel ja araablastel ohtralt wett, mis weel enam soodustas nende seisukorda. Mägipojad taipasid meie raskusi. Aegajalt nad tõusid kaitsetpakkuwale mäeharjale ja sealt tabawaid kuule saates püüdsid nurja ajada iga meie lähenemiskatset. Selle positsiooni wallutamine osutus raskemaks kui arwati. Üks nädal piirati juba mäge, kuid kõik wallutamispüüded jäid tagajärjetuks. Oli olnud palju asjata ohwreid. Siis otsustas operatsiooni üldjuht kindral Hurè muuta oma taktikat. Ta tõmbas weidi tagasi kõik wäeosad ja laskis wõtta mäe ainsama sisseläigu ja terwe harja ägeda kahurtule alla. 2 päewa tulistati mäge lakkamatult kahureist ja siis alustas jalawägi uuesti lähenemist. Raudse rõngana tõmbusid wäed suure mäe ümber koomale ja ründasid igast küljest. Kahuritulest puutumata jäänud araablased ja berberid panid wastu meeleheitlikult, kuid mäehari wallutati siiski. Kaljulõhedesse peitupugenud berberitele ja araablastele heideti mäeharjalt granaate, kuni ellujäänud alistusid. 25. augustil 1933. a. Djebel-Azarzou langemisega lõppesid Kõrg-Atlase sõjalised operatsioonid ja sellest päewast algab uus ajajärk Maroko ajaloos. Wäeosad lahkusid teede ehitustele ja algasid tagasimarsst garnisonidesse, kuna meie Ü. S. P. pandi Asjoulis sõjaforti ehitama.

RAHVUSVAHELINE
NÄITUS

MAIST NOVEMBRINI 1937

ARVURIKKAD KUNSTI-, TEADUSE-, KIRJANDUSE- JA SPORDI-MANIFESTATSIOONID

Lähemaid teateid annavad: laevasõiduseltsid, reisi- ja turismibürood, propagandakomitee ja Prantsuse saatkond Tallinnas.

Läti kindral Osolin Hispaanias vangis.

Teda süüdistatakse salakuulamises Saksamaa kasuks.

Läti kindral Osolin, kes formeeris ja harjutas Hispaania walitsuse wägesid, on mõni aeg tagasi wangistatud. Põhjuseks on olnud kahtlustused, et ta on seisnud ühenduses salakuulamisega Saksamaa kasuks. Uurimisel pole aga seni suudetud tema süüd kindlaks teha ja wiimasel ajal on hakatud arwama, et süüdistuse kindral Osolini wastu on prowotseerinud wäga osawasti saksa salaluurewõrk. Kuna Osolini wastu pole wõetud muid abinõusid tarwitusele, siis sellest nähtub, et Valencia walitsus asja ettewaatlikult kaalub.

Osolin on olnud wäga seiklusrikka minewikuga isik ja radikaalse maailmawaatega. Ta on kuulunud isegi sotsiaaldemokraatlikku parteisse.

Ulmanise riigipöörde ajal laskis Ulmanis wangistada Osolini, kuna Ulmanis kartis, et Osolin n. n. läti leegionäride juhina oleks ise teinud riigipöörde. Osolini wangistamise üle liikusid omal ajal igasugused kuuldused ja ta kuulutati „mõistatuslikult“ kadunuks.

Hiljem õnnestus tal wabaneda ja Hispaania kodusõja puhkedes sõitis ta walitsuse poolele ning tõusis seal kiirelt juhtiwale kohale sõjakoolide juhatajana ja uue wabariigi armee formeerijana.

Ta kutsus oma naise, kes on hambaarst, Hispaaniasse järgi, kuid nüüd istuwad nad naisega mõlemad kinni ja ootawad oma saatuse lahenemist.

Walitsuswastaste edasitung 60 km.

(Eta) Teruel, 28. juulil (Dnb) Waatamata raskele mägimaastikule ja walitsuswägede ägedale wastupanule on walitsuswastaseid Albarracini juures tunginud edasi umbes 60 kilometrit lääne poole. Walitsuswastaste edasitung jatkub nüüd edela poole Cuenca suunas. Kuuldawasti on Balencia walitsus saatnud sellele frondile mitu rahwuswahelist brigaadi, palju lennuwäge ja sõjamaterjali. Cuenca linna ümber on mitu walitsuswägede brigaadi teostamas kindlustustöid.

Rahwuswahelised wäed Madridi kaitsel.

(ETA.) Salamanca, 28. juulil. (DNB.) Walitsuswastaste pealetung Madridi frondil Quijorna ja Villanueva de la Canada sektorites jatkus eile. Villanueva de la Canada juures walitsuswastaste jalawägi wallutas eile hommikul tormijooksuga walitsuswägede wiimase kaitseliini ja on seni tagasi löönud kõik wasturünnakud. Quijorna juures on kaks walitsuswägede pataljoni, umbes 1800 meest, oma teistest wägedest ära lõigatud. Kindlast allikast teatatakse, et Albacete frondil Prantsuse kommunistliku rahwasaadiku Marty juhatusel wõitlewad rahwuswahelised wäeosad saadetakse lähemal ajal Madridi frondile

Walitsuswäed peawad wastu.

(ETA). Madrid, 28. juulil. (Havas.) Ametlikult teatatakse, et Madridi frondil Villanueva de la Canada sektoris walitsuswäed on kindlustamas oma positsioone. Mitu walitsuswastaste rünnakut on tagasi lööd. Andaluusia frondil walitsuswäed on ojutanud kindlat wastupanu walitsuswastastele. Wõitlusis walitsuswastaseid on kaotanud 30 surnut. Walitsuswägedele on saagiks langenud 10 kuulipildujat. 10 walitsuswastast on wangi langenud.

Ajakirjaniku surm rindel.

(ETA). Madrid, 28. juulil. (Havas) Prantsuse ajakirjanduse fotoreporter proua Gerda Taro ja Toronto ajalehe „Clarion'i“ erikirjaajatja Ted Allan on Brunete frondil saanud raskesti haawata. Ted Allanil on murdunud jalaluu. Nad olid westlemas oma auto juures, kui neile tormas peale üks kiiresti liikuw walitsuse tank. Teel haiglasse suri proua Taro. Ta kawatses tänа tagasi sõita Prantsusmaale. Edasi teatatakse, et Brunete frondil on surma saanud ka Briti arst Randolph Sallenberger.

Wälk löi Imatra jõujaama.

Loodusjõudude mõll Soomes ja Rootsis.

Helsingi, 28. juulil.

(Eta) Eile löi wälk Imatra jõujaama, tekitades pooletunnilise seisaku elektriwoolu andmises. Elektriwoolu andmine tuli katkestada kogu Lõuna-Soomele, sest Imatra jõujaam warustab elektriwooluga laialdast maa-ala. Woolu katkestamine on tekitanud mitmes tööstuses suuri ainelisi kahjusid.

Stokholm, 27. juulil.

(Eta). Öösl wastu teisipäewa mõllas Rootsis tugew torm, mis kohati tekitas suuri kahjusid. Paljud maanteed seisawad wee all. Mitmes kohas on wesi sillad ära wiinud. Ka raudteeliiklemine on kohati katkestatud raudteetammide purunemise tagajärjel.

Pikne löi mahapõlenud majja.

Aiksewihm, mis läks üle Saarde kihelkonna, sünnitas rohkesti kahju. Pati-Mõisaküla pikne löi poolenisti mahapõlenud Sarapuu talu elumajja, purustades maja korstna täielikult. Olgu märgitud, et Sarapuu talu põles poolenisti maha mõõdunud nädalal just pikselöögist. Edasi purustas pikne samas läheduses puid, wiljaõuke jne.

Wälk okastraadis.

Hiljuti Sürgawere wallast Kärewere külast üleläinud pikselhoog on sooritanud omamoodi wägiiüki Kaldaoja talu karjakoplit ümbritseva aia juures. Umbes kahe wakamaa pikkuses on wiie sentimeetri jämeduste postide wahele pandud okastraat. Pikne on löönud aia alguses sisse ja jooksnud mööda okastraati edasi. Aratõstetawa wärawa kohal on pikne karanud maasse, jooksnud maad mööda teise wärawapostini, kust algab jälle okastraat. Niiwiisi on läbistanud ta paar wakamaad aeda ja pilbastanud kõik aiapostid, niisamuti löönud wälja kilde aia lähedal kaswawaist kaskedest. Lõpuks on pikne karanud umbes paar meetrit aiast kaugel olewasse kaesse ja seda purustades jooksnud maasse. Aiast kuni kaseni wiis sügaw pikset küntud wagu.

Põhjamaade haridusnädal 1938. a. Eestis

Esmakordne juhtum, kus tullakse wäljaspoole skandinaawia keeli kõnelewaid maid.

Taanis Helsingöri Rahwuswahelise Rahwaülikooli ruumes 16.—23. juulil peetud 4. Põhjamaade haridusnädala osawõtjad jõudsid Eestisse tagasi. Nagu haridusnädalast osawõtjad jutustawad, tõusis seekordne haridusnädala osawõtjate arw 227-le. Esindatud olid kõik põhjamaad — Taani, Eesti, Islandi, Norra, Rootsi ja Soome, kuid niihästi referentide kui osawõtjate hulgas oli ka inglasi.

Taani juhtiwate ringkondade poolt osutati haridusnädalale eriti suurt tähelepanu: Taani peaministri, Kopenhaageni ja Helsingöri linnapeade poolt oli korraldatud kõigile haridusnädalast osawõtjaile suurepäraseid wastuwõtte pidusöökidega. Peaminister Th. Stauning ja wäliminister P. Munch esinesid ka loengutega, esimene teemal: „Parlamentarismi kujunemine Taanis“, teine — „Põhjamaad ja Rahwasteliit“.

Haridusnädala tähtsamateks loengusarjadeks olid: „Ühisjooni ja erinewusi Euroopa elus 1918—1937“ ja „Euroopa tulewik“. Kumbagi küsimust waadeldi kolme referendi poolt. Peale nende oli ettekandeid taani kultuurist, majandusest ja sotsiaalelust. Eestlane dr. A. Annist kõneles teemal: „Euroopa tulewik waadelduna Ida-Euroopa seisukohast“.

Eestile oli seekordne haridusnädal eriti tähelepanuwäärne seetõttu, et sinn otsustati järgmine haridusnädal korraldada Islandi asemel Eestis, kuigi seni on skandinaawlased tunnustanud põhjamaise koostöö maksimaks ainult skandinaawia keeli kõnelewate maade suhtes. Põhjamaade haridusnädalaid korraldawais ringkonnis aga tuntakse suurt sümpaatiat Eestile ja ollakse weendunud, et Skandinaawia ja Baltikumi wahel peab tekkima kultuuriline side. Waba-haridustöö tegelaste ringkondades ongi toimunud pidew wastastikune lähenemine, kusjuures erilist aktiiwsust on üles näidanud eesti tegelased.

Haridusnädala tegelikuks korraldajaks Eestis jääb Eesti Haridusliit, kes oma põhjamaise kultuuriliise koostöö toimkonna kaudu seisab kontaktis ka teiste põhjamaisest koostööst huwitatud organisatsioonidega. Eeltöödega alatakse juba eelolewal sügisel. Haridusnädal peetakse 1938. aasta juulituus mingi suurema maal asuwa õppeasutuse ruumes.

„Pirita“ asemele „Meripoeg“.

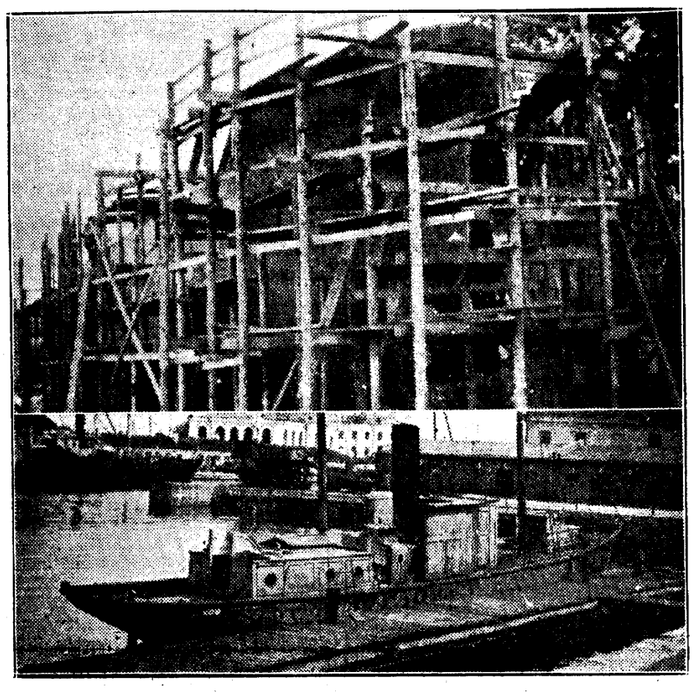

Tuletornide osakonna wäike laew langes juba paar aastat tagasi wanaduse tõttu reast wälja ja tekkis wajadus uue laewa järele, mis paneks wälja keremärke ning warustaks tuletorne. Weeteedewalitsus tõstis üles uue laewa ehitamise küsimuse ning walitsuse poolt anti ka selleks krediiti. Uue laewa ehitamine anti sadamatehaste kätte, nimeks pandi talle „Meripoeg“. See laew tuleb weidi wähem kui „Merikaru“, kuid samuti naftaküttel. Sadamatehas ehitab „Meripoja“ puhwertööna. Laewa kere on juba walmis ning käimas dekipealsed tööd.

„Pirita“ ostis aga ära G. Sergo ja Ko laewaäri ning teeb sellest omale praami. Praegu seisab laew sadamatehase kanalis.

Pildil: „Meripoeg“ sadamatehases kail tellingute wahel ning all „Pirita“ ootamas praamiks ümberehitamist.

PEREKONNALEHT
peletab igavuse

Kewadnäitusega tahtis Renate oma sõpra üllatada, seni ta polnud reetnud oma uut tegewuswälja. Tööd oli tal wäga palju. Kewadmodellide wisandid olid hästi õnnestunud, tema näpunäitcil walmistati zhurnaalide kaanepilte ning tema isiklikul juhtimisel walmistati esindusmodelle ostuhuwilistele tutwustamiseks.

Selle kõrwal jäi tal siiski aega üle piltide kallal töötamiseks, mis pidid üllatama maailma kewad-kunstinäitusel.

Wahel Wilkens oli pahane, et Renate ütles ära kohtamise.

„Mul on tegemist, armas sõber, pead jätma mulle waba aega. Kohe pärast näitust olen täiesti teie käsutuses!“

Kuid Malte ei tahtnud leppida sellega, ta ei osanud enam olla ilma Renateta.

„Sa ei wõi aimata, kuiwõrd olen harjunud selle naisega, Hans,“ pihtis ta oma sõbrale, lendurkapten Ehrhardtile. „Tema läheduses olen nagu ümber sündinud. Ja pean tunnistama, et tollest ajast, kui tema walitseb minu mõtteid, mul on olnud edu. Kes oleks wõinud ennustada, et ma nii kiiresti kaotan oma südame?“

„Igale saabub kord aeg,“ naerates tasakaalukas sõber. „Minul on ainult põhjust rõõmustada. Sinu mitmenaise-asäärid polnud wiimasel ajal just eriti meeldiwad. Täna see, homme teine — mul oli wahel päris tõsine hirm sinu pärast. Kas nüüd kõik see on selja taga Wilkens?“

Malte wilistas marsiwiisi ja muigas. „Kõik, Hans. Endalegi tundub imelik, et mind ei wõlu enam see igawene tagaajamine ja kole palju kuhjamine. Mida ma küll leidsin selles? Alati jäi niisugusest armuseiklusest lääge maitse suhu.“

Wilkens süütas sigareti ja puhus suitsu rõngastena lakke.

„Ja proua ten Mehren?“ küsis sõber.

„Jah... temaga on kõik teisiti. Kummaline naine. Temaga oleks isu abielluda, kuid ta ei taha mind.“

Ehrhardt tõstis üllatunult silmad: „Miks?“

Wilkens naeris wähe kibedalt. „Hans, sõber — sa ei tunne teda. Ta on wahel nii ligipääsmatult karge, sageli nii imelikult arg, et hakkad häbenema oma julged mõtteid ja oma awalikkust. Tal on elus olnud palju kibedust, — arwan, ta tunneb hirmu uue abielu eest pärast pankrotti ten Mehreniga.“

„Armastab ta sind?“ päris Ehrhardt kangekaelselt.

„Wõib olla. Kuid jätame selle jutu. Ta on nagu mimoos, mis peidab end kartlikult, kui temale liginetakse. Kas ta üldse kõige olnu järele on wõimeline mõnele teisele mehele weel kinkima oma armastust? Kuid ta on waimustaw!“

Kewadel näitame kunstinäitusel Renate ten Mehreni õiget paleti. Moeideed wõi originaalset kaanejoonist paberile wisata pole ka kerge, kuid sellega saawad siiski paljud hakkama. Last aga tema muretus süütuses on ainult wähesed osanud kujutada.“

„Kes laseb tänapäewal maalida portreed lapsest, meil on ju wäga palju häid üleswõtjaid?“

„Seni on puudunud head kunstnikud, kes oleksid wiitsinud näha waewa lapse näokest lõuendile manades. Tehke algust, proua Renate, usun, et teil seisab ees suur tulewik.“

„Ja kust saan modelle?“ Renate tundis endas juba uuesti loomisröömu pulbitsewat, silmades loitis tuluke.

„See jätke minu mureks. Ülehomme saadan teie juure wäikese Petra Ballentini, mu õetütre. Wõib-olla toon ta ise siia, ta on wäga arg tüdruk. Tehke temaga algust.“

Berneuchen tõusis. Aeg oli minna koju. Sinna oli jäänud terwe wirn käsikirju läbiwaatamiseks.

*

Renate seisis weel wiimu akna all, kui Berneuchen oli lahkunud. Kui kõik inimesed oleksid sellised, mõtles ta. Siis aga kandusid ta mõtted eemalwiibiwale sõbrale, kes oli toonud äkki tema ellu kogu selle sära ja pühapäewa.

Anne, edu, kuulsus — need on midagi toredat, kuid mis on see kõik armastuse kõrwal? Armastus üksi suudab anda jõudu ja on jõud, mis meid juhib! Renatet wallutas suur õnnejoowastus — ometi jälle kord teadis ta, mis on armastus.

Jõulupühad mööduisid waikses heaolus. Renate oli õnnelik, et wõis uuesti asuda oma töölaua juure. Seekord ei meeldinud talle pikad pühad. Kõik temas kisendas töö järgi, nagu oleks puhkenud sisemuses suur lõmaw tuleleek, mis nõudis oma osa. Jumalik tuluke kiirgas tema weres.

Petra Ballentin walmistas talle meeldiwaid tunde. See oli waikne tüdruk, kellel polnud sugugi raske kaks tundi istuda paigal. Renate kinkis temale ilusa nuku. Tüdrukuke istus nukuga pingil. Renate püüdis tabada lapse näos emalikku tooni, kui see waikselt kuusutas oma nukukest.

„Kas sul pole lapsi?“ küsis wäike Petra esimesel päewal.

„Ei, Petra, kahjuks pole“, wastas Renate kurwa alatooniga hääles.

„Küll sa siis warsti saad. Kõigil minu tädidel on lapsed ja sina oled ju nüüd ka minu tädi.“

Renate naeris endamisi lapse ennustuse üle. Ta oli nüüd alati heas tujus ja rõõmjas meeleolus. Juurdlemisest ja asjatust muretsemisest ta oli loobunud.

Siseriigist

HARJUMAALT.

Harjumaa kodukaunistamistööde tulemustega ei olda rahul. Kodukaunistamise hoogtöö Harju maakomitee juhib wallawalitsuste ja wallakomiteede tähelepanu sellele, et wõrreldes üleriikliku kestmiste saawutustega ei olewat kodukaunistamise hoogtöö senised saawutused Harjumaal rahuldawad, iseärnis hoonetewärwimise alal. Maakomitee teeb wallawalitsustele ja wallakomiteedel ülesandeks hoolitseda, et kohtades, kus ei ole weel korraldatud wõi kus on nurjunud hoonetewärwimise kursused, need kursused weel käesolewa suwe kestel tingimata korraldataks.

Edasi palutakse wallawalitsusi ja wallakomiteesid hoolitseda, et tänawu suwel wärwitaks õigi walla-, kooli- ja rahwamajade seinad ning katused, kuna ajutuste hooned peawad olema eeskujuks erahoonetele.

Edasi peawad maakomitee korralduse kohaselt erahooneteset tänawu wärwimisele tulema need, mis asetsewad suuremate maanteede ääres.

Uudismaade ülewaatus lõpule jõudmas. Möödunud nädalal lõppes Tallinna konwendi piirkonnas uudismaaharijate uudismaade esmakordne ülewaatus neile uudismaaharijaile, kes tänawu uudismaaharijaiks olid registreeritud. Selliseid maaharijaid oli tänawu Tallinna konwendi piirkonnas 80. Teiskordselt on seni ühes traktorikündidega konwendi piirkonnas üle waadatud üle 50 uudismaaharija uudismaad. Heinatööde lõpul jattatakse uuesti pooleliijäänud uudismaade üleskündmist.

Tallinna konwendi piirkonnas on tänawu üldse 293 uudismaaharijat. Keila konwendi piirkonnas on aga uudismaaharijate arw hoopis suurem, ulatudes üle 400. Siingi on praegu uudismade ülewaatusetööd lõpetamisel.

SAAREMAALT.

Ahw kriimustas last. 26. juulil oli Kuressaare aastalaadal tjirkuse ees toodud rahwale waatamiseks wälja wähemat tõugu ahw, mida kogunes waatama suur hulk rahwast. Rahwa narritamise peale loom muutus wihaseks ja salwas ning kratjis küüntega poisiest, kes oli läinud ahwile liiga ligidale. Poisil sai wigastada wasak käsi.

Laulupidu andis 1000 krooni puhast. 6. Saaremaa laulupidu andis üldsisetulekuna 1800 krooni, millest E. Lautjate Liidu Saaremaa osakonnale jäi puhaskasuna järele 1000 krooni. See summa kasutatakse laulu ja mängu edendamiseks Saarel.

Kolm meest päästeti uppumisburmast. 26. sk. sõitsid purjepaadil Kuressaarest Järwele kolm Salme walla elanikku: K. Poopuu, T. Lepistu ja K. Praakel. Jõudnud kuni 3 kilomeetri kaugusele Järwe rannast, lõi tuuleiil paadi ümber. Kuna T. Lepistu hakkas ujuma ranna poole, hakkasid teised merehädalised paadipõhjast kinni hoides hüüdma appi. Appihüüete peale sõitsid ligidalolewad heinalised kohale ja päästsid merehädalised, kes olid olnud wees üle tunni ja olid lõplikult wäsinud.

VILJANDIMAALT.

Uus salwas koolijuhataja. Wiljandi haiglasse toodi rawimisele rästiku nõelamisest weremürgituse saanud Kabala algkooli juhataja Johannes Soosaar, 26 a. wana. Soosaar wibis oma wanemate juures Suislepa wallas ja läks eile pärast lõunat metsast hagu tooma. Hagude pealepanemisel tuli haohunniku alt wälja rästik ja nõelas meest. Enne haiglasse jõudmist oli mehel jalg täielikult üles paistetanud. Wastumürkidega suudeti koolijuhataja elu wiia wäljaspoole hädaohtu.

Osa Wiljandimaad marutaudikahtlaseks. Ühenduses Tartumaal Aakre wallas Markse talus ilmnenud marutaudijuhtumitega kuulutas Wiljandi-Pärnu prefekt marutaudikahtlaseks Wiljandimaalt Riidaja ja Suislepa waldade osad, mis jääwad Markse talust 25 klm. kaugusesse. Koerte ja kasside selles piirkonnas kinnipidamine on tehtud sunduslikuks kuni 12. septembrini.

Werise kakluse tagatipp. Wiljandi-Pärnu prefekt karistas Karksi elawaid wendi Johannes ja Andrei Sarapikku ning kaaslast Eduard Silbergi 150-kroonise rahatrahwiga wõi 60-päewase wangistusega ja Johannes Julbet 100 krooniga wõi 45-päewase wangistusega werise kakluse pärast Karksi-Nuia restoranis, kusjuures üks suurematest kannatajatest kaklusel oli Julbe, kes pekksti peaaegu waese-omaks ja tal tuli pärast kaklust tarwitada arstiabi.

JÄRVAMAALT.

Sissemurd Tapa-Jakopi kirikusse. Kriminaalpolitsei selgitab sissemurdmist Tapa-Jakobi kirikusse, mis toimus paar ööd tagasi. Wargad tungisid kirikusse, tõstes eest läärkambri akna raamidega. Warastet tuli kirikust lahkuda saagita, kuna nad seal polnud leidnud wäärtasju, waatamata hoolsale puistamisele koguduse õpetaja ja nõukogu ruumides.

TÜRILT.

Tuletõrjeühingu orkestrile uus juht. Senine tuletõrjeühingu orkestrijuht lahkus omal soowil orkestrijuhi kohalt. Tema asemele walis tuletõrjeühingu juhatus uueks orkestrijuhiks R. Wilmanseni, kes ka waremolnud sama orkestri juhiks.

VIRUMAALT.

Aasperes süttis heinaküün. Teisipäewal süttis Aaspere asunduses Anna Tammaru heinaküün, mis põles maani maha ühes heintega; heinu oli 4800 kg.

Skaudid päästsid kaks inimelu. Teisipäewa hommikul päästsid Rakwere skaudid Palmse wallas Lobineemel kats inimelu, kuna uppumisohus olid Wõru kalurid Eduard ja Erich Leemetsad. Mõlemad wennad olid purjepaadiga sõitnud merele kalapüügile, kus juures nende paat aga ümber läks. Appikarjumist kuulsid Lobineemel laagris wiibiwad Rakwere skaudid. Sõideti paadiga kohale ning saadi wiimsel silmapilgul mehed päästa.

Riidumasin wigastas talunikku. Rakwere erahaiglasse toimetati Illuka walla Ohakwere küla talunik Theodor Sui, 27 a. wana. Mehel olid läbi lõigatud wasaku jala säärelihased. Olles riidumasinaga põllul tööl, kukkus Th. Sui hobuste peruks muutudes masina tera ette.

Tooraínete hinna märgataw tõus.

Walmisjaaduste hinna tõus ei juutnud liikuda kaasa toorainete hinna tõusuga.

Hinnatõusust tingituna kujunes passiiwseks wäliskaubanduse bilansis.

Waadeldes eesti wäliskaubanduse arengut wiimasel ajal jõuawad konjunktuuriinstituudi poolt wäljaantawad „Majandusteated“ järeldusele, et wäliskaubanduses ei ole aetud kaugeltki sellist poliitikat, et iga hinna eest wõita wälisturge. Wäljawedu on püütud arendada ja tõsta eeskätt seks otstarbeks, et saada waluutat mitmesuguste toorainete, tootmiswahendite ja muude kaupade ostudeks wälismailt, millised wajalikud kodumaise põllumajanduse kui ka tööstuse arendamiseks. Seepärast on Eesti kaugel igasugusest dumpingpoliitikast. Eestile on olnud tähtis saada oma kaupade eest wäimalikult paremat hinda wälismaal. Kahjuks ei ole aga see püüe annud tagajärgi ning wälisturgudel on oldud sunnitud kohandama oma hindu wõistlejate hindadele. Wõib seega öelda, et selline hinnasurwe ei lähtu mitte Eestist, waid on olnud Eestile eeskätt peale sunnitud.

Juba mõnda aega on märgata maailmaturul toorainete hindade tõusu, millele walmiskaupade hinnad ei ole weel seni jõudnud järele. Et meie sissewedu koosneb suurel määral tooraineist ja tootmiswahendeist, millised on walmistatud kallinenud tooraineist, ning wäljawedu aga poolwalmis- ja walmiskaupadest, — on arusaadaw, miks meie sise- ja wäljaweokaupade hinnad ei ole tasakaalus.

Wõttes waatluse alla juuni 1936 ja juuni 1937, leiame, et **sissewedatawaist toitaineist on näidanud suurimat hinnatõusu heeringad, suhkur ja sool.** Heeringate sissewedu oli tänawu juunis koguselt umbes 2 tn wõrra suurem möödunud aasta juuni sissewoost, kuid hinnad on tõusnud 36,8 protsenti. Suhkru, eriti aga soola sissewedu oli juunis tundwalt madalam eelmise aasta juunist, kuid me oleme pidanud tänawu maksma selle kauba eest märksa kõrgemat hinda. Suhkru hind on tõusnud 16,7 protsenti, soola hind 12,6 protsenti.

Tooraineie hindadest on tõusnud kõige enam rauа- ja terasehinnad. Kui 1936. a. juunis saadi osta neid materjale keskmiselt 13 s. kg., siis tänawu keskmiselt 20 s. kg. Ka raua ja terase sissewedu ise oli tänawu juunis umbes 70 protsenti suurem kui möödunud aastal.

Ka kütteained on tänawu hinnalt märksa kallimad kui mullu,

kiwisüsi ja koks on tõusnud üle 52 prots.

Tõusnud on ka meie tekstiiltööstustooraineie hinnad. Puuwilla hind kallines tänawu 16,8 protsenti. Tõusu näitasid ka tubaka, petrooleumi ja bensiini, eriti aga toornahkade hinnad. Ainult puuwillariide ja wäetiste keskmised sisseweoväärtused olid tänawu juunis madalamad kui möödunud aastal.

Keskmiselt tõusid nende tähtsamate sissweoainete hinnad 16,4 protsenti.

Wäljaweetawaist kaupadest ojutas suurimat hinnatõusu metsamaterjal. Keskmine wäljaweoväärtus tänawu juunis wõrreldes möödunud aasta juuniga tõusis siin üle 70 protsendi. Metsamaterjali hinnad rahwuswahelisel metsaturul ojutasid pidewat tõusu juba läinud aasta sügisest alates, kuid nüüd on jõutud enam-wähem stabiilsele tasemele. Eksporditud laudade ja plankude kogumäärtus tänawuse aasta esimesel poolel oli kaks korda suurem läinud aasta esimesest poolest. Wäljaweetud laudade ja plankude kogumäärtus moodustas umbes 8 protsenti esimese poolaasta üldwäljaweo wäärtusest.

Suurt tõusu ojutas tänawu juunis ka linaekspordist saadud kestmine wäärtus, nimelt 41,3 protsenti.

Linaeksport ise oli aga mitu korda wäiksem kui möödunud aasta juunis. Wineeri ja tooliwõhjade keskmised wäljaweoväärtused tõusid tänawu juunis 28 protsenti, tselluloosi hind 18 protsenti.

Wõi aga, milline üksi moodustas juuni wäljaweo üldwäärtusest üle 25 protsendi, ojutas ainult 4-protsendilisi hinnatõusu. Ka puuwillalõng ja -niit — tähtsamaid tekstiiltööstuse eksportkaupu — näitasid waid üsna wäikest hinnatõwenemist — 3,7 protsenti. Tahweltlaasiti tõusis wäljaweoväärtus 11,8 protsenti, põlewkiwiõlil 7 protsenti.

Kea teiste tähtsamate wäljaweokaupade eest saadi tänawu juunis tundwalt madalamat hinda kui läinud aastal. Näiteks nunade wäljaweost **saadi 1,8 protsenti wähem, kartulite eksporidist koguni 20 protsenti, peekoni wäljaweost 3,9 protsenti wähem kui juunis 1936.** Ka puuwillariide, dzhuutriide ja -kottide kui ka bensiini keskmised wäljaweoväärtused olid tänawu juunis madalamad mullusest. Üldse näitasid tähtsamate eksporttaupade hinnad tänawu juunis wõrreldes eelmise aasta juuniga tõusu keskmiselt ainult 9 protsenti.

TARTUMAALT.

Esmalaadne tuletõrjelaager peetakse Tartumaa Ingrisse agodile Elwas 31. juulil ja 1. augustil. Laagrisse koguneb neljast diwisjonist tuhat tuletõrujat, mehi ja naisi. Mehed asuwad Elwa spordiwäljaku lähedusse männikusse telkidesse, naised, kes hoolitsewad toitlustamise eest, paigutatakse Elwa koolimajja. Kohale tuuakse 60 tuletõrjeühingu lipud. Kogu aeg toimuwad rahwapidustused rohkete lõbustustega, milleks kaasa aitawad neli orkestrit.

Pidustusi tuleb jälgima rohkesti külalisi kogu riigist.

NARVAST.

Määrdunud õlg reetis warastatud ratta kõrwal magawa warga. Narwas Peetri platsi ääres asuwa J. Tamme restorani ukse eest warastati Daniel Piiti jalgratas. Üks juhuslik mööduja märkas, et ratta wiis ära keegi töölise riietuses mees, kelle wajak õlg oli lubjaga määrdunud. Selle tundemärgi järgi hakati meest otsima. Kuuldi, et wastawa märgiga mees on liikunud Jaanilinna poole. Autoga järele sõites leiti jalgrattamaras lõpuks Jaanilinna tuletõrje aia juurest magamas, kuna ta oli joobnud. Tema kõrwal lebas warastatud jalgratas. Waras Andrei Peshkow wõeti wahi alla.

Meeltesegaduses kuul pähe.

Jalgratturite kokkupõrke traagiline lõpp.

Teisipäewal leiti surnult oma kodust, kuulihaaw peas, Kuksema walla Alli küla taluperemees Alfred Rähni, 36 a. wana.

Rähni sõitis pühapäewal jalgrattaga Albu walda. Öösel põrkas ta Seidla ja Kaalepi asunduste wahel pimedal maanteel kokku teise jalgratturiga, kelleks ojutus Albu walla Panga küla elanik Endel Kiwipõld. Kokkupõrge oli sedawõrd tugew, et mõlemad meelemärkusetult maha lebama jäid. Meelemärkuseta olekus wiidi mõlemad ka koju rawimisele.

Esmaspäewal Rähni tuli teadwusele, ta seisukord näitas paremust. Ohtupoolikul muutus seisukord aga jälle sedawõrd halwaks, et R. naine oli sunnitud arsti kohale kutsuma. Wiimane soowitas kokkupõrkeohwri haiglasse toimetada. Teisipäewa hommikul, kui naine haigla asjus wälja telefoneerima läks, leidis ta tagasi tulles mehe surnult, rewolwer kõrwal. Arsti arwates Rähni sai kokkupõrke tagajärjel peaajupõletiku ja kannatas meeltesegaduse all.

Ka Kiwipõllu seisukord on endiselt raske. Teisipäewal saadeti ta rawimisele ühte Tallinna haiglasse.

Tülis lehma pärast pekksis rasedat naist.

Narwa linnahaiglasse toodi raskete kehaliste wigastustega Jõhwi raudteametniku naine Pauline Wahem, 41 a. wana, keda oli rängalt pekstud.

Tema lehm oli kuidagi pääsnud lahti kütkest ja läinud Jõhwis sõjawäe angaari juure kuhjast heinu jooma. Maaomanik ruttas kohale ja tahtis lehma kaasa wiia. Pr. Wahem palus wiimast asja lahendada omawahel, lubades maksta kinni tekkinud kahju. Sellega aga heinte peremees ei nõustunud, lubades asjast teatada politsei le. Tekkis äge sõnelus, mille juures mees haaras raske keti ja löi sellega naist. Naine kukkus maha, mille järgi metsik mees maaslamajale löi jalaga kõhtu. Kuna naine on mitmendat kuud rase, kardeti enneaegset sünnitust ja rutati haige arsti juure toimetamisega. Wahem taheti dressinal wiia Narwa haiglasse. Onnetuseks dressina läks Auwere jaamas rikke. Narwast kutsuti wälja Punase Risti auto, millega wigastadasaanu toimetati Narwa.

Suwitaja kukkus lakast.

Tallinna kesthaiglasse toodi 24-aastane Miralda Looman, kelle alaline elukoht on Wõrgu tän. nr. 3—13. Neiu on saanud raske põrutuse ja wigastatud on ta selgroog. Arstide arwates pole seisukord siiski kardetaw.

Neiu on wigastada saanud Alawere wallas, kus oli suwitamas Jansa talus. Hommikul kella 9 ajal ärgates ta hakkas lakast alla tulema, kus tawalisel magas. Sealjuures neiu libises ja kukkus raskelt.

Riidumasin purustas jalad.

Teisipäewal pärast lõunat juhtus Suure-Kõpus Käänapu talus raske õnnetus nisuwäljal talu 19-aastane peretütre Salme Reinloga. Wäljal oli käsil niju kokkupanek riidumasinaga. Ootamatult kejet lõikust jäid hobused riidumasina wedamisel seisma. Reinlo läks hobuseid juurkõrwalt edasi juhtima. Teadmata põhjusil üks hobustest hakkas perutama ja ajas tagumistele jalgadele püsti. Reinlo kartis ja astus sammu edasi. Samal momendil tõstabsid hobused riidumasinat edasi ja peretütar jäi riidumasina terade ette. Terad lõikasid tüdrukule sügawaid haawu jalgadesse. Rohke werekaotusega toimetati tüdruk Wiljandi haiglasse. Siin selgus, et riidumasin oli läbi paremal jalal suure werejoone ja nunginud edasi luusse. Wasakul säärel jäi õnnekombel luu puutumata, kuigi tera lõikas sügawa haawa lihastesse. Haiglas tunnistati wigastus raskeks.

Purjelaew „Ave“ jooksis madalikule.

Pärnu mererannal juhtus õnnetus E. Laasi purjejahiga „Ave“. Pärast pikemat sõitu oli jaht pandud ranna lähedale ankrusse, kuna sõitjad läksid merre supluma. Wahepeal aga tõusis järsku tuul, liskus jahi ankrust lahti ja paiskas kaldale. Pääsetöödel murdus küll mast, aga jahti wette tagasi ei seadud wiia. Omanik loodab, et soodsa maatuule puhul see kergemini peaks õnnestuma.

Helsingi tram

Wõrdlus, n

Säärane pealtkiri ei ole õigust
fingi ja Tallinna trammide wäl
rast. Ei! Tallinna trammide wäl
ja wärw annab Helsingi tramm
ette, samuti on Tallinna tramm
mikam. Küll on aga uuemates
trammides tarwitusele wõetud
gid, mis sõitjaile hulga mugawa
jääb ära praeguste pikipinkide
tawaline kaasõitjate warwastel t
Konduktorigi tõs on sellise pinki
juures kergem ja ülewaatlikum.

Kui aga nende naaberlinnade
liitlemistiirusest rääkima hakata,
suurepäraselt kasutatud pealtiri
sits ka tarwitada wõrdlust: wõidu
ja setukas.

*

Helsingi tramm liigub tõesti ki
pea kui konduktor ärasõiduks kella
nud, paneb juht mootorile minim
ga täie kiiruse peale ja majad n
wanurgad aina lendawad mööda.
tramm ronib wäiksematesti tõusud
Jaani mägi, äärmiselt aeglaselt ü
tes ja urisedes, nagu käiks see wä
tal tõstiselt üle jõu ja paneks hi
Helsingi tramm palju järsumatest
tõuseb mänglewa kergusega, kun
mootori heledat wingumist, ja ju
mäel.

Peatustesse sisesõitki on Helsin
kuid sealjuures sujuw ja ilma järs
sudeta, sest sealsed trammid on
warustatud õhkpiduriga. Tallinna
juht peab juba eemalt kaugelt hak
duriratast keerutama, nagu mäng

N. Wene ajakirjani saabuwad.

Täna kell 1½3 päewal saabub aur
mil“ Soome laudu Eestisse 8 N
Wene ajakirjanikku, kelle sõit Ees
mõeldud wastuküläskäiguna Eesti
nike külaskäigule mõne aasta eest
gude Wenesse.

Saabujaid wõtawad sadamas was
Ajakirjanike liidu esimees ja juh
med, wäliministeeriumi presssibür
taja ning N. Wene saatkonna esind
damast sõidutatse külalised korteris
Löwisse“. Kella 5—7 wiibiwad tule
Wene saatkonnas teel, kuhu on tut
meie ajakirjanike pere. Ohtul kell
tab külalised wastu Eesti Ajakirjan
juhatus Kose puhkekodus korraldatu
millest wõtawad osa ka wälisminis
ja N. Wene saatkonna esindajad.

Homme enne lõunat tutwuwad
sed Tallinnaga ja sõidawad siit eda
kell 12 päewal. Teel Pärnu, Ke
nähtud ette lõunasöök. Pärnu jõuta
päewa õhtuks, kusjuures külalised
wastu Pärnu linnawalitsus. Reede
kul lahkutakse Pärnust, jõuakse lõu
jandis ja jõutakse õhtuks Tartu. La
enne lõunat teewad külalised wisid
linnawalitsusele Kell 2 päewal am
nawalitsus külaliste auks lõuna.
lahkutakse „Balti ekspressil“ jama
õhtul kell 7, jõutakes teekonda Lätt

Raske perekonnadra Tallinnas.

Kolmapäewa hommikul leidis a
linnas Wiedemanni tänawal nr. 3
raske perekonnadraama Aleksander
61 aastat wana, kes elas lahus om
Alwiinest ja kellel oli abielulahut
surmas oma ucije kahe rewolw
ning lastis selle järele ka endale

Ilus väike
tõldauto,
sõitnud 23.000 km, 6 hj, uued kummid, müüa wõi vahetada suurema 6—7-istm. tõldauto wastu. Näha Feierbach ja Ko hoovis, Jaama tn. 10, Tallinn.

Hõbekuu
oli noa nimi, mis kaitseb
wastu. Norgaard kandis i
Hiinamaal rännates kui
gasi pöörates. Sara pilge
peaagu noa ära wistama
laje hoiatus meenus, mis
Meremadu — wõitleja
reparane armastaja —
Suudluskeeld — neli
wad Bermudas — tahtela
ju, Adamson. Ilmus
„Perekonnaleh

Wilkens kirjutas kodunt kord. Kirjast õhkus rõõmsat elujaatamist ning see landus üle ka Renatesse. 2. jaanuaril ta pidi olema tagasi ning rõõmustab kohtumisest Renatega.

Renate oli salaja lootnud, et saab weeta wana-aasta õhtu Wilkensiga. Ta oli wähele pettunud, kuid mitte just kurb.

Aasta wiimse päewa ta otsustas weeta täiesti üksi, ütles ära kõik küllakutsed ega lasknud end wõluda Cissistki.

„Armastad teda juba nii wäga, et ei taha pühitseda uue aasta saabumist temata?“ küsis Ciss taktitult. „Kummaline, et ta jätab sind alati üksi. Loodetawasti sa ei pettu.“

Renate waidles Cissile wastu, südames aga nõustus temaga.

Kell seitse õhtul haaras mingi seletamatu rahutus tema. Ohtune post polnud toonud ainsatki rida Wilkensilt. Parajasti tahtis ta asuda otsima Cissi telefoninumbrit, et öelda, et ta on ümber mõelnud ja tuleb „Esplanadi“, kui samal hetkel kõlises telefon ägedalt.

Renate surus käe südamele. „Wõib olla?“ Ta ei usaldanud nagu wõtta kuuldetoru kätte. Telefon helises teiskordselt.

„Renate ten Mehren!“ ütles ta õige tasa, ärewus pitsitamas kõri.

„Terwist, Renate!“ kostis lõbus hääl. „Saabusin äsja tagasi. Tahksin sinuga koos wõtta uut aastat wastu. Loodetawasti pole sul midagi ees?“

Renate neelatas korra, kuid õnn nööris kurku, ta ei saanud midagi öelda.

„Halloo, Renate, miks te ei wasta? Kas ma segasin? Teie ei rõõmusta wist?“ Hääl muutus kannatamatuks. „ütle ometi midagi, armas naine!“

Renate pigistas kramplikult kuuldetoru, tundis werd pekswat metsikult soontes. „Kuidas ma teda armastan!“ mõtles ta. „Jah, Malte, rõõmustan, et tulite“. Ta ei saanud enam midagi öelda „Armastan sind!“ oleks ta tahtnud hüsata, kuid seda ei tohtinud.

„Tahad weeta minuga wana-aasta õhtut?“ küsis hääl telefonis, seekord anuw ja silitaw.

„Hea meelega, Malte. Kuid mitte tawalises mõttes. Ei tahaks olla eemal kodust, kui kõlad kuulutawad uue aasta saabumist“.

„Täiesti minu waade. Pühitseme teie juures? Palun, lubage mind tulla“. Ta ei oodanudki ära wastust, määras ise ruttu, et mitte lasta ära öelda.

„Kell üheksa olen teie juures. Toon kõik ise kaasa. Nägemiseni, Renate.“

Wõis mõista, et ta oli õnnelik ja rõõmustas õhtu üle nagu poisike.

Renate pani kuuldetoru hargile ja seisis hetke suletud silmadega. Ah, kuidas süda tagus metsikult, kuidas weri woogas põletawa joana soontes. Kunagi warem polnud ta tunnud sellist joowastawat tunnet!

Akna taga sõtendas tuhmis taewas heledaid tähti.

Renate surus kuumawa lauba wastu akent, suu ümber mängles unelew naeratus, pehme nagu uduloor.

Ta riietus samasse walgesse kleiti, mis tal oli seljas nende esimesel kohtumisel laewal.

Wilkens märkas seda otsekohe, kui Renate awas ukse.

„Nii kaunis, minu jaoks?“ küsis ta õnnest särades ja tõmbas naise mõlemad käed oma huultele.

Hiljem joodi punast pehmet weini, mis pani põsed hõõguma ja keele kergemini käima. Nad rõnelesid sellest, mis äsja olnud, eelseiswast aastast ning mida lootsid uuelt aastalt.

Midagi oli nende wahel, mida nad ei puudutanud, et seda mitte purustada. Pilgud kiindunud nagu unes teineteisesse, puudutas käsi aralt teise kätt.

Kui kirikukellad rõõmsas kooris teatasid uue aasta saabumist, walas Wilkens sekt klaasidesse ning õrnalt kõlisesid õnnitluste wahele mõlema klaasid. Soowid rõnelesid nende silmadest, Renate ulatas mehele oma huuled suudlemiseks.

Kaunis oli see uueaasta öö kahekesi, õnn kolmandaks külaliseks.

Kui kell oli löönud esimese tunni uuest aastast, palus Renate, et Wilkens läheks. Mees läks, ta tundis, et sel ööl nad poleks tohtinud kauem wiibida koos.

*

„Kui ilusaks muutub maailm, kui oled armunud!“ mõtles Renate ja kuulatas imestades oma südame õnnelikke lööke.

Kui kaunis on maailm, kui istutakse Malte kõrwal loozhis ja jälgitakse ooperit; kaunis on maailm, kui jalutatakse tema kõrwal piki puiesteed mingi kindla sihita ja kawatsusета, tuntakse endas waid suurt põlewat igatsust.

Wilkens pühendas kogu oma waba aja uuele sõbratarile. Ja kuigi ta aeg oli wäga piiratud, iga waba hetk oli ta koos Renatega. Nad istusid kohwitus wõi kõisid kinos, et ainult wiibida lähestikku teineteisele.

Kui Malten oli waba terwe pärastlõuna, siis külastati muuseume ja kunstinäitusi. Renate juhtimisel Malte omandas järjest enam teadmisi kunstist; ta mõistis nüüd wahet teha wanameistrite, hea kunsti ja halwa wahel ja see tegi temale nalja.

...ataw tõus.

...kaasa toorainete hinna

...iskaubanduse bilanss.

...plantude kogumäärtus tänawuse aasta esimesel poolel oli kaks korda suurem läinud aasta esimesest poolest. Wäljaweetud laudade ja plantude kogumäärtus moodustas umbes 8 protsenti esimese poolaasta üldwäljaweo määrtusest.

Suurt tõusu ofutas tänawu juunis ka linaeksportist saadud teismine määrtus, nimelt 41,3 protsenti.

Linaeksport ise oli aga mitu korda wäiksem kui möödunud aasta juunis. Wineeri ja tooliwõhjade teismised wäljaweoväärtused tõusid tänawu juunis 28 protsenti, tselluloosi hind 18 protsenti.

Wõi aga, milline üksi mooduštas juuni wäljaweo üldwäärtusest üle 25 protsendi, ojutas ainult 4-protsendilist hinnatõusu. Ka puuvillatõng ja -niit — tähtsamaid tekstiiltõõstuse eksportkaupu — näitasid waid üsna wäikest hinnakõwenemist — 3,7 protsenti. Tahwelklaasi tõusis wäljaweoväärtus 11,8 protsenti, põlewkiwiõlil 7 protsenti.

Rea teiste tähtsamate wäljaweokaupade eest jaadi tänawu juunis tunduwalt madalamat hinda kui läinud aastal. Näiteks nuude wäljaweost **saadi 1,8 protsenti wähem, kartulite eksportist koguni 20 protsenti, peekoni wäljaweost 3,9 protsenti wähem kui juunis 1936.** Ka puuvillariide, dzhuutriide ja -kottide kui ka bensiini teismised wäljaweoväärtused olid tänawu juunis madalamad mullusest. Üldse näitasid tähtsamate eksportkaupade hinnad tänawu juunis wõrreldes eelmise aasta juuniga tõusu teismisest ainult 0 protsenti.

Tülis lehma pärast peksis rasedat naist.

Narwa linnahaiglasse toodi raskete kehaliste wigastustega Jõhwi raudteametniku naine Pauline Wahem, 41 a. wana, keda oli rängalt peksetud.

Tema lehm oli kuidagi pääsnud lahti üütest ja läinud Jõhwis sõjawäe angaari uure kuhjast heinu sööma. Maaomanik uttas kohale ja tahtis lehma kaasa wiia. Hr. Wahem palus wiimast asja lahendada omawahel, lubades maksta kinni tekkinud ahju. Sellega aga heinte peremees ei õustunud, lubades asjast teatada politsile. Tekkis äge sõnelus, mille juures nees haaras raske keti ja löi sellega naist. Naine kukkus maha, mille järgi metsik nees maaslamajale löi jalaga põhtu. Kuna naine on mitmendat kuud rase, kardeti enneaegset sünnitust ja rutati haige arsti uure toimetamisega. Wahem taheti dreinal wiia Narwa haiglasse. Onnetuseks ressiina läks Auwere jaamas rikke. Narwast kutsuti wälja Punase Risti auto, millega wigastadajaanu toimetati Narwa.

Suwitaja kukkus lakast.

Tallinna kesthaiglasse toodi 24-aastane Niraldа Looman, kelle alaline elukoht on Wõrgu tän. nr. 3—13. Neiu on saanud raske põrutuse ja wigastatud on ka selgorg. Arstide arwates pole seisukord siiski ardetaw.

Neiu on wigastada saanud Alawere waldas, kus oli suwitamas Jansa talus. Hommikul kella 9 ajal ärgates ta hakkas lakast alla tulema, kus tawalisel magas. Seal...ures neiu libises ja kukkus raskelt.

Niidumasin purustas jalad.

Teisipäewal pärast lõunat juhtus Suure-Jõgnu Käänapu talus raske õnnetus niidumäljal. talu 19-aastane peretütre Salme Reinloga. Wäljal oli käsil niju kokkupanek niidumasinaga. Ootamatult kejet lõikusi jäid hobused niidumasina wedamisel seisma. Reinlo läks hobuseid juhtõrwalt edasi juhtima. Teadmata põhjusil üks hobustest hakkas ...ema ja ajas tagumistele jalgadele ...sti. Reinlo kartis ja astus jammu edasi. ...amal momendil tõmbasid hobused niidumasinat edasi ja peretütar jäi niidumasina rade ette. Terad lõikasid tüdrukule jõgaid haawu jalgadesse. Rohke werekaotusega toimetati tüdruk Wiljandi haiglasse. ...iin selgus, et niidumasin oli lõiganud läbi paremal jalal juure wereisone ja ...nud edasi lõusse. Wasakul jäärel jäi õnnetombel kuu puutumata, kuigi tera lõikas jugama haawa lihastesse. Haiglas tuvastati wigastus raskeks.

...urjelaew „Ave" jooksis madalikule.

Pärnu mererannal juhtus õnnetus E. ...aji purjejahiga „Ave". Pärast pikemat ...tu oli jaht pandud ranna lähedale ankesse, kuna lõitjad läksid merre ujuma. ...hepeal aga tõusis järsku tuul, tiskus jaoukrust lahti ja paiskas kaldale. Pääste...del murdus küll mast, aga jahti wette ...gat ei saadud wiia. Omanik loodab, et ...dia maatuule puhul see kergemini peaks ...nestuma.

Helsingi tramm ja Tallinna konka.

Wõrdlus, mis Tallinnale au ei tee.

Säärane pealkiri ei ole õigustatud Helsingi ja Tallinna trammide wälimuse pärast. Ei! Tallinna trammide wälimus, kuju ja wärw annab Helsingi trammile silmad ette, samuti on Tallinna tramm weidi ruumikam. Küll on aga uuemates Helsingi trammides tarwitusele wõetud pöitpingid, mis sõitjaile hulga mugawamad, sest jääb ära praeguste pikipinkide juures nii tawaline kaasõitjate warwastel tantsimine. Konduktoriga töö on sellise pinkide ajetuse juures kergem ja ülewaatlikum.

Kui aga nende naaberlinnade trammide liiklemistiiruseist räägima hakata, siis sobib suurepäraselt kasutatud pealkiri wäi passiks ka tarwitada wõrdlust: wõiduõõduauto ja setukas.

*

Helsingi tramm liigub tõesti kiirelt. Niipea kui konduktor äraõõduks kella on annud, paneb juht mootorile minimaalse ajaga täie kiiruse peale ja majad ning tänawanurgad aina lendawad mööda. Tallinna tramm ronib wäiksematestki tõusudest, nagu Jaani mägi, äärmiselt aeglaselt üles, unnates ja urisedes, nagu käiks see wäike mäele tal tõsiselt üle jõu ja paneks hingeldama. Helsingi tramm palju järsumatest tallakutest tõuseb mänglewa kergusega, kuuled waid mootori heledat wingumist, ja juba oledki mäel.

Peatustesse sissesõitki on Helsingis kiire, kuid sealjuures sujuw ja ilma järsktude nõksudeta, sest sealsed trammid on eranditult warustatud õhkpiduriga. Tallinna trammijuht peab juba eemalt kaugelt hakkama piduriratast keerutama, nagu mängiks leierkastil maha „Doonau laineb" wõi „Dubinushka".

*

Helsingi wilgas liiklemine paneb põlise tallinlase üldse hämmastama. Sõidukid kihutawad meie oludega wõrreldes otse pöörase kiirusega ja — ilma signaalideta. Ei kuule Helsingis neid selismehäälseid autode pasunkoletisi, ei ole seal trammikellade plärtsatusi ega tilinut, kõik läheb waiselt ja siiski ilma igasuguste ummistusteta.

*

Tallinna tänawapilti kaunistab kesset Wene turgu trammiliinide jõlmpunktis istuw mees, kes pöörangu raudpulgaga wajalisse asendisse seab. Kui sajab wihma, on sel mehel legendaarse suurusega wihmawari pea kohal, talwel suure pakasega hõõgub ta nina all koksiahi ja nii ta istub seal päew päewa järwal.

Helsingi elanikud waatasid säärast inimautomaati kui imet, sest seal on pöörangute jaoks õõelised automaadid. Trammi lähenedes teeb pöörang automaatselt „klõps!" ja ongi õige suund käes.

*

Üks asi hakkab weel Helsingis silma: trammi sõidujuhtmeid kandwad postid. Need on hulga peenemad kui Tallinna omad ja siiski sirged kui tikud. Meie esinduslikul tänawal Narwa maanteel on aga alati hirm, et need postid iga hetk wõiwad ninali kukkuda. Kummardawad, nagu tahaksid nad oma üle tänawa asuwaid kaaskannatajaid alandlikult terwitada. Ilus see igatahes ei ole ja küüd on kodukaunistamine just moes.

Suwekiri Tallinnast.

Küll on raske olla perekonnas ainuke poeg: mamma tahab teha minust seltskonnalõwi, papa poliitikategelase wõi professori, täditütred tahawad sportlase, sugulased olla ja onu tahab wõtta mulle ritta ja wana nõia, et ta ise wõiks jalad lakke liiua ja mind manitsedes seitse korda nädalas küllа tulla. Nii olen mina waenete kogu juure osa suwest ühe ja teise soowe täitnud ja puhata pole teps saanud.

Noh, täditütred olekšid näinud parema meelega weel, et mul kirju üliõpilasmütš oleks olnud, aga kus tädi Auguste!—temal oli peasi, et tudeng ja poolhärra juba — ning kutsus mind Tallinna küllа üsna tüüks ajaks suwitama.

Südajuwisesse Tallinasse ma siis tulin, üksteist asja pakitud kaheteistkümne ja poole paki, kompsu ja sumadani sisse—külakostid, walged piksid ja üliõpilasmütš (metsiku oma—walge!)

Asfalt kleepus jalgade külge ja jalad asfaldi külge: tõmbasin ühe lahti, teine jäi kinni; teise lahti — esimene jäi kinni. Olin nutma hakkamas suure hirmu pärast, et mäni kurja silmaga naisterahwas minu paiga peale on nõidunud — seal päästis mind täditütar Lucia, kes hüüdis: „Tere, Albert! Parajal ajal saabusid — hurraa! Aga hüppa juba mõlema jalaga korraga!"

Lõunalauas oli kaunis kõwa oksfordi mängimine — seal nimelt olewat wälja kujunenud uus ja huwitaw usk, kus igaüks seletab iseendast. Meie usulahk on kas kraadi wõi kaks kangem: räägime peale iseeneje wägitegude ka wastasistuja ja kolmanda isiku üle. Seekord küsis tädimees minu tulewikuplaane — ja loomulikult olid kõik peale minu sellest huwitatud.

Ütlesin, et papa tahab, et hakkasin poliitikategelaseks.

„Hm!" ütles tädimees. „Oled sa ise samal arwamisel? Miks ei ole sa siis astunud korporatsiooni, et õpitsid esindama ja trikoloore kandma?"

„Keera profiil!" ütles tädi, ja olles läbi kornjeti silmitsenud mind tükk aega nagu arwustaja kaasaegse maali, kinnitas kategoorilselt: „Riigimeest ega -tegelast sinust ei saa elucal ega kunagi; selleks on sinul liig pikk nina ja suured jalad. Riigitegelased peawad küüd olema ilusad nagu akadeemiku modellid wõi silminäitlejad!"

„Ku-kuidas? mm-hi-mis?" ehmatasin.

„Ei ole wiga, osi ei ole siiski nii hull," ütles täditütar Elisabeth, 14-aastane penlinna wõlurinna. „Tal on üsna ilus kukai, ei ole kumer ega kebagi!"

„Tähendab, karjääritegemiseks tuleb küüd kõik karikatuurid teha tagantpoolt," järeldasin kohmetult.

„Ei mis" hüüdis Lucia, „parem hakka sportlaseks — on kindlam ja häbaohutum elukutse — maksimum: lüüakse su hambad sisse ja rahwakangelane oled pealegi. Hakka jalgpallimängijaks!"

„Ma kardan, et mu pealuu ei ole küllalt tugew!" wastasin, kuna mu silme ette kerkis hirmuäratew stseen palliwäljalt, kuidas pallikangelane lööb peaga wastu palli ja see lendab — peab lendama — üle wälja.

Pärast lõunat läksime Luciaga linna waatama — tahtsin oma haridust täiendada ja imetleda seda kõike, mispärast turistid Tallinna woolawad. Ja neile ja nende pärast olewat küüd kõik tip-top korras.

Kõigepealt lubas Lucia mulle näidata kuulsaid Tallinna maaluseid käike, huwitawamaid kui kristlaste katakombid. Kõndisime, kõndisime kolm korda üle Harjumärawa ja Linda mäe. Lucia wahtis teraselt maha, nagu oleks ta midagi kaotanud.

„Armas täditütar," julgesin lõputs segada, „kui tahad mulle ütelda, et ma lõunalauas ennast küllalt wiisakalt ülal ei pidanud, siis ära tee, nagu otsitsid sa siit maalust käiku — seda ei ole ju!"

Lucia punastus. „Tädipoeg," ütles ta, „milleks ma sulle siis waletama peaksin; selles kohas seal peab olema awaus wõi ma näen und!"

Selles kohas aga oli tee ja Lucia waatas segaste silmadega. „Wõiksin wanduda..." algas ta.

„See on nõiutud ehk!" arwasin ja koputasin 3 korda wasaku jalaga wastu maad. Asjata. Tee ei awanenud.

Otsisime tükk aega põõsaste alt ja leidsime — linnupesa. Siis ohwerdasin enda uljad Tartu kombed ja ronisin puu otsa. Ei midagi. Asjata. Lõputs tuli Luciale meele, et täigul oli kats otsa — ehk saab sealt sisse, kust enne wälja sai — mõnikord elus juhtub nii!

Jalutasimegi sinna — aga seal istus õnneks üks naine, kes nägi wälja nagu nõiutud muusa wõi mäewaim ja õpetas — et ei sealt küll sisse saa, waid hoopis tükk maad edasi. Kus see teine koht oli, seda ma teile ei ütle, otsige ise,—siis näete, et huwitaw on Tallinn turistidele!

Maa all oli külm. Käik oli harukordselt pikk ja põnew. Põnewus kestis kuni tagasipööramiseni — sest linnahärrad on arwanud, et käik näib weel pikem, kui ka tagasi ujuda. (Noh, päris ujuda just ei saa, aga kalosisid kuluksid all ära küll!).

Ja sellepärast on mul lest sõidasuwe Tallinnas nohu. Päris piinlik! Nii et mamma soowi kohaselt seltskonnalõwi olla ma ei saa!

Onnetu Albert.

Kas malmist hauaplaat on ilmastikukindel?

A.-S. „Aivazi" märgukiri linnawalitsusele.

Wiimasel koosolekul linnawalitsus otsustas mittte lubada Liiwa ja Metsa kalmistutel üles seada malmist mälestusplaate, kuna need ei olewat ilmastikukindlad, roostetawat kiiresti ja seega muutuwat peagi näotuteks ning häwiwat.

A.-ü. „Aivaz", kes soowis tähendatud hauaplaate üles seada, on nüüd linnawalitsusele saatnud kirja, milles juhitakse linnawalitsuse tähelepanu sellele, et odawamatest metallidest just malm on kõige roostekindlam. Seda wõiwat kõige paremini tõendada linna ettewõteteosakond, misjuures asutus tarwitab palju malmi kanalisatsioonitorudeks, kaewude kaanteks jne. kohtadel, kus on eriti tähtis roostekindlus.

Edasi juhitakse kirjas linnawalitsuse tähelepanu sellele, et aastakümnete järgi, kui ilmastik on malmplaatide immutamiseks tarwitatud asfaldi ja wärwi maha pesnud, kattub malmi pind isseenesest rohkem wõi wähem märgatawa samblakorraga, nagu seda wõib näha igal wanal kalmistul. Keila kalmistul näiteks olewat malmist hauaplaate, mis üle 300 aasta wanad ja mis „näewad eriti huwitawad wälja."

Wastupidawuses ei suutwat malmiga wõistelda üksi kiwi. Näiteks Haapsalu wabadusõõja monumendil, mis püstitatud Wafalemma marmorist 5 aastat tagasi, pole pealkirjad enam loetawad, 300-aastastel malmplaatidel Keilas on aga weel täiesti selged pealkirjad.

Lõputs tulewat metallist hauaplaat kümme korda odawam kui niisamasuur kiwist plaat. Ka tarwitatawat wälismaa kuuljamatel kalmistutel rohkesti metalli.

Üleriiklikud maanoorte suwipäewad

toimuwad põllutöökoja korraldusel 7. ja 8. augustil Jäneda põllutööeskkooli juures. Seni on põllutöökojas registreeritud 2500 noort, kes sõidawad kohale raudteel. Peale selle tuleb osawõtjaid omnibustega ja lähemast ümbruskonnast jalgratastel ning jalgsi.

Suwipäewal korraldatakse kõne-, küpsi- ja heina taimede määramise wõistlused ning tööde demonstratsioonid. Esineb Tallinna wõimlemisinstituudi rahwatantsijate trupp ja maanoorte ringide rahwatantsijad. Aksi maanoorte ring tuleb oma orkestriga. Munsifa eest hoolitseb Tallinna malewa orkester. Peale selle tuleb kohale ka rahwa-pillimehi.

Wabaõhu aktusel esineb F. Moor. Kõnelewad haridusminister kol. A. Jaakson, põllutöökoja esimees A. Jürman ja A. Oidermaa. On wõimalik, et suwipäewadele tuleb ka riigiwanem.

Karjased leidsid laiba.

Woltweti metsas leiti eile poonuna puu otsast Mõisaküla noormees Jaan Rähn, 26 a. wana. Laiba leidjateks olid karjased. Mõnede tundemärkide järele oletati algusses, et on tegemist mõrwaga, kuid hiljem selgus, et oletus oli ekslik. Kahtlust tekitasid nimelt laiba nahal jäljed, mis näisid tekitatud olewat püssihaawitest. Arst dr. H. Tallo aga selgitas, et jäljed on nahale tekkinud putukate hammustusest laiba puu otsas olemise ajal.

Pisipalle, õnnetusi.

Autojuht tarwitas wiina.

Taksoauto A-805 juhile Roman Aratile tehti protokoll sõidu ajal wiina tarwitamise pärast. R. Arat, kes on ühtlasi ka autoomanik, elab Tallinnas, Luteri tän. nr. 29—5. Ta esitatakse prefektile karistamiseks administratiiwkorras.

Warastati.

Elwiine Baumil Rüütli tänawal nr. 16 majas kleit ja pesu 16 krooni wäärtuses. Johannes Tammel Koplis, Wene-Balti asunduses nr. 35 maja katuselt raadioantenn 8 krooni wäärtuses. Mihail Obuhowskil Bekteri asunduses nr. 30 maja juurest kurist kalawõrk 8 krooni wäärtuses.

Märatsew mees Koplis.

Teisipäewa õhtul sattus „Kopli" restoranis Koplis joobnudpäi märatsema ja purustas restorani ahnuklaasid Rudolf Lepik, kelle elukoht on Bekteri asunduses nr. 46—14. Politsei paigutas märatseja arestimajja. Ta esitatakse prefektile karistamiseks administratiiwkorras.

Wangistati naiskorteriwaras.

Teisipäewal wangistasid kriminaalpolitsei ametnikud Salme Anniku, keda süüdistatakse korteriwarguses Katusepapi tän. nr. 17 majas, kust ta wiis kaasa ülikonna ja raha 100 krooni.

44-kroonine „kallistus" tänawal.

Olaf Petersen jutustas eile kriminaalpolitsei, kuidas temal „kallistatud" taskust ära 44 kr. raha ja dokumendid. Petersen wälja...nud joobnudpäi Liiwalaia tän. asuwast restoranist. Tänawal ta kohanud kolme tundmatut meesisikut, kes hakanud teda kallistama ja ülistama. Kui wõõrad „kallistamise" lõpetanud ja eemale läinud, märganud Petersen, et tema rahatask ühes dokumentide ja rahaga on kadunud.

Wangistati ärakaranud kurjategija.

Pärnu kriminaalpolitsei wangistas korduwalt ärapõgenenud warga Richard Tõntsi, kelle hingel lasub suurem seeria mitmesuguseid kuritegusi. Tehti korraldus Tõntsi toimetamiseks Tallinna wanglasse.

Nõmme Wabaduspuiestee walmib

mõne päewa pärast lõplikult.

Nõmme Wabaduspuiestee betoonkattega katmine, mis kestis kahe-aastase waheajaga neli aastat, on nüüd peaaegu lõplikult walmis ning awatakse liiklemiseks arwatawasti juba augusti esimestel päewadel. Praegu toimub tee wiimase osa katmine Pärnu maantee ja kitsaröõpalise raudtee wahel, milline osa kaetakse asfalt-betooniga. Kogu tee pikkus on umbes 7 kilomeetrit ning selle katmine läks maksma umbkaudu 250—260 tuhat krooni.

Nus sõidutee, mis on pikemaid sellesarnaseid Eestis, on wiis meetrit lai ja on suuremalt osalt palistatud kahelt poolt paplite reaga, mis annawad sellele nägusa puiestee ilme.

Tee katmist toimetasid riigi põlewkiwitööstus ja a.-ü. „Eesti Betoon", esimene kattis osa teest asfalt-betooniga ja teine tsement-betooniga. Tee ehitamine wiidi läbi riigi summadega.

A. Wene ajakirjanikud saabuwad.

Täna kell 1/23 päewal saabub aurik „Suomil" Soome laudu Eestisse 8 Nõukogude Wene ajakirjanikku, kelle sõit Eestisse on mõeldud wastukülaskäiguna Eesti ajakirjanike külastäigule mõne aasta eest Nõukogude Wenesse.

Saabujaid wõtawad sadamas wastu Eesti Ajakirjanike liidu esimees ja juhatuseliikmed, wälisministeeriumi pressibüroo juhataja ning N. Wene saatkonna esindajad. Sadamast sõidutakse külalised korterisse „Kuld Lõwisse". Kella 5—7 wiibiwad külalised N. Wene saatkonnas teel, kuhu on kutsutud ka meie ajakirjanike pere. Õhtul kell 1/29 wõtab külalised wastu Eesti Ajakirjanike liidu juhatus Kose puhkekodus korraldatud dineel, millest wõtawad osa ka wälisministeeriumi ja N. Wene saatkonna esindajad.

Homme enne lõunat tutwuwad külalised Tallinnaga ja sõidawad siit edasi Pärnu, kell 12 päewal. Teel Pärnu, Kehtnas on nähtud ette lõunasöök. Pärnu jõutakse sama päewa õhtuks, kusjuures külalised wõtab wastu Pärnu linnawalitsus. Reede hommikul lahkutakse Pärnust, süüakse lõunat Wiljandis ja jõutakse õhtuks Tartu. Laupäewal enne lõunat teewad külalised wisiidi Tartu linnawalitsusele Kell 2 päewal annab linnawalitsus külaliste auks lõuna. Tartust lahkutakse „Balti ekspressil" sama päewa õhtul kell 7, jõutakes teekonda Lätti.

Raske perekonnadraama Tallinnas.

Kolmapäewa hommikul leidis aset Tallinnas Wiedemanni tänawal nr. 3 majas raske perekonnadraama Aleksander Kraaw, 51 aastat wana, kes elas lahus oma naisest Alwiinest ja kellel oli abielulahutus käsil, surmas oma naise kahe rewolwrikuuliga ning laskis selle järele ka endale rewolwrist kuuli pähe. Ta toimetati linna keskhaiglasse, kus arstid tunnistasid tema seisukorra lootusetuks.

Aleksander Kraaw, kes ofutus raske weretöö kordasaatjaks, oli teist korda abielus endast ligi 20 aastat noorema naisega. Hiljuti tekkisid abielupaari wahel lahkhelid ja naine Alwiine, kes omab Tina tänawal juuksekõõdiamiseäri, asus teisale elama. Kolmapäewa hommikul umbes kella 8—9 wahel tuli naine mehe korterisse, et selgitada eelseiswat abielulahutuse küsimust. Arwatawasti tekkis abielupaaril selle ümber mõtete lahkuminek ja arusaamatus, sest warsti pärast naise tulekut kostsid Aleksander Kraawi ja tema poja Richard Kraawi üh:sest korterist rewolwripaugud. Kui poeg Richard umbes kella 9—10 wahel koju tuli, leidis ta oma wõõrasema surnult ja isa wõheste elumärkidega lamamas toas lukustatud ukse taga.

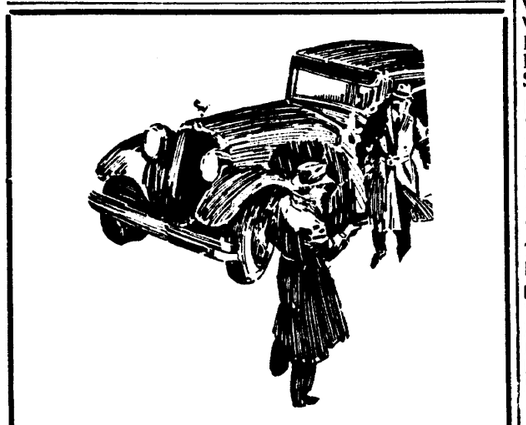

Hõbekuu

oli noa nimi, mis kaitseb halbade waimude wastu. Norgaard kandis seda alati ligi, nii Hiinamaal rännates kui Ühendriikidesse tagasi pöörates. Sara pilgete pärast pidi ta peaaegu noa ära wiskama, kui wana hiinlase hoiatus meenus, mis päästis ta elu.

Meremadu — wõistleja kättemaks. Suurepärane armastaja — mees otsis waid raha. Suudluskeeld — neli kihlust korraga. Kewad Bermudas — läbielatud romaan. Nalju, Adamson. Ilmus

„Perekonnaleht" nr. 30.

Tallinna turg 28. juulil.

Liha.	senti klg.
Sead, tervelt	85— 90
Sealiha kiloviisi	100—130
Seapead-jalad	50— 60
Singid, suitsu	180—225
Ploomirasv	120—130
Sulatatud rasv	140—150
Loomaliha veer.	40— 60
Loomal. kg.-viisi	50— 90
Vasikad. tervelt	50— 80
Vasikal. kg.-viisi	50—110
Lambad, tervelt	50— 65
Lambal. kg.-viisi	60— 85
Soolatud sealiha	100—120
Piimasaadused.	
Taluvõi (köögi)	150—160
Lauavõi	170
Hapukoor	100—110
Kohupiim	30— 35
Juust sordi järgi	80—160
Tapetud linnud.	
Tapetud kanad tk.	100—180
Kanapojad	25— 90
Kalad.	senti klg.
Värsked räimed	15— 18
Latikad	50— 60
Kammeljad	25— 30
Lõhed	160—270
Kohad	120—150
Angerjad	100—180
Ahvenad	25— 40
Haugid	50— 80
Tursad	15— 18
Vimmad	40— 45
Siiad	80— 120
Suitsukalad.	senti kg.
Angerjad	200—300
Lõhed	700—800
Ahvenad	60—100
Vimmad	90—120
Haugid	115—120
Siiad	150—300
Räime kilmme	5— 10
Teisi turusaadusi.	
Mesi kg.	170
Kanamunad paar	10— 13
Sidrunid tk.	12— 15
Apelsinid „	20— 40

Marjad	senti kg.
Aiamaasikad	70— 90
Metsamaasikad	80—100
Vaarikad	40— 50
Mustikad	30— 35
Murakad	120—130
Punased sõstrad	15— 20
Valged sõstrad	25— 30
Mustad sõstrad	35— 45
Kirsid	70— 80
Tikerberid	18— 35
Murelid	40— 50
Põldmarjad	40— 50
Roheline kaup.	senti kg.
Värsked kapsad	8—10
Türgioad	30— 35
Rabarber	8— 10
Tomat	90—110
Spinat	25— 30
Salat	40— 50
Hernekaunad	25— 30
Kartulid	7— 8
Lillkapsad, pea	5— 45
Peedid, kimp	8— 10
Porgandid, kimp	5— 6
Redised, kimp	3— 10
Kurgid, tk.	3— 8
Peeseri kurgid, sada	40— 60
Kaalikad	15— 18
Melonid	80—110
Arbuusid	100—130
Jahu ja teravili.	snt. kg.
Saiajahu	35— 50
Odrajahu	32— 35
Odratangud	35— 45
Kruubid	35— 45
Kaeratangud	40
Kaerajahu	23— 25
Rukkijahu	20— 22
Rukkiterad	18— 20
Odraterad	17— 20
Kaeraterad	15— 18
Herned	35— 40
Läätsed	30— 40
Oad	35— 40
Manna	45— 50
Leivad, saiad.	snt. kg.
Rukkileib	17— 22
Sepik	38— 40
Peenleib	35— 38
Sai	38— 60

Sissetegemise hooajaks.

Keediste värskuse ja aroomi alalhoiuks kasutage purkide katmiseks tervishoidlikku

spetsiaalset keedisekatet.

Hea kaitsevahend keedistele, salatitele, marmelaadidele, želeedele jne. pisilaste eest. Ei lase õhna läbi ega lase hallitada. Lihtne käsitada ja läbipaistvuse tõttu hõlpus kontrollida.

Müüme suurel ja wäikesel arwul, ümbrikkudes ning lehtede wiisi.

K.-Ü. „RAHVAÜLIKOOL"

TALLINN, Harju 48, Pärnu mnt. 10.

Nimekaarte * Pulmakutseid * Matuselehti

wõlmistab kiirelt ja maitserikkalt

O-Ü. „VÄBA MAA" TRÜKIKODA, TALLINNAS

PIKK TN. 54 ›› TLE. 49-874

WABA MAA SPORDIRINGVAADE

Eesti laskurite väljavaated.

KINDRAL O. STERNBECK ÜTLEB, ET MEIE EI TEE ÕHULOSSE.

Praeguste maailmarekordide viimased päevad.

Kogu maailma tähelepanu on nüüd paari nädala jooksul pööratud Soome poole, kus peetakse maailmameistrivõistlusi. Teatavat elevust on see tekitanud ka meil, sest ka Eesti on nüüd kolmandat korda esindatud laske-olümpiaadil ja seekord õige suurearvuliselt — 32 mehega.

Pöörasime järelepärimisega meie laskurliidu esimehe kindral O. STERNBECKI poole, et kuulda saada tema arvamist — millised oleksid meie väljavaated maailmameistrivõistlustel?

Kindral O. Sternbeck vastas:

„Pideva treeningu tagajärjel on laskurid saanud tubli karastuse ja kooli. On saavutatud korduvalt väga häid tagajärgi olgu millisest relvast tahes.

Eriti suureks tuleb aga pidada 5 vabapüssimehe tagajärge Narva-Jõesuus, kus saavutati 5582 silma.

Maailmarekord on 5477 silma ja püstitati soomlaste poolt 1935. a. Roomas, kus nad võitsid šveitslasi ning viisid kaasa „Argentiina kuju".

Eesti laskurid ei sõida Soome võidujoovastuses, olles teadlikud, et seal seisab meil ees äge võistlus ja meil vastasteks on vanad laskespordimaad, nagu Šveits, Soome, Rootsi ja teised ning väikekaliibripüssist Ameerika. Aga meie ei hakka endid ka alahindama, vaatamata sellele, et tuleb võistelda võõrsil. Oma kodus me ei saagi korraldada maailmameistrivõistlusi ja tahes tahtmata tuleb välismaal võistelda. Ja väljas ongi meie laskurid püstitanud maailmarekorde, näidates omi parimaid tagajärgi.

1935. a. püstitatud maailmarekordid ei tule Helsingi võistlustel üldse enam kõne alla.

On päris selge, et need purustatakse viimseni, sest nii Soome, Šveits, meie ja ka teised rahvad, on juba ammu kõik need ületanud. Nüüd võib vaid kõnelda kui suurelt senised maailmarekordid ületatakse.

Meil on olemas 4—5 üksiklaskurit, kellelt oodatakse uusi maailmarekorde. Aga egas ka grupid nõrgad pole. Soome, kes omas kodus võistleb, on loomulikult paremas seisukorras, eriti meeskondade suhtes. Näiteks on neil eri meeskond sõjapüssist laskmises. Meie aga peame „lappima" oma 10-mehelise sõjapüssimeeskonna vaba- ja väikekaliibripüssi ning võib-olla ka püstolimeeste hulgast. See kõik ei heiduta meid. Aga pean veel toonitama, et

laskur õhulosse ei ehita

ja välja ei minda mitte selliste eeldustega, et ka Soomes näitame samasuguseid hiilgetulemusi kui kodus treeningul. Mitte ükski laskur kogu maailmas ei ole suuteline iga päev järjekindlalt ühte ja neidsamu tagajärgi näitama. Tagajärjed on ikka kõikuvad. Ripub ju palju ka ära ilmastikust, laskemoonast ja lõpuks laskurist enesest. Aga et kõik välja pannakse, selle juures pole kahtlust. Egas asjata pole raha ning jõudu raisatud, see peab andma ka tulemusi," lõpetas kindral O. Sternbeck.

Teel Londonisse.

TOOMSALU-KUUSE-SULE VÕISTLUSREIS.

Eesti kergejõustiklased A. Kuuse ja R. Toomsalu asusid eileõhtuse Riia rongiga teele Londoni poole, et võistelda seal 2. ja 3. augustil peetavatel suurtel rahvusvahelistel kergejõustikuvõistlustel. Mõlemale pealinlasele seltsis odaheitja G. Sule Tartus. Sõit Londoni läheb rongiga kuni Prantsuse sadamalinnani Boulogne ja sealt laevaga edasi Londoni.

2 tõstjat Pariisi.

Eilsel raskejõustikuliidu juhatuse koosolekul oli kõne all septembris Pariisis peetavatest tõstmisemaailmaesivõistlusist osavõtu küsimus. Pariisi otsustati saata võistlema sulgkaalus Erm Lund ja raskekaalus Arno Luhaäär.

Eelseisvad suurvõistlused võivad seda otsust täiendada või muuta, olenedes parimate tõstjate tulemustest.

8 väljavalitut.

Lõplikud katsevõistlus I Eesti tõsterahvusmeeskonna moodustamiseks Rootsi vastu otsustati eileõhtusel raskejõustikuliidu juhatuse koosolekul pidada pühapäeval, 8. augustil Tallinnas Kalevi väljal (halva ilma puhul Kalevi võimlas). Eelkatsevõistluste tulemustega arvestades lastakse neile katsevõistlustele üldse ainult meie 8 paremat kangimeest: A. Kask (Sindi Kalju), A. Saal (Pärnu Tervis), V. Siirak (Puka vabat. tulet.), P. Mürk (Tall. Kalev), E. Lund (Tall. Sport), R. Laan (Türi malev), R. Kukk (Tartu malev) ja A. Luhaäär (Tall. Sport).

Neli ujumisrekordi Pilistvereres.

Pilistvere spordipäeval, kuigi osa paremaid ujujaid puudus, püstitati neli uut maakonnarekordi. Kergejõustikuvõistlustel, kui arvestada maaolusid ja seda, et võistlustel esinesid peamiselt noored sportlased, saavutati üsna rahuldavaid tagajärgi.

Kergejõustikus saavutati järgmisi tehnilisi tulemusi: 100 m — H. Mitri 13,0; 1500 m — A. Tiimann 4.52,8; kõrgus — A. Tiimann 150; kaugus — E. Valg 5.19; teivas — H. Kõo 2.50; kolmik — H. Mitri 10.90; kuul — E. Valg 10.95.

Pilistvere spordiseltsis Nooruses on häid ujujaid; seda näitasid ka tagajärjed. Meestele vabalt saavutas 200 m Artur Martin uue maakonnarekordi ajaga 3.09,1, samuti 500 m vabalt A. Martin püstitas uue maak.-rekordi ajaga 8.53,7. 500 m ujumises oli 300 m ajaks 5.11,1. 100 m selili meestele võitis A. Martin ajaga 1.46,0 ja 200 m selili samuti A. Martin, ajaks 3.42,7. 400 m rinnuli meestele tuli esikohale A. Räpp ajaga 8.05,2. Poistele 50 m vabalt ujus Jaan Otto 50,8, 100 m vabalt võitis jälle Otto ajaga 1.51,4. 100 m selili poistele esikoha saavutas Evald Martin 1.46,0, mis on uueks maakonnarekordiks. 100 m rinnuli võitil Räpp ajaga 1.53,8 ja väljaspool võistlust samal alal saavutas Leismann 1.43,1. Tüdrukute klassis püstitas Meeta Maansoo uue maakonnarekordi 50 m rinnuliujumises ajaga 52,1 ja 100 m rinnuli võitis Maansoo ajaga 1.56,7.

Pilistvere Noorus saadab Haapsalusse ujumisvõistlustele kolm meest — Artur ja Evald Martinid ning A. Räppi. Ühtlasi läkitati väljakutse Viljandi Sakalale ujumisvõistluste pidamiseks klubidevahelise võistlusena.

USA VÕITIS DAVIS-CUPI.

Davis-pokaali finaalvõistlus USA ja karikakaitsja Inglismaa vahel lõppes eile Londonis Wimbledoni väljakul USA oodatava võiduga — 4:1. Eile peetud 2 üksikmatši lõppesid järgmiselt — Parker (USA) võitis Hare'i (Inglise) 6:2, 6:4, 6:2 ja Budge (USA) võitis Austini (Inglise) 8:6, 3:6, 6:4, 6:3.

Esmaspäeval peetud paarismängus ameeriklased Budge ja Mako võitsid inglasi Tuckey ja Wilde'i 6:3, 7:5, 7:9, 12:10.

Davise karikas oli ameeriklaste käes viimati 1926. aastal. Neli viimast aastat oli karikas inglaste ja pooltosinat aastat enne seda prantslaste valduses. Davise karikas on 1900. aastast siiamaani olnud ainult 4 riigi — USA, Inglise, Prantsuse ja Austraalia valduses.

PUHKEKODU-ESTA TÄNA STAADIONIL.

Täna õhtul võistlevad staadionil liiduklassi jalgpalliesivõistluste sarjas Puhkekodu ja Esta. Mõlemad meeskonnad kohtuvad tänavu esmakordselt. Möödunud aastal Puhkekodu saavutas esivõistlustabelis 3., Esta 6. koha, mille põhjal Puhkekodu peaks osutuma tänase võistluse favoriidiks.

Viis maletajat Stokholmi olümpiale.

Eesti malemeeskond sõidab homme välja.

Stokholmi maleolümpiaks, mis peetakse 31. skp. kuni 15. augustini, sõidab Eesti meeskond — suurmeister P. Keres, Eesti esimaletaja P. Schmidt, endised Eesti meistrid J. Raud, J. Türn ja G. Friedemann — välja homme, neljapäeval, kell 4 p. l. aurik „Estoniaga".

Tänavusel maleolümpial, mis on samuti nagu eelmisedki rahvusvahelise maleliidu EIDE ürituseks, võistleb kaasa üldse

21 maad inglase Hamilton Russeli poolt annetatud igavesti rändavale auhinnale.

Maleolümpial on isiklikud saavutused rohkem tahaplaanil, kuna võistlus toimub riikide vahel ja individuaalsaavutused tulevad arvestamisele ainult n. ö. poolametlikult. Võistlus male-olümpial toimub turniiri süsteemis, s. o. iga riik võistleb läbi kõigi teistega üksikult. Meeskonnad on 4-mehelised, kusjuures on lubatud üles anda neile lisaks 1 varumees. Kõigi meeskondade mängijad on korraldajaile antud üles paremusjärjekorras ja igal erimaavõistlusel tuleb igal üksikul maletajal võistelda järjekorrale vastava vastasega.

Eesti meeskond võistleb male-olümpiatel, milliseid peetakse viimasel ajal igal aastal,

seekord kaasa 3-dat korda.

Kui Varssavi male-olümpial Eesti jäi 11-daks, siis möödunud aastal Münchenis saavutati ühe koha võrra parem positsioon — 10. koht. ja tänavu loodetakse vähemalt 6-dat või veel paremat kohta. Eesti meeskonna võiduväljavaateid tänavu suurendab tunduvalt „teine Keres" — P. Schmidt.

Tänavuse male-olümpia favoriidiks on USA,

kes varemalt võitnud 3 male-olümpiat. Möödunud aastal USA ei võistelnud kaasa, kuna turniir peeti Saksa pinnal ja kuna Ameerika Ühendriikide meeskonnas paremad mängijad on juudid, kes sakslastega n. ö. „sõjajalal". USA meeskonnas mängivad kaasa niisugused nimed, nagu Kemeri turniiri võitjaid Reshevski, Fine, suurmeister Marschal jt.

Eelmise — Müncheni — maleolümpia võitis Ungari, Poola ja Saksa ees.

Kroonlinnast Leningradi ujudes.

VENELASE REKORDNE SAAVUTUS 30 KM DISTANTSIL.

Vene punaväe leitnant B. A. Dewjatkin sooritas ujumisretke Leningradist Kroonlinna. 30-kilomeetrilise distantsi läbistamiseks B. A. Dewjatkin vajas aega 9 tundi 6 minutit.

Üleujumise sooritamiseks tingimused polnud kuigi soodsad. Startides hommikul kell pool 4 Petrovski saarelt jahtklubi juurest, Dewjatkin sai ujuda ainult paar kilomeetrit, kui tõusis tugev, 4—5-palliline tuul, mis ajas lained ujujale vastu. Veetemperatuur oli 18—19 kraadi.

Leitnant Dewjatkin kroolis kogu aja, ujumise ajal kaks korda juues kuuma rammuleent ja kakaod ja süües temale suhupandavaid kanakotlette. Õhtul kell 12.36 min. Dewjatkin jõudis Kroonlinna Kotlini saareni, olles läbistanud 30 kilomeetrit.

B. A. Dewjatkin on Budjonnõi nimelise sõja-elektrotehnika akadeemia 4. kursuse kursant ja Leningradi sõjaringkonna meister ujumises. Leningradist Kroonlinna ujumise vastu ta treenis juba aprillikuust alates, kord ühel treeningujumisel kattes koguni 32-kilom. distantsi.

Katseid ujuda Leningradist Kroonlinna on korduvalt tehtud juba 1913. aastast peale, kuid esmakordselt õnnestus see

GUTHRIE VÕITIS KA BELGIAS.

Pühapäeval Brüsselis peetud Belgia suursõidul mootorratastele tulid võitjateks:

175 ccm klassis — Petruschke, Saksa, DKW, ajaga 3:08.14 (327 km distantsil) 104,2 km t.; 250 ccm klassis — Winkler, Saksa, DKW, 3:13.17 (357 km distantsil) 110,7 km t.; 350 ccm klassis — White, Inglise, Norton, 3:02.32 (386 km) 127,5 km t.; 500 ccm klassis — Guthrie, Inglise, 2:59.55 (416 km) 139,75 km t.

PÄRNU MALEVA LASKEBILANSS.

Pärnu malevas perioodiliselt korraldatud laskevõistluste kokkuvõte tehti neil päevil. A klassis sõjapüssist laskmises olid paremad: V. Kukk 744, A. Vaga 734, A. Ausmaa 698, H. Talva 647, K. Altmark 642, T. Roosmäe 599. Sportpüssist: A. Vaga 806, V. Kukk 786, A. Matsina 763, A. Altmark 709, B. Kangro 698, A. Alak 677. Üldvõitja A. Vaga hea tagajärjega 1540.

B klass — sõjapüss: K. Saar 696, R. Ramla 621, J. Kannus 573. Sportpüss: K. Viljand 752, K. Saar 741, R. Ramla 693.

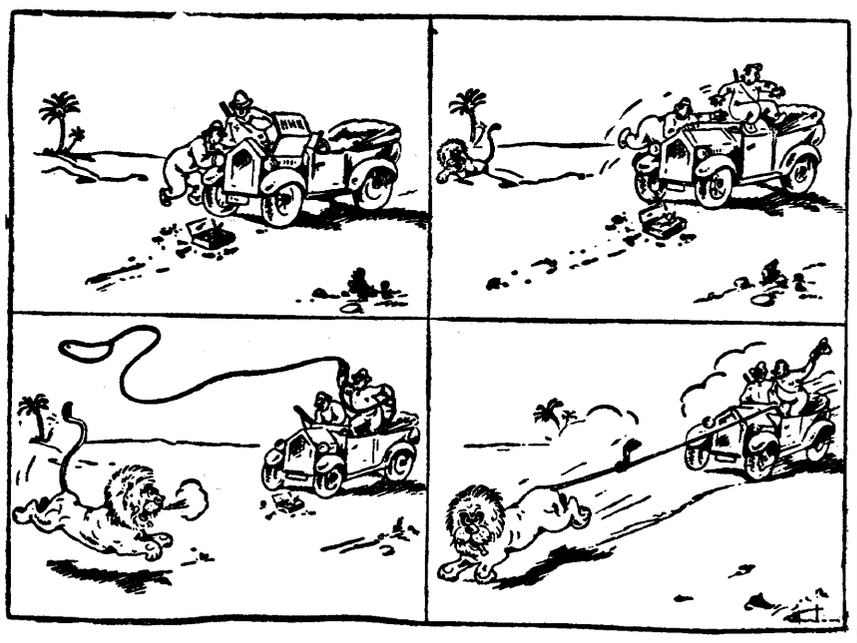

Kõrvelõvil on tööd.

ZIMMERMANN VABAPÜSSIST 1119.

Šveitsi laskurite viimastel treeningvõistlustel vanameister Zimmermann laskis vabapüssist 120 lasuga 1119 silma, mis on 5 punkti võrra parem ametlikust maailmarekordist. Üle 1100 silma lasksid veel Ciocco, Grünig ja Reich.

Zimmermann laskis ühe seeria 1119 silma ja teise 1109 s., Ciocco vastavalt 1109 ja 1112, Grünig, 1103 ja 1115, Reich 1082 ja 1104.

Vabapüstolist Flückiger laskis toredad seeriad — 531, 533 ja 540 s., Büchi 520, 523 ja 545, Crivelli 516, 533 ja 536 ning Schaffner 532, 525 ja 527.

KRULL-SIEGEL võistlevad neljapäeval.

Jalgpallisõprusvõistlus Fr. Krulli ja a.-s. Siegeli käitiste jalgpallimeeskondade vahel peetakse neljapäeval kell 7 õhtul TJK väljal. Võistus tähendatud meeskondade vahel on esmakordne.

LEEDU KORVPALLIMEISTER TALLINNA.

Septembris võistleb Kaleviga.

Leedu korvpallimeister LGSF, peamiselt sama meeskond, kes Leedu rahvusmeeskonnana tuli maikuus Riias Euroopa meistriks, võistleb septembrikuus Tallinnas. Leedulaste vastuvõtjaks Tallinnas on Kalev.

Spordi lühiuudiseid välismaalt.

Mootorratta-võidusõidu Rooma suurele auhinnale võitis itaallane Sandri (Guzzi). 294-km tee kattis ta ajaga 2:16.16. Samadel võistlustel tuntud Itaalia mootorrattur Pigorini sai õnnetult surma.

Rootsi rahvusmeeskond veepallis võistles Prahas maavõistlusel Tšehhoslovakkiaga ja kaotas 2:6.

Oxfordi ja Cambridge'i ülikoolide koondusmeeskond võitis Montrealis Ida-Kanada koondusmeeskonna kergejõustikus 11:2. 440 jardi jooksus inglane Brown püstitas uue Kanada rekordi 48,4 sek. Pennington (Oxford) võitis 100 ja 220 jardi jooksud vastavalt aegadega 10,0 ja 22,4.

AUTOUUDISEID

AUTOKLUBI AASTAPÄEVA-PIDUSTUSED PÄRNUS.

Eesti autoklubi kavatseb 22. augustil oma traditsioonilise väljasõidu ka tänavu korraldada Pärnu, nagu eelmiselgi aastal. Pidusöök kavatsetakse tänavu korraldada uues rannahotellis. Seekordne väljasõit Pärnu tõotab kujuneda osavõtjate poolest eriti rohkearvuliseks.

FOTONURK

Suurendage oma päevapilte.

Teie olete suurendatud fotot vaadeldes kahtlemata leidnud, et see avaldab teile enam mõju kui väike äratõmme samast negatiivist. Vaadelge väikest pilti lähemalt, siis näib see teile vastuvõetavamana. Üldse peaks fotot vaatlema kaugusest, mis oli pildistamisel objektiivi ja negatiivi vahel. See aga tähendaks, et originaalsuuruses „Contax"-fotot tuleks teoreetiliselt võttes vaadata 5 sm kauguselt. Kuid tavaliselt oleme harjunud vaatama umbes 25 sm kauguselt. Sellepärast parem suurendame ja teeme sellega foto meie silmale sobivamaks ning mõjuvamaks.

Et teie õige pildi saaksite, selleks on vaja sageli ainult üks osa negatiivist suurendada. Kui esimene äratõmme tehtud, siis alles näeb kõige selgemini, mis pildis üleliigset ja mida pildis alla kriipsutada ja rõhutada. Pildi peakuju või motiivi mõjulepääsmiseks on sageli vaja pildi kõrvalise tähtsusega osi ära lõigata või vastavas väljalõikes suurendada. Pildistamise juures oleme sageli sunnitud enam negatiivile võtma kui see meile vast meeldib. Seda tegema oleme sunnitud, et vältida mõne pildiosa valesti joonistamist liig lähedalt tehtud ülesvõtte tõttu.

Et aga head suurendust teha, selleks vajame eeskätt head negatiivi. Ei ole soovitav suurendusi teha niinimetatud „briljantsetest" negatiividest tiheda säri ja tühjade varjudega ning sellest oleneva kontrastsusega. Ka hallid lamedad negatiivid ei sobi selleks otstarbeks. Ainult harmoonilised negatiivid läbitöötatud varjudega ning liigse kontrastsuseta sobivad suurendamiseks. Harmoonilise negatiivi saamiseks on vaja küllaldaselt valgustada, ettevaatlikult ja mitte kaua aega ilmutada. Kui kahtlete, kas valgustada negatiivi näiteks 1, 1½ või 2 sekundit, siis valgustage juba 2 sekundit. Pearõhku peab sellele panema, et varjupartiid oleksid küllaldaselt läbi valgustatud, arvesse võttes seda asjaolu, et allavalgustatud negatiivi on võimatu normaalseks harmooniliseks negatiiviks muuta. Kui oleme aga kord eksinud ja negatiivi liiga kaua valgustanud (ülevalgustanud), siis asetame sellise negatiivi sagedamini tarvitatud või palju broomkaalit sisaldavasse ilmutisse selleks, et takistada negatiivi liig tihedaks muutumist.

Küsimisi — kostmisi.

I. L. Tallinnast küsib, millest tekivad mustad täpid ja jooned negatiivile.

Kui ilmuti seest kristallid välja langevad, siis ei kaota viimane veel täiesti oma reaktsioonivõimet. Need kristallid võivad aga ilmutamise juures väga hädaohtlikuks saada. Nimelt jäävad nad emulsiooni sisse kinni ja hakkavad nendes kohtades väga intensiivselt ilmutama.

Teiseks esinevad sellised nähted, kui negatiiv-materjal varemalt pigistada või kraapida saanud. Harilikult nendele kohtadele ilmuvad mustad täpid või jooned.

Kolmandaks mustad jooned ja punktid tulevad nähtavale sageli filmide ilmutamise juures. Need nähted on samuti pigistusest ehk rõhumisest tingitud. Sellised jooned tekivad, kui filmi juhtiva pooli vahele mõni liivaterake või tselluloiditükike on jäänud, mis pidurdavalt poolile mõjub. Ka võib mõnesugusel juhul filmi juhtivaile poolidele ja liikuvaile torukestele mõni ebatasasus tekkinud olla.

Ilmuti vabastamiseks väljasadenenud kristallidest on vaja viimast soojendada või filtreerida. Peab hoiduma filmide ja plaatide kriimustamisest kassettidesse asetamisel ja kaamerat tuleb sageli vastava pintsliga puhastada. Seda peab iseäranis tähele panema suvel. Rannas olles võib kergesti tuiskliiva märkamatult aparaati tungida. Üldiselt lasevad ennast vead positiivil kõrvaldada vastava vesivärviga retusheerides.

A. K. Tartust küsib, kelle juures soovitame parandada pilukatjaga varustatud aparaati.

Kõige paremini teete, kui saadate oma aparaadi parandamiseks vabrikusse, kus aparaat valmistatud, ainult siis võite kindel olla, et Teie tööriist jälle laitmatult funktsioneerima hakkab!

„Perekonnalehes"
on juttu õõbusaid ja kurbi.

„Vaba Maa" kirjastus ja trükk. Keskn., 28. juulil 1937. Nr. 169. Vastutav toimetaja O. Soots.